

EU REPORT 2024

ZPRÁVA O FINANČNÍM ŘÍZENÍ PROSTŘEDKŮ EVROPSKÉ UNIE
V ČESKÉ REPUBLICCE

ÚVODNÍ SLOVO PREZIDENTA NKÚ

Vážené čtenářky, vážení čtenáři,

v květnu uplynulo 20 let od našeho vstupu do Evropské unie. Za tu dobu přesáhla čistá pozice České republiky, tedy saldo mezi jejími příjmy a odvody do evropského rozpočtu, 1 bilion korun.

20 let a jeden bilion korun. Tato kombinace v sobě přirozeně nesla příslib růstu, prosperity a posílení konkurenceschopnosti. Přesto nám v posledních letech – po nepopíratelně slibném startu – takový obrázek ze statistik nevystupuje. Dotační systém, který měl významně napomoci tomu, abychom dosáhli na onu kýženou životní úroveň Západu, se někde po cestě začal zadržávat a přestal vykazovat očekávané výsledky.

Můžeme si za to sami. Bez strategického rozhodnutí, kam chceme dojít, bez zadání konkrétních cílů a bez důkladné kontroly jejich naplňování se neposuneme dál. Absence jasných, racionálních pravidel a nemilosrdné penalizace jejich nedodržování vedla zákonitě k posilování role těch, kteří systém znají a orientují se v jeho slabinách. Ti ho buď zcela ovládnou a „ohnou“ k obrazu svému, nebo se na něm alespoň řádně přiživí. Důsledkem je rozmělnění obrovských prostředků na desetitisíce malých projektů bez multiplikačních efektů.

Co s tím? Asi máme poslední šanci na reparát, protože programové období 2028–2034 bude zřejmě poslední, kdy ještě budeme čistí příjemci. Evropská komise představí již v polovině roku 2025 první návrhy. Je čas, abychom připravili novou dotační infrastrukturu a ujasnili si, kterým směrem se vydáme. Analýza ve zprávě skupiny pro investice do budoucnosti Evropy, známé jako Draghiho zpráva, ukazuje, že bota tlačí celou Evropu.

A více než dvě stovky kontrol vynakládání evropských prostředků, které Nejvyšší kontrolní úřad za oněch 20 let členství v EU dokončil, jsou dostatečným zdrojem dat pro kvalifikovaná rozhodnutí.

Sestavil jsem si pro sebe desatero, kterým bychom se mohli řídit:

- Normální je hospodařit bez dotací.
- Dotace se musí daňovým poplatníkům vyplatit.
- Dotace jen na prokázanou veřejnou službu.
- Dotace patří příjemcům, ne zprostředkovatelům.
- To, že něco schválil Brusel, neznamená, že je to dobře.
- Odpovědnost za poskytnutí dotace na nesmysly.
- Každý zbytečný papír musí být „po zásluze potrestán“.
- Každá dotační koruna musí být pod kontrolou veřejnosti.
- Efektivnost podpory zabezpečit zavedením návratných půjček nebo vysokou spoluúčástí příjemců.
- Dotační peníze nejsou mana nebeská. Nepadají z nebe a nejsou určeny pro každého.

V jednoduchosti je síla. Pokud se pravidla víry a fungování západní křesťanské společnosti dají shrnout do deseti bodů, u dotačního systému – něčeho bezesporu mnohem méně komplikovaného – by to mělo jít taky.

Miloslav Kala,
prezident NKÚ

OBSAH

Úvodní slovo prezidenta Nejvyššího kontrolního úřadu.....	3
Obsah.....	4
Seznam použitých zkratk.....	8
A. Dvacet let implementace podpor z EU.....	14
Oddíl I. Kontrolní činnost NKÚ a dalších orgánů externí kontroly v oblasti rozpočtových prostředků EU vyčleněných pro ČR.....	23
B. Kontrolní činnost NKÚ ve sledovaném období (04/2023–03/2024).....	24
B.1 Přehled o schválených kontrolních závěrečích NKÚ.....	24
B.2 Kontroly legality a auditů výkonnosti v oblasti výdajů rozpočtu EU.....	27
B.3 Kontrola v oblasti příjmů s vazbou na rozpočtové prostředky EU.....	41
B.4 Finanční audit s vazbou na rozpočtové prostředky EU.....	42
B.5 Opatření přijímaná vládou ČR k nápravě nedostatků zjištěných kontrolami NKÚ.....	44
C. Auditní činnost dalších kontrolních orgánů v roce 2023 v ČR.....	46
C.1 Výstupy Auditního orgánu.....	46
C.2 Auditní činnost EÚD ve vztahu k ČR.....	58
C.3 Auditní mise Evropské komise ve vztahu k ČR.....	61
Oddíl II. Finanční řízení prostředků EU v ČR v evropském kontextu.....	63
D. Rozpočet EU a jeho vztah k České republice.....	64
D.1 Vývoj čisté pozice ČR ve vztahu k rozpočtu EU do roku 2023.....	64
D.2 Výroční zpráva o ochraně finančních zájmů Evropské unie v roce 2023.....	66
D.3 Opatření k plnění rozpočtu EU v roce 2023.....	70
E. Sektorové záležitosti 2023.....	78
E.1 Příjmy se vztahem ke zdrojům rozpočtu EU.....	78
E.2 Výdaje na podporu politiky soudržnosti.....	84
E.3 <i>Modernizační fond a Národní plán obnovy</i>	91
E.4 Výdaje na podporu vnitřních věcí EU.....	92
E.5 Výdaje na společnou zemědělskou politiku.....	94
E.6 Výdaje na společnou rybářskou politiku.....	100
F. Právní otázky.....	103
F.1 Doporučení NKÚ ke změnám právního prostředí v roce 2023.....	103
F.2 Implementace a transpozice práva Evropské unie v ČR.....	104

Prameny a literatura	107
Přílohy.....	110
1. Přehled shrnutí doporučení NKÚ publikovaných v EU reportech 2008–2023	111
2. Přehled auditních misí Evropského účetního dvora provedených v České republice v letech 2022 a 2023.....	112
3. Přehled auditních a ověřovacích misí Evropské komise provedených v České republice v letech 2022 a 2023.....	113

Redakční poznámky:

V souladu se zásadami pro tvorbu věcného a formálního obsahu EU reportů věnuje tato publikace pozornost období od dubna 2023 do března 2024. Z tohoto důvodu byla redakční uzávěrka *EU reportu 2024* stanovena na 31. března 2024. V publikaci jsou uváděny (až na malé výjimky) souhrnné údaje, číselné hodnoty a kontextové informace dostupné právě do uvedeného data. Tato zásada je v *EU reportu 2024* porušována pouze ve výjimečných případech, a to s ohledem na významnost a tematickou souvislost sdílených údajů. Tyto údaje však nejsou předmětem analýz ani srovnávání a mají pouze dokreslující charakter.

Drobné rozdíly v souhrnných hodnotách uvedených v tabulkách mohou být způsobeny zaokrouhlováním.

Tak jako v několika předchozích vydáních EU reportu zpracovaly podklady k vybraným částem této publikace příslušné organizační útvary Ministerstva pro místní rozvoj /MMR/, Ministerstva financí /MF/ a Státního zemědělského intervenčního fondu /SZIF/, které zaujímají v procesu implementace podpory z rozpočtu EU nezastupitelnou roli. Auditní orgán /AO/ (odbor 52 MF) informoval o svých výstupech v oblasti veřejnosprávních kontrol a auditů prostředků evropských fondů, Národní orgán pro koordinaci /MMR-NOK/ (organizační útvar MMR) informoval o čerpání alokace prostředků evropských fondů a SZIF poskytl podklady pro formulování obsahu podkapitol zaměřených na společnou zemědělskou politiku /SZP/ a společnou rybářskou politiku /SRP/. Autorský tým děkuje tvůrcům podkladových materiálů z výše uvedených institucí za již tradičně vysoce profesionální spolupráci.

SEZNAM POUŽITÝCH ZKRATEK

AMIF	<i>Azylový, migrační a integrační fond</i>
3E	účelnost, hospodárnost a efektivnost
AO	Auditní orgán (odbor 52 Ministerstva financí)
BISS	<i>Základní podpora příjmu pro udržitelnost</i>
CID	závazné podmínky pro implementaci <i>Národního plánu obnovy</i>
ČR	Česká republika
ČS	členský stát EU
DAC	směrnice EU o správní spolupráci v oblasti daní
DAS	prohlášení o věrohodnosti účetní závěrky (<i>Déclaration d'assurance</i>)
DoP	dohoda o partnerství
DPH	daň z přidané hodnoty
EFRR	<i>Evropský fond pro regionální rozvoj</i>
EK	Evropská komise
EP	Evropský parlament
EPPO	Evropský úřad veřejného žalobce
ESIF	evropské strukturální a investiční fondy (ESI fondy)
ETS	system EU pro obchodování s emisemi
EU	Evropská unie
EU-27	27 členských států EU
EU-28	27 členských států EU a Spojené království
EÚD	Evropský účetní dvůr
EU Pilot	system strukturovaného dialogu ohledně řešení porušení práva EU
EZFRV	<i>Evropský zemědělský fond pro rozvoj venkova</i>
EZZF	<i>Evropský zemědělský záruční fond</i>
FA	finanční audit
Finanční nařízení	nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU, Euratom) 2018/1046 ze dne 18. července 2018, kterým se stanoví finanční pravidla pro souhrnný rozpočet Unie, mění nařízení (EU) č. 1296/2013, (EU) č. 1301/2013, (EU) č. 1303/2013, (EU) č. 1304/2013, (EU) č. 1309/2013, (EU) č. 1316/2013, (EU) č. 223/2014 a (EU) č. 283/2014 a rozhodnutí č. 541/2014/EU a zrušuje nařízení (EU, Euratom) č. 966/2012
FN	finanční nástroj
fondy EU	evropské fondy fungující v PO21+ v tzv. sdíleném řízení
FS	<i>Fond soudržnosti</i>
FSEU	<i>Fond solidarity Evropské unie</i>
FST	<i>Fond pro spravedlivou transformaci</i>

FTE	ekvivalent plného pracovního úvazku
FÚ	finanční úřad
FVB	<i>Fond pro vnitřní bezpečnost</i>
GDDKIA	Generální ředitelství státních silnic a dálnic Polské republiky (Generalna Dyrekcja Dróg Krajowych i Autostrad)
GFŘ	Generální finanční ředitelství
HDP	hrubý domácí produkt
HND	hrubý národní důchod
IMS	systém pro řízení a analýzu nesrovnalostí (<i>Irregularities Management System</i>)
INTERREG ČR–PL	program přeshraniční spolupráce PO14+ <i>Interreg V-A Česká republika – Polsko</i>
INTERREG ČR–PL21+	program <i>Interreg Česko – Polsko 2021–2027</i>
IROP14+	<i>Integrovaný regionální operační program</i> pro programové období 2014–2020
IRP	<i>Integrovaný regionální program 2021–2027</i>
IS	implementační struktura fondů EU v ČR
IZS	integrováný záchranný systém
KA	kontrolní akce NKÚ
KIS	<i>Kontrolní informační systém NKÚ</i>
KO	kontrolovaná osoba
Komise	Evropská komise
KP 2023	<i>Konvergenční program České republiky (duben 2023)</i>
KZ	kontrolní závěr NKÚ
LPIS	systém pro evidenci využití zemědělské půdy (<i>Land Parcel Identification System</i>)
MD	Ministerstvo dopravy
MF	Ministerstvo financí
MMR	Ministerstvo pro místní rozvoj
MMR-NOK	Národní orgán pro koordinaci (organizační útvar Ministerstva pro místní rozvoj)
MoF	<i>Modernizační fond</i>
MPSV	Ministerstvo práce a sociálních věcí
MSp	Ministerstvo spravedlnosti
MSP	malé a střední podniky
MV	Ministerstvo vnitra

MZ	meziroční změny
MZd	Ministerstvo zdravotnictví
MZe	Ministerstvo zemědělství
MŽP	Ministerstvo životního prostředí
NASF	<i>Národní strategie na ochranu finančních zájmů Evropské unie</i>
NGEU	<i>NextGenerationEU (nástroj EU na podporu oživení)</i>
NKÚ	Nejvyšší kontrolní úřad
NNH	Nemocnice na Homolce
NPO	<i>Národní plán obnovy</i>
NPR 2023	<i>Národní program reforem České republiky 2023</i>
NPŽP	<i>Národní program Životní prostředí</i>
NSEZ	<i>Národní strategie elektronického zdravotnictví</i>
NSHV	<i>Nástroj pro finanční podporu správy hranic a vízové politiky</i>
NUTS2	sdružené kraje, tzv. regiony soudržnosti (neadministrativní jednotky s počtem obyvatel od 800 000 do 3 000 000)
NZÚ	program <i>Nová zelená úsporám</i>
Obecné nařízení	nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1303/2013 ze dne 17. prosince 2013, o společných ustanoveních o Evropském fondu pro regionální rozvoj, Evropském sociálním fondu, Fondu soudržnosti, Evropském zemědělském fondu pro rozvoj venkova a Evropském námořním a rybářském fondu, o obecných ustanoveních o Evropském fondu pro regionální rozvoj, Evropském sociálním fondu, Fondu soudržnosti a Evropském námořním a rybářském fondu a o zrušení nařízení Rady (ES) č. 1083/2006
odbor fondů EU	Odbor fondů Evropské unie v oblasti vnitřních věcí Ministerstva vnitra
OLAF	Evropský úřad pro boj proti podvodům
OO	odpovědný orgán
OP	operační program
OP JAK	<i>OP Jan Amos Komenský</i>
OP PIK	<i>OP Podnikání a inovace pro konkurenceschopnost</i>
OP PPR	<i>OP Praha – pól růstu ČR</i>
OP TAK	<i>OP Technologie a aplikace pro konkurenceschopnost</i>
OP VVV	<i>OP Výzkum, vývoj a vzdělávání</i>
OPD	<i>OP Doprava 2021–2027</i>
OPD14+	<i>OP Doprava pro programové období 2014–2020</i>
OPR	<i>OP Rybářství 2021–2027</i>
OPR14+	<i>OP Rybářství 2014–2020</i>

OPST	OP <i>Spravedlivá transformace</i>
OPTP	OP <i>Technická pomoc 2021–2027</i>
OPTP14+	OP <i>Technická pomoc 2014–2020</i>
OPZ	OP <i>Zaměstnanost 2014–2020</i>
OPZ+	OP <i>Zaměstnanost plus</i>
OPŽP	OP <i>Životní prostředí 2021–2027</i>
OPŽP14+	OP <i>Životní prostředí 2014–2020</i>
OZE	obnovitelné zdroje energie
p. b.	procentní bod
PMA 3	projekt <i>Využívání prvků procesního řízení a zavedení standardů pro výkon prioritních agend veřejné správy</i>
PO	prioritní osa
PO4+	programové období 2004–2006
PO7+	programové období 2007–2013
PO14+	programové období 2014–2020
PO21+	programové období 2021–2027
PO28+	programové období 2028–2034
politika soudržnosti	politika hospodářské, sociální a územní soudržnosti
Potřeby	potřeby související s řešením a řízením rizik a katastrof
program <i>Antivirus</i>	program na podporu zaměstnanosti <i>Antivirus</i>
PRV7+	<i>Program rozvoje venkova ČR na období 2007–2013</i>
PRV14+	<i>Program rozvoje venkova na období 2014–2020</i>
Rada	Rada Evropské unie
Roční strategie	<i>Roční strategie pro udržitelný růst 2023</i>
RRF	<i>Nástroj pro oživení a odolnost</i>
ŘKS	řídící a kontrolní systém
ŘO	řídící orgán
ŘSD	Ředitelství silnic a dálnic s. p.
SC	specifický cíl
SDEU	Soudní dvůr Evropské unie
SDG	cíle udržitelného rozvoje OSN
Semestr	evropský semestr
Senát	Senát Parlamentu České republiky

SFDI	Státní fond dopravní infrastruktury
SFEU	<i>Smlouva o fungování Evropské unie</i>
SFŽP	Státní fond životního prostředí České republiky
sledované KA	kontrolní akce NKÚ, které se vztahují k rozpočtu EU a byly dokončeny ve sledovaném období
sledované období	1. duben 2023 až 31. březen 2024
SMCS	<i>Single Market and Competitiveness Scoreboard</i>
SMS	<i>Single Market Scoreboard</i>
Sněmovna	Poslanecká sněmovna Parlamentu České republiky
SOT	společná organizace trhu EU
SP SZP 23+	<i>Strategický plán Společné zemědělské politiky České republiky na období 2023–2027</i>
SRP	společná rybářská politika EU
SRR	<i>Strategický rámec rozvoje veřejné správy České republiky pro období 2014–2020</i>
SZIF	Státní zemědělský intervenční fond
SZP	společná zemědělská politika EU
TVZ	tradiční vlastní zdroje
ÚP	Úřad práce České republiky
ÚS	Ústavní soud
ÚZIS	Ústav zdravotnických informací a statistiky České republiky
V4	Visegrádská čtyřka
VaVaI	výzkum, vývoj a inovace
VFR	víceletý finanční rámec
ViDA	iniciativa Evropské komise týkající se DPH v digitálním věku
VKZ	výroční kontrolní zpráva(y) Auditního orgánu
ZRO	<i>Zpráva o rizicích a opatřeních implementace fondů EU k datu 31. prosince 2023</i>
Zpráva	<i>34. výroční zpráva o ochraně finančních zájmů Evropské unie – boj proti podvodům – 2022</i>
Zpráva o NPR 2023	<i>Zpráva o realizaci Národního programu reforem České republiky 2023</i>
Zpráva o přejímání	Zpráva vlády o přejímání legislativních závazků vyplývajících z členství České republiky v Evropské unii
Zpráva o zdanění	<i>Výroční zpráva o daních za rok 2023</i>
ZZ	zvláštní zpráva EÚD

Zkratky států použité v grafech

AT	Rakousko	IE	Irsko
BE	Belgie	IT	Itálie
BG	Bulharsko	LT	Litva
CY	Kypr	LU	Lucembursko
CZ	Česká republika	LV	Lotyšsko
DE	Německo	MT	Malta
DK	Dánsko	NL	Nizozemsko
EE	Estonsko	PL	Polsko
EL	Řecko	PT	Portugalsko
ES	Španělsko	RO	Rumunsko
FI	Finsko	SE	Švédsko
FR	Francie	SI	Slovinsko
HR	Chorvatsko	SK	Slovensko
HU	Maďarsko	UK	Spojené království Velké Británie a Severního Irska

A. DVACET LET IMPLEMENTACE PODPOR Z EU

Česká republika /ČR/ oslavila v roce 2024 dvacáté výročí vstupu do Evropské unie /EU/. Za toto období čerpala podpory na různé politiky EU a **výsledné saldo mezi příjmy a odvody (tzv. čistá pozice) dosáhlo téměř 46 mld. €, tj. v přepočtu cca 1,06 bilionu Kč ve prospěch ČR.**

Grafy o příjmech ČR, platbách do rozpočtu EU, čisté pozici ČR a čerpání z fondů podle dat MF naleznete [zde](#).

NKÚ za toto dvacetileté období dokončil **208 kontrol** tematicky zaměřených, na co byly prostředky z evropských fondů rozdělovány. Na základě analýzy výsledků kontrol i dalších veřejně dostupných informací NKÚ konstatuje, že od problémů s pomalým čerpáním alokovaných prostředků a od prostých dotačních podvodů se ČR posunula k technicky dokonalému čerpání podle pravidel, jehož přínosy však mnohdy nejsou dostatečné a nepřinášejí očekávanou přidanou hodnotu, díky níž by ČR alespoň držela krok s většinou členských zemí EU. Povaha kontrolních zjištění se v průběhu let proměnila a NKÚ formuloval konkrétní doporučení (viz příloha č. 1), z nichž řadu ministerstva a další kontrolované instituce uvedly do praxe. Navzdory tomu se však systém, v jehož rámci jsou prostředky rozpočtu EU rozdělovány, stal do značné míry odolný vůči snahám o jeho reformu.

Mezi nejproblématičtější oblasti českého dotačního systému patří:

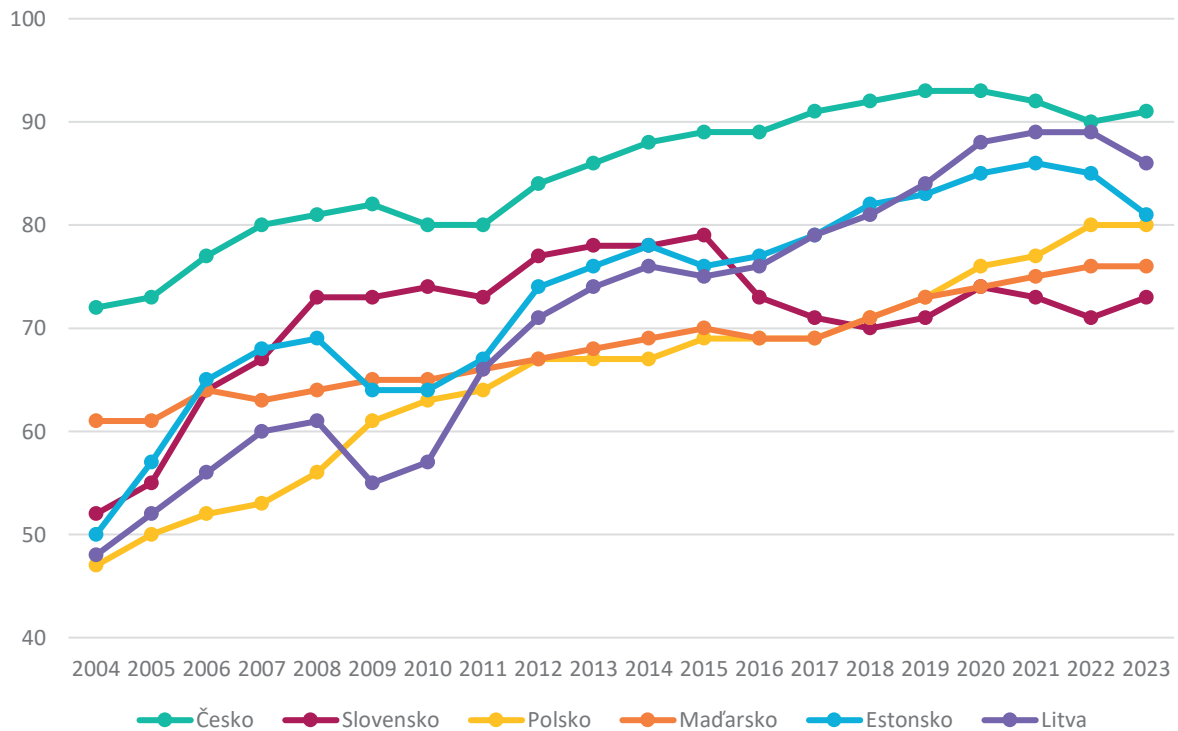
- Dotace se nekoncentrují do oblastí strategického zájmu státu, ale jsou rozmělněny do velkého množství projektů z široké řady oblastí, jejichž přidaná hodnota je nízká. Dynamika přibližování ČR k průměru EU se ve srovnání s některými státy, které vstoupily do EU ve stejném roce, zpomalila.

Od začátku roku 2004 přistoupilo do EU celkem 13 států. Všechny země od roku 2003 do roku 2022 zaznamenaly statistický růst životní úrovně (měřeno v HDP v paritě kupní síly oproti průměru EU-27). Procentní nárůst ČR v tomto parametru byl 19 procentních bodů /p. b./, avšak např. Polsko dosáhlo růstu 33 p. b. a Litva 38 p. b. k průměru EU.

V rámci těchto nových ČS je evidováno celkem 67 evropských regionů typu NUTS2. Celkem 65 z těchto evropských regionů za uplynulých 20 let zaznamenalo vzestup HDP v paritě kupní síly oproti průměru EU, pokles vykazuje pouze Kypr a region Severozápad v ČR zahrnující Ústecký a Karlovarský kraj.¹

1 https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/nama_10r_2gdp_custom_12610459/default/table?lang=en.

Graf č. 1: Růst HDP ve vybraných členských státech EU v paritě kupní síly oproti průměru EU (100 %)

Zdroj:

2004

<https://ec.europa.eu/eurostat/documents/2995521/5188566/2-03062005-BP-EN.PDF/2f9cbcd6-8fe7-46f0-bc71-04fdb0d9b27f>;

2005

<https://ec.europa.eu/eurostat/documents/2995521/5240918/2-15062006-BP-EN.PDF/c83f0640-40b4-4400-b5b2-dd55f5126ed5>;

2006+2007

<https://ec.europa.eu/eurostat/documents/3433488/5584112/KS-SF-08-112-EN.PDF/1525ad79-fd56-4e13-99fd-07d75cf2f832>;

2008–2010

https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/STAT_11_186;

2011

<https://ec.europa.eu/eurostat/documents/2995521/5155842/2-13122012-AP-EN.PDF>;

2012+

https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/tec00114/default/table?lang=en&category=t_na10.t_nama10.t_nama_10_ma.

Příkladem strategického směřování prostředků EU do klíčových segmentů hospodářství je rozvoj a budování infrastruktury. Komise ve svém hodnocení úspěchů ČS přistoupivších do EU v roce 2004 uvádí, že ve zbývajících třech státech tzv. Visegrádské čtyřky /V4/, tj. v Polsku, Maďarsku a na Slovensku došlo v úhrnu k trojnásobnému nárůstu délky dálniční sítě.²

Polský správce dálnic a rychlostních komunikací (GDDKIA) u příležitosti Světového silničního kongresu v říjnu 2023 v Praze informoval, že od roku 2002 rozšířil síť dálnic a rychlostních silnic o 4 534 km. Z údajů českého správce silnic a dálnic (ŘSD) vyplývá, že tempo budování nových úseků dálnic v ČR je více než 10× pomalejší.³

² https://commission.europa.eu/20-years-together/20-years-together-facts-and-figures-about-benefits-enlargement-eu_cs.

³ <https://www.gov.pl/web/gddkia>;

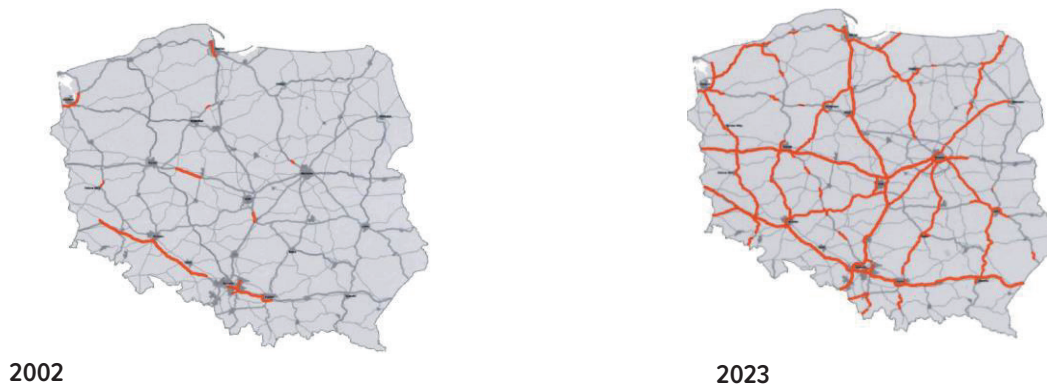
<https://www.sydos.cz/cs/rocenky.htm>;

<https://www.rsd.cz/wps/portal/>;

<https://www.gov.pl/web/gddkia/podsumowanie-2023-roku>;

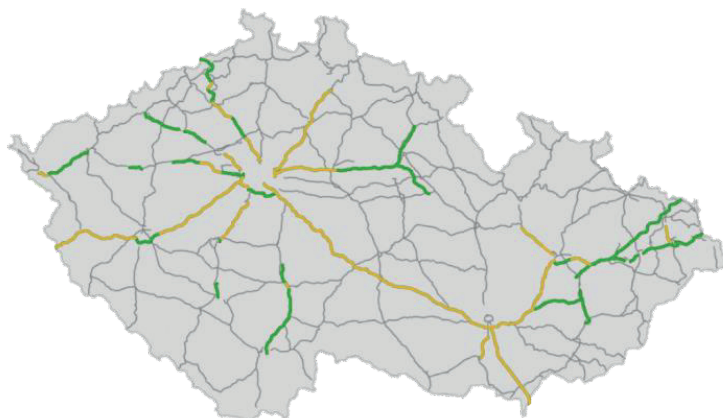
<https://ec.europa.eu/eurostat/data/database>.

Obrázek č. 1: Porovnání sítě dálnic a rychlostních komunikací v Polsku v letech 2002 a 2023

Zdroj: <https://www.gov.pl/web/gddkia>.

Obrázek č. 2: Porovnání sítě dálnic v České republice v letech 2002 a 2023

— Úseky dálnic zprovozněné do 31. prosince 2002 — Úseky dálnic nově zprovozněné do 31. prosince 2023

Zdroj: mapový podklad ŘSD, úpravy NKÚ.

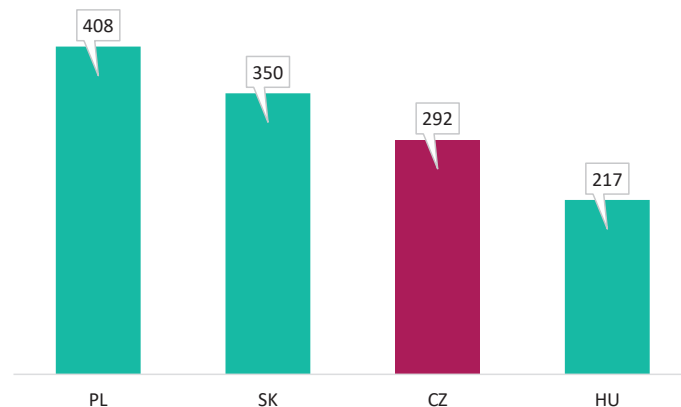
Pozn.: Drógi ekspresowe v Polsku jsou hodnoceny stejně jako dálnice II. třídy v ČR a dálnice typu R na Slovensku a v Maďarsku. V roce 2023 bylo v Polsku zprovozněno 266,5 km dálnic a rychlostních komunikací, v ČR podle *Ročenky dopravy* jen 25 km dálnic. V délce dálnic na počet obyvatel tak Polsko již předstihlo ČR, v hustotě dálnic na km² území však Polsko zůstává na 4. místě.

Délka dálnic v Polsku a ČR ke dni 31. prosince 2023, v Maďarsku a na Slovensku ke dni 31. prosince 2022.
Počet obyvatel a rozloha podle dat Eurostatu⁴.

Rozvoj sítě dálnic a rychlostních komunikací je v Polsku podpořen vysokou mírou dotací z evropských fondů, a to nejvíce ze zemí V4. V přepočtu na obyvatele dosahuje míra podpory z prostředků EU v ČR pouze necelých 72 % ve srovnání s podporou v Polsku.

4 Eurostat je statistický úřad Evropské unie.

Graf č. 2: Výše proplacených prostředků z fondů EU v PO14+ do oblastí veřejných komunikací v zemích V4 (v €/obyv.)

Zdroj: https://cohesiondata.ec.europa.eu/2014-2020-Categorisation/ESIF-2014-2020-ERDF-CF-ESF-raw-categorisation/xe4p-7b9g/about_data (PO14+, Komise);

<https://ec.europa.eu/eurostat/data/database>, počet obyvatel ke dni 1. ledna 2024.

Pozn.: Pro výpočet proplacených výdajů byla použita aktuální data Komise (oblast intervence 28–36).

- Jsou dotovány oblasti s nízkou absorpční kapacitou, v nichž není o dotace fakticky zájem.

KA č. 20/14⁵ – Míra čerpání podpory je omezena nízkou absorpční kapacitou. Z vyčleněných 11 700 mil. Kč určených pro zvýšení využívání veřejné hromadné dopravy ve městech v elektrické trakci nebude proinvestováno nejméně 34 %, tj. 3 944,19 mil. Kč.

KA č. 20/19⁶ – Cíle v úsporách energie u bytových domů, ke kterým jsme se zavázali v programech IROP14+ a NZÚ, byly výrazně nadhodnoceny. To ve svém důsledku vedlo k tomu, že nebyly splněny, přestože měly přispět k naplnění národního cíle strategie *Evropa 2020*. Programy IROP14+ a NZÚ využily jen část alokace peněžních prostředků určených pro příslušné výzvy, a to necelých 32 % z celkové alokace IROP14+ (11 350 mil. Kč), respektive 33 % z alokace NZÚ (1 500 mil. Kč).

- Dotace směřují i do oblastí, které nevykazují známky zaostávání za evropským průměrem, takže dotační podpora nepřináší maximální možný efekt. Příkladem je oblast zaměstnanosti, kde ČR se svou nízkou mírou nezaměstnanosti zaujímá pozici premianta mezi členskými státy EU.

KA č. 22/28⁷ – V projektu *FLEXI* bylo sdílenými pracovními místy podpořeno jen 8,4 % předpokládaného počtu účastníků. Projekt *PDU* měl pomoci především dlouhodobě evidovaným uchazečům o zaměstnání. Takových osob však bylo v projektu podpořeno jen 12,1 %. Projekt *Outplacement* pomohl se zprostředkováním zaměstnání 86,8 % podpořených osob. Nabízené vzdělávací kurzy však neodpovídaly jejich zájmu a vzdělanostní struktuře.

V programu *Antivirus*, který byl částečně financován z OPZ, nastavilo MPSV podmínky pro výběr oprávněných žadatelů způsobem, který vedl k plošnému poskytování podpory i těm zaměstnavatelům, kteří podporu na udržení počtu zaměstnanců nepotřebovali, neboť v době šíření onemocnění covid-19 u nich docházelo k růstu čistého obrátu, zisku i k navyšování počtu zaměstnanců. Například u jednoho zaměstnavatele v odvětví maloobchodní činnosti, zahrnutého do kontrolního vzorku NKÚ, bylo zjištěno, že jeho hospodářská činnost nebyla pandemií onemocnění covid-19 negativně dotčena, došlo u něj k navýšení čistého obrátu o 10,5 mld. Kč a k navýšení počtu zaměstnanců o 11,1 %. Přitom v rámci programu *Antivirus* získal podporu ve výši 48,1 mil. Kč.

5 KA č. 20/14 – Podpora využívání veřejné hromadné dopravy ve městech v elektrické trakci z operačního programu Doprava 2014–2020.

6 KA č. 20/19 – Opatření ke snížení energetické náročnosti bytových domů podporovaná z Integrovaného regionálního operačního programu a z programu Nová zelená úsporám.

7 KA č. 22/28 – Peněžní prostředky státního rozpočtu a Evropské unie určené na podporu zaměstnanosti.

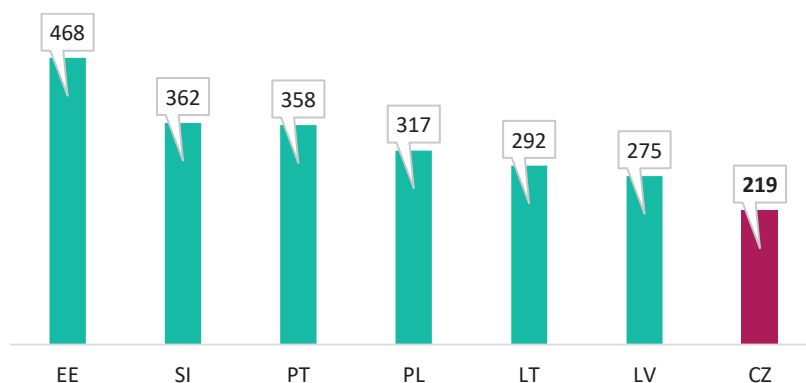
- Stát je příliš štědrý v míře podpory, která dosahuje často 70 % předpokládaných způsobilých nákladů, případně i více. To nemotivuje příjemce k racionálnímu chování, tedy k realizaci projektu maximálně hospodárným a efektivním způsobem.

KA č. 17/06⁸ – MZe u kontrolovaných projektových opatření v rámci PRV7+ a rovněž v PRV14+ nestanovilo po celé programové období limity na většinu způsobilých výdajů⁹. Žadatel nebyl omezen ani v rozsahu předmětu dotace. Tento nedostatek představoval riziko pro hospodárné, účelné a efektivní vynakládání veřejných prostředků. Například míra dotace na výstavbu zařízení na pozorování zvěře byla 100 %, takže příjemce se nemusel na projektu finančně podílet. Příkladem je situace, kdy příjemce obdržel dotaci na vybudování pěti pozorovatelů zvěře, na jednu obdržel 348 tis. Kč a na každou další 295 tis. Kč. MZe nestanovilo limity ani v případě výdajů na rekonstrukce lesních cest po kalamitách, což způsobilo, že cena opravy jednoho metru cesty byla výrazně vyšší (dosahovala až 13 tis. Kč) než cena jednoho metru rekonstruované cesty, kde byl limit stanoven (3 tis. Kč).

- Stát nedostatečně vyhodnocuje dopady podpory a dotuje nadále plošně i oblasti, které prokazatelně nedokázaly prostředky z EU využít ke zvýšení své konkurenceschopnosti a efektivity.

Česká republika obdržela z ESI fondů (v PO14+) dotace na vědu a výzkum ve výši 219 €/obyvatele. Z hlediska priorit této oblasti ji to řadí na sedmé místo mezi 27 členskými státy EU /EU-27/. Přesto další ukazatele o výši celkových výdajů v poměru k hrubému domácímu produktu /HDP/, počtu přihlášených patentů a počtu nejvíce citovaných vědeckých publikací dokazují nižší míru priority oblasti „věda a výzkum“ a současně i nižší efektivitu vynakládaných peněžních prostředků v ČR.¹⁰

Graf č. 3: Prostředky použité z dotací EU na řešení problematiky vědy a výzkumu ve vybraných ČS EU (v €/obyv.)

Zdroj: https://cohesiondata.ec.europa.eu/2014-2020-Categorisation/ESIF-2014-2020-ERDF-CF-ESF-raw-categorisation/xe4p-7b9q/about_data (PO14+, Komise).

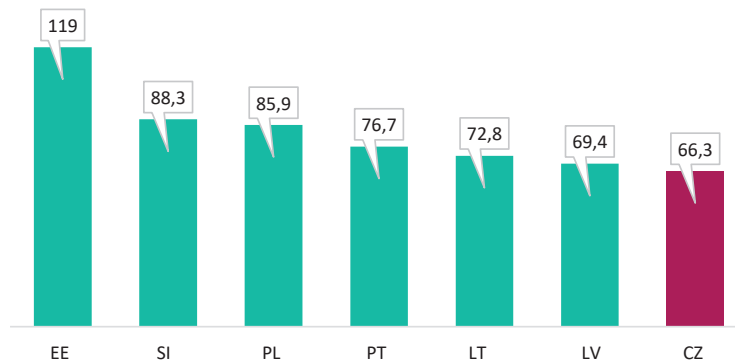
Pozn.: Pro výpočet proplacených výdajů byla použita aktuální data Komise.
Počet obyvatel podle dat Eurostatu ke dni 1. ledna 2024.

8 KA č. 17/06 – Peněžní prostředky Evropské unie a státního rozpočtu vynaložené na podporu lesnictví.

9 Limity byly stanoveny pouze pro skupiny výdajů „projektová dokumentace“ a „technická dokumentace“. U některých opatření stanovilo MZe ještě limity na „nákup nemovitostí“ a „nákup pozemku“.

10 https://cohesiondata.ec.europa.eu/2014-2020-Categorisation/ESIF-2014-2020-ERDF-CF-ESF-raw-categorisation/xe4p-7b9q/about_data;
<https://csu.gov.cz/produkty/pocet-uznanych-patentu-byl-loni-rekordne-nizky>;
https://research-and-innovation.ec.europa.eu/statistics/performance-indicators/european-innovation-scoreboard_en#european-innovation-scoreboard-2024;
<https://op.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/c683268c-3cdc-11ef-ab8f-01aa75ed71a1/language-en/format-PDF/source-search>;
<https://tind.wipo.int/record/48220?v=pdf>.

Graf č. 4: Hodnocení úrovně intelektuálního vlastnictví vybraných členských států EU (v %)

Zdroj: European Innovation Scoreboard 2024.

Pozn.: Vyjádřeno v % k průměru EU v rámci hodnocení počtu patentových přihlášek, obchodních známek a průmyslových vzorů pro vybraných sedm zemí EU.

Inovační výkonnost ČR je podle „Global Innovation Index 2023“¹¹ na 31. pozici ze 132 hodnocených zemí. Podle „European Innovation Scoreboard 2024“¹² patří ČR do skupiny mírných inovátorů a v rámci 27 zemí EU je aktuálně na 19. pozici. Rezervy má zejména u ukazatelů týkajících se intelektuálního vlastnictví, počtu přihlášených patentů, celoživotního vzdělávání, podílu nejvíce citovaných publikací a flexibility pracovních sil.

V produkci článků a vědeckých publikací na 1 000 výzkumných pracovníků jsme byli v roce 2022 na 15. pozici v EU¹³, jejich celosvětová využitelnost ve formě zveřejnění v 10 % nejvíce renomovaných a citovaných publikací je však dlouhodobě nízká¹⁴.

- Dotační systém v průběhu let významně ovlivnili mocní hráči na trhu, kteří přispěli k vytvoření takových podmínek, aby mohli čerpat dotace v maximální šíři systémové podpory poskytované prostřednictvím projektových opatření stanovených v programových dokumentech.

KA č. 21/33¹⁵ – Přestože mikropodniky a malé a střední podniky mohly čerpat prostředky z operace 16.2.2 *Podpora vývoje nových produktů, postupů a technologií při zpracování zemědělských produktů a jejich uvádění na trh*, nastavilo MZe podmínky přijatelné především pro velké podniky. Podmínky pro čerpání dotací z PRV14+ byly totiž nastaveny tak, že výdaje na spolupráci s výzkumnými subjekty (klíčový prvek operace) tvořily u velkých a finančně významných projektů jen minimální procento výdajů (zhruba 0,7 až 1 % celkových výdajů) a pohybovaly se kolem částky 1 mil. Kč, která byla povinnou minimální hranicí u projektů nad 10 mil. Kč. Žadatelé z řad velkých podniků, kteří realizovali převážně velké a finančně nákladné projekty s výdaji nad 50 mil. Kč, tak mohli většinu prostředků vynaložit na pořízení strojů, technologií a stavební úpravy a využili tuto dotační příležitost především k financování investic. Podmínky pro mikropodniky a malé a střední podniky nebyly dostatečně motivační a jejich zájem byl proto nízký.

Co NKÚ považuje za potřebné změnit?

Vzhledem k tomu, že programová podpora z rozpočtu EU probíhá v sedmiletých cyklech, nelze zásadní systémové změny, byť jen na národní úrovni, provádět v řádu pouhých měsíců. Již nyní je proto nezbytné jasně identifikovat oblasti, kde bude mít podpora z EU největší a z hlediska priorit státu i nejžádanější dopad. Tímto směrem pak musí ČR napnout veškeré vyjednávací úsilí při přípravě dohody o partnerství /DoP/ pro programové období 2028–2034.

11 https://www.wipo.int/global_innovation_index/en/2023/.

12 https://research-and-innovation.ec.europa.eu/statistics/performance-indicators/european-innovation-scoreboard_en#european-innovation-scoreboard-2024.

13 <https://op.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/c683268c-3cdc-11ef-ab8f-01aa75ed71a1/language-en/format-PDF/source-search>; strana 169, Figure 3.1-10.

14 <https://op.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/c683268c-3cdc-11ef-ab8f-01aa75ed71a1/language-en/format-PDF/source-search>; strana 179, Figure 3.1-20.

15 KA č. 21/33 – *Peněžní prostředky státu a Evropské unie vynakládané v resortu Ministerstva zemědělství na podporu zpracování zemědělských produktů.*

Pro žádoucí nastavení příštího programového období, ale obecněji i pro zajištění řádného a efektivního fungování jednotlivých sektorových politik doporučuje NKÚ respektovat následující doporučení:

- **Analyzovat oblasti hospodářství nejpotřebnější pro podporu z veřejných zdrojů** a k tomu nastavit vícezdrojový systém financování s vhodnými finančními nástroji pro zvýšení účasti soukromého kapitálu.
- **Omezit počet dotačních titulů** tak, aby prostředky cíleně směřovaly tam, kde státu a jeho občanům přinesou nejvyšší přidanou hodnotu, a současně byla zajištěna potřebná synergie.
- **Sjednotit a zjednodušit pravidla pro poskytování podpor** a tím i následnou kontrolu. Platnost podmínek zajistit napříč resorty.
- **Omezit maximální podíl dotace** na způsobilých nákladech tak, aby neztratil motivační charakter.
- **Provádět** důsledné průběžné a následné hodnocení výkonnosti jednotlivých výdajových politik a je naplňujících programů a přijímat flexibilní opatření ke zvýšení účinnosti poskytované podpory.
- **Posílit důraz na výkonnost** při přípravě státního rozpočtu a zavést ve státním závěrečném účtu nový formát vykazování výkonnosti jednotlivých vládních politik na souhrnné úrovni.
- **Optimalizovat vícenásobné administrativní kapacity** u některých stávajících programů prostřednictvím redukce počtu „zprostředkujících subjektů“ se stejnou územní působností, což by přineslo úspory a zefektivnění poskytování podpor.
- **Zprůhlednit a zjednodušit** procedury pro podávání žádostí a jejich následnou administraci tak, aby si žadatelé/příjemci dokázali s těmito úkoly poradit sami a nemuseli se obracet na specializované agentury, které jim za úplatu tyto aktivity zajišťují. Tento „dotační business“ významně prodražuje implementaci poskytované podpory a snižuje tím její efektivitu.
- **Rozšířit** použití zjednodušených forem vykazování nákladů.

ODDÍL I.

KONTROLNÍ ČINNOST NKÚ A DALŠÍCH ORGÁNŮ EXTERNÍ
KONTROLY V OBLASTI ROZPOČTOVÝCH PROSTŘEDKŮ EU
VYČLENĚNÝCH PRO ČR

B. KONTROLNÍ ČINNOST NKÚ VE SLEDOVANÉM OBDOBÍ (04/2023–03/2024)

B.1 PŘEHLED O SCHVÁLENÝCH KONTROLNÍCH ZÁVĚRECH NKÚ

EU report 2024 přináší shrnutí výsledků kontrolní činnosti NKÚ za dvanáctiměsíční období, a to od 1. dubna 2023 do 31. března 2024 /sledované období/. Za toto sledované období schválilo Kolegium NKÚ celkem čtrnáct KZ z kontrolních akcí, které se týkaly zcela nebo alespoň částečně prostředků rozpočtu EU /sledované KA/. Vysoký podíl KA věnujících se oblasti prostředků rozpočtu EU vzhledem ke všem KA svědčí o tom, že pro NKÚ je kontrola prostředků majících vztah k rozpočtu EU dlouhodobou prioritou.

Tabulka č. 1: Přehled sledovaných KA

Číslo KA	Název kontrolní akce	Zveřejnění ve Věstníku NKÚ (částka/rok)
21/37	Peněžní prostředky státu a Evropské unie určené na modernizaci dálnice D1	3/2023
22/06	Peněžní prostředky vynakládané na projekty a aktivity k zajištění modernizace veřejné správy	1/2024
22/08	Peněžní prostředky státu a Evropské unie určené na výstavbu dálnice D35	4/2023
22/09	Peněžní prostředky státu a Evropské unie určené na podporu opatření na ochranu a péči o přírodu a krajinu	3/2023
22/14	Peněžní prostředky státu určené na zvýšení připravenosti k řešení a řízení rizik a katastrof	3/2023
22/15	Peněžní prostředky státu a Evropské unie určené na podporu rybníkářství v České republice z operačního programu Rybníkářství 2014–2020	3/2023
22/17	Závěrečný účet kapitoly státního rozpočtu Ministerstvo zemědělství za rok 2022, účetní závěrka Ministerstva zemědělství za rok 2022 a údaje předkládané Ministerstvem zemědělství pro hodnocení plnění státního rozpočtu za rok 2022	4/2023
22/18	Závěrečný účet kapitoly státního rozpočtu Ministerstvo životního prostředí za rok 2022, účetní závěrka Ministerstva životního prostředí za rok 2022 a údaje předkládané Ministerstvem životního prostředí pro hodnocení plnění státního rozpočtu za rok 2022	6/2023
22/20	Peněžní prostředky vynakládané na realizaci vybraných cílů Národní strategie elektronického zdravotnictví	4/2023
22/23	Správa DPH v oblasti nadměrných odpočtů	6/2023
22/24	Peněžní prostředky státního rozpočtu a Evropské unie určené na výstavbu kanalizačních stok	4/2023
22/28	Peněžní prostředky státního rozpočtu a Evropské unie určené na podporu zaměstnanosti	6/2023
22/30	Peněžní prostředky vynakládané v souvislosti s paliativní péčí	4/2023
23/06	Peněžní prostředky státu a Evropské unie vynakládané na opatření Programu rozvoje venkova na období 2014–2020	1/2024

Zdroj: KIS, březen 2024.

Pozn.: Barevné označení sledovaných KA odpovídá jejich zaměření dle legendy:

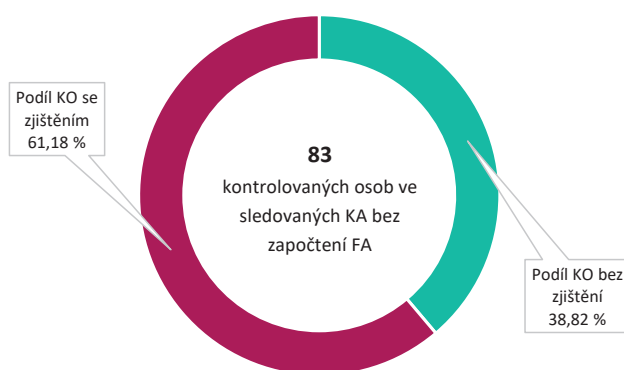
	Finanční audit
	Přírodní zdroje
	Příjmy
	Soudržnost a konkurenceschopnost

Nejpočetnější oblastí kontrol zaměřených na prostředky rozpočtu EU byly i v tomto sledovaném období kontroly „soudržnosti a konkurenceschopnosti“, ačkoliv tentokrát představovaly „pouze“ 50 % sledovaných KA.

Mezi sledovanými KA byly tentokrát dva finanční audity /FA/. Tento typ kontrol má ve srovnání s kontrolami legality nebo audity výkonosti svá specifika a rovněž charakter jeho kontrolních zjištění je odlišný. FA se zpravidla zaměřuje na ověření sestavení závěrečného účtu kapitoly státního rozpočtu, vedení účetnictví, sestavení účetní závěrky a ověření správnosti údajů předkládaných pro hodnocení plnění státního rozpočtu. V následujících statistických přehledech (v podkapitole B.1) proto nejsou KA č. 22/17 a č. 22/18 zahrnuty (k nim blíže viz podkapitola B.4).

Při dvanácti sledovaných KA, které nespadaly do kategorie FA, bylo kontrolo件eno celkem 83 subjektů, tzv. kontrolovaných osob /KO/, přičemž některé z nich byly kontrolovány ve více KA.

Graf č. 5: Rozdělení kontrolovaných osob dle kontrolních zjištění NKÚ

Zdroj: KIS, březen 2024.

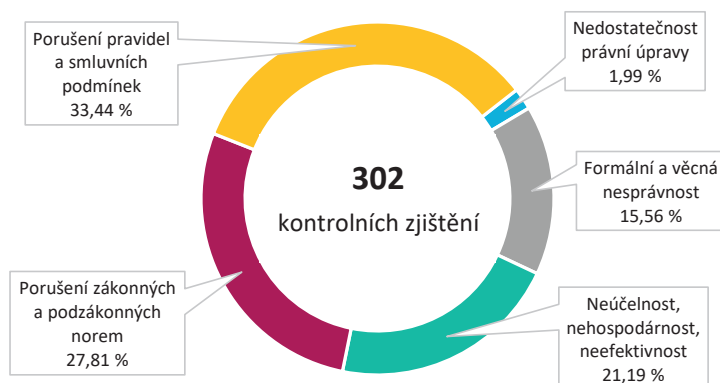
Ve sledovaných KA (bez FA) zjistil NKÚ celkem 302 nedostatků. Ze samotné podstaty jednotlivých zjištěných nedostatků je většina z nich nevyčíslitelná, přesto NKÚ označil na úrovni projektů (vybraný vzorek) jako vyčíslitelných 24 zjištění v úhrnné částce 153,56 mil. Kč. Na systémové úrovni (chyby ŘKS) vyčíslil dalších sedm nedostatků, jimiž byla postižena částka 82,80 mil. Kč.

Objem vymahatelných nedostatků zjištěných ve sledovaných KA (vše na úrovni projektů) činil 12,96 mil. Kč, z této částky na prostředky rozpočtu EU připadá 10,70 mil. Kč.

V šesti sledovaných KA (včetně jednoho FA) byly zjištěny nedostatky, které vedly k tomu, že NKÚ předložil příslušnému správci daně celkem 15 oznámení k dalšímu řešení.¹⁶

¹⁶ NKÚ podává oznámení správcům daně podle § 59 zákona č. 280/2009 Sb., daňový řád. Ve sledovaném období se podání týkala KA č. 22/30 (osm oznámení), KA č. 22/09 (tři oznámení) a KA č. 22/06, č. 22/14, č. 22/18 a č. 22/28 (po jednom oznámení).

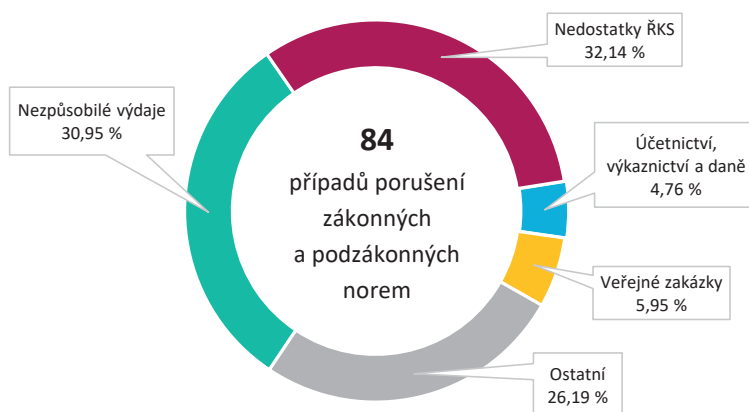
Graf č. 6: Podíly jednotlivých kategorií kontrolních zjištění

Zdroj: KIS, březen 2024.

Z výše zmíněných 302 kontrolních zjištění bylo 84 zařazeno do kategorie „porušení zákonných a podzákonných norem“¹⁷. Rozdělení kontrolních zjištění (bez zahrnutí zjištění učiněných v rámci FA) v této kategorii zobrazuje následující graf.

Graf č. 7: Charakter a míra výskytu porušení právních předpisů

Zdroj: KIS, březen 2024.

Pozn.: Jednotlivá zjištění jsou zařazena podle primárně porušeného předpisu. Tzn. došlo-li např. k porušení zákona o zadávání veřejných zakázek a v důsledku toho i k nezpůsobilému výdaji s kvalifikací porušení zákona o rozpočtových pravidlech, bylo toto zjištění zařazeno pouze do kategorie „veřejné zakázky“. Kategorie „ostatní“ zahrnuje za sledované období porušení předpisů především v oblasti výkonu veřejné správy, stavebnictví, ochrany přírody a elektronizace zdravotnictví.

Oproti předchozímu sledovanému období (viz podkapitola B.1 EU reportu 2023) se nejčetnější kategorií porušení právních předpisů staly „nedostatky ŘKS“, které odsunuly na pomyslné druhé místo „nezpůsobilé výdaje“¹⁸. Tyto dvě kategorie v součtu představují více než 63 % „porušení zákonných a podzákonných norem“ zjištěných ve sledovaných KA. Počet zjištění v oblasti „veřejných zakázek“ nadále klesá v relativním i absolutním vyjádření.

17 V této kategorii jsou zahrnuta porušení závazných právních norem EU, národní legislativy a usnesení vlády.

18 Tato kategorie zahrnuje nezpůsobilé výdaje jednotlivých projektů, nezpůsobilé projekty a nezpůsobilé příjemce podpory.

B.2 KONTROLY LEGALITY A AUDITY VÝKONNOSTI V OBLASTI VÝDAJŮ ROZPOČTU EU

Text této podkapitoly shrnuje základní informace a hlavní zjištění, jež NKÚ publikoval v 11 kontrolních závěrech sledovaných KA, která měly charakter kontrol legality a auditů výkonnosti.

B.2.1 SOUDRŽNOST A KONKURENCESCHOPNOST

Kontrolní akce NKÚ zaměřené na kontrolu výdajů určených na podporu projektů z oblasti soudržnosti a konkurenceschopnosti jsou každoročně nejpočetnější skupinou KA, které mají vztah k rozpočtu EU. Ve sledovaném období do této skupiny KA spadalo celkem sedm kontrol.

[KA č. 21/37](#) – *Peněžní prostředky státu a Evropské unie určené na modernizaci dálnice D1*

Cílem kontroly bylo prověřit, zda peněžní prostředky určené na modernizaci dálnice D1 byly vynaloženy účelně, hospodárně, efektivně a v souladu s právními předpisy, a to s ohledem na zajištění kvality modernizace dálnice.

Při kontrole se NKÚ zaměřil na činnost MD při rozhodování o modernizaci dálnice D1, postup Státního fondu dopravní infrastruktury /SFDI/ při zajištění financování této modernizace a ŘSD při její přípravě a realizaci.

NKÚ prověřoval poskytování, čerpání a využití peněžních prostředků státu a peněžních prostředků EU, které byly určeny na modernizaci dálnice D1. Kontrolu přípravy a realizace této stavební akce provedl NKÚ u projektů modernizace pěti úseků s celkovým objemem investičních nákladů 6 791,88 mil. Kč. Kontrolu postupu ŘSD při zjišťování a řešení závad provedl NKÚ na vzorku 12 reklamovaných závad na osmi modernizovaných úsecích dálnice. Ke kontrole byly vybrány závady spočívající v poškození povrchu vozovky modernizované dálnice, které mohou mít vliv na jízdní komfort uživatelů dálnice.

Průběh kontroly byl negativně ovlivněn nedostupností některých dokladů a informací v důsledku kybernetického útoku na informační systémy ŘSD v květnu 2022.

V předchozích letech se problematice modernizace dálnice D1 věnovaly KA č. 19/10, č. 16/06 a č. 13/27.¹⁹

Na systémové úrovni byly kontroly podrobeny peněžní prostředky převyšující 28 113 mil. Kč (z toho více než 14 000 mil. Kč z rozpočtu EU) a na projektové úrovni byly kontrolovány výhradně národní prostředky v hodnotě téměř 6 792 mil. Kč.

Nedostatky zjištěné NKÚ

Zjištěné nedostatky vypovídaly o snížené, respektive ohrožené účelnosti, hospodárnosti a efektivnosti vynaložených peněžních prostředků. Dále kontrola NKÚ zjistila, že MD neplnilo řádně povinnosti uložené mu právním předpisem.

Modernizace dálnice D1 není dokončena a ŘSD, MD ani SFDI nedisponují souhrnným časovým a finančním plánem všech projektů potřebných pro její dokončení. MD nestanovilo konkrétní cílový stav ani přesná kritéria, postupy a zdroje dat pro měření splnění cílů modernizace.

¹⁹ KA č. 19/10 – *Opravy a údržba silničních mostů*, KA č. 16/06 – *Peněžní prostředky určené na modernizaci dálnice D1* a KA č. 13/27 – *Peněžní prostředky určené na akce oprav a údržby pozemních komunikací*.

Na modernizované části dálnice zůstávají mosty a nadjezdy, jejichž stav ohrožuje bezpečnost a plynulost provozu na dálnici. MD nemá přehled o aktuálním stavu mostů a nadjezdů ani o průběhu jejich oprav, přitom NKÚ na tyto skutečnosti upozornil již v roce 2020²⁰. **MD v této oblasti neplnilo řádně povinnost (dle ustanovení § 22 zákona č. 2/1969 Sb.²¹) zkoumat společenskou problematiku v okruhu své působnosti, analyzovat dosahované výsledky a činit opatření k řešení aktuálních otázek.**

ŘSD v době kontroly NKÚ reklamovalo 605 závad na 13 modernizovaných dálničních úsecích a další reklamace připravovalo. **Dokumentace závad byla neúplná a s rozpory, což představuje riziko komplikací v reklamačních řízeních.** Záznamy ŘSD z běžných prohlídek dálnice byly nevěrohodné, ŘSD neprovádělo hlavní prohlídky modernizovaných úseků dálnice.

ŘSD nezajistilo, aby dodavatelé prováděli opravy závad kvalitně a ve stanovených termínech. Opakovaný vznik závad svědčí o nekvalitním provedení oprav spočívajícím např. v nedodržení postupů a podmínek, které ŘSD pro opravy stanovilo. **Nekvalitní odstraňování závad způsobuje nerovnosti na vozovce a má negativní vliv na jízdní komfort uživatelů dálnice, přitom zvýšení jízdního komfortu bylo jedním z cílů její modernizace.**

Vozovku modernizované dálnice poškozují časté jízdy přetížených vozidel, čímž se snižuje její životnost. MD se touto problematikou v souvislosti s modernizací dálnice D1 nezabývalo. **Systém vysokorychlostního vážení vozidel, který měl přispět k omezení překračování hmotnostních limitů, je nefunkční.** Nedostatky, na které NKÚ upozornil již v roce 2019²², MD neodstranilo.

Na modernizované části dálnice D1 zůstává nedostatek parkovacích míst pro těžká nákladní vozidla. ŘSD při modernizaci dálnice navýšilo počet parkovacích míst pro těžká nákladní vozidla o 169, což je jen cca 55 % chybějící kapacity odpočívek mezi Mirošovicemi a Kývalkou.

Návrhy a realizace opatření k nápravě zjištěných nedostatků

MD předpokládá v rámci evaluačního plánu OP *Doprava 2021–2027 /OPD/* realizaci evaluačního projektu *Hodnocení přínosů modernizace dálnice D1 v úseku Kývalka–Mirošovice*. Hodnocení bude zaměřeno na ověřování správnosti předpokladů v porovnání se skutečně dosaženými výsledky. Vyhodnocení dosažených výsledků (přínosů) a průběhu modernizace dálnice D1 provede ŘSD do 31. prosince 2028.

ŘSD zpracuje aktuální přehled o stavu mostů a nadjezdů na dálnici D1 a harmonogram dokončení jejich oprav a rekonstrukcí. MD bude tento harmonogram průběžně sledovat a vyhodnocovat. ŘSD také předpokládá zavedení systémového opatření u všech dokončených staveb. Toto opatření bude spočívat v provedení komplexní hlavní prohlídky, včetně potřebné diagnostiky těsně před koncem záruční lhůty, za účelem uplatnění všech závad, které spadají do záručního plnění ze strany zhotovitele.

KA č. 22/06 – Peněžní prostředky vynakládané na projekty a aktivity k zajištění modernizace veřejné správy

Cílem kontroly bylo prověřit, zda Ministerstvo vnitra /MV/ vynaložilo peněžní prostředky na modernizaci a zefektivnění veřejné správy účelně a efektivně a zda splnilo cíle stanovené *Strategickým rámcem rozvoje veřejné správy České republiky pro období 2014–2020 /SRR/*. Současně se NKÚ zaměřil na kontrolu optimalizace systému financování výkonu státní správy v přenesené působnosti a snižování regulatorní zátěže.

Kontrolovány byly finanční prostředky vynaložené na modernizaci veřejné správy, které měly vést ke splnění cílů definovaných v SRR. Kontrola se zaměřila na projekt *Využívání prvků procesního řízení a zavedení standardů pro výkon prioritních agend veřejné správy /PMA 3/*, který byl zásadní pro splnění cílů definovaných v SRR a vyřešení problémů a nedostatků, s nimiž se veřejná správa dlouhodobě potýká.

20 Viz KA č. 19/10.

21 Zákon České národní rady č. 2/1969 Sb., o zřízení ministerstev a jiných ústředních orgánů státní správy České republiky.

22 KA č. 18/34 – *Implementace inteligentních dopravních systémů (ITS) v silniční infrastruktuře České republiky*.

Projekt PMA 3 byl financován prostřednictvím OP *Zaměstnanost 2014–2020 /OPZ/*. V předchozích letech se této problematice věnovala především KA č. 14/15²³.

Kontrolovaný objem finančních prostředků na systémové úrovni představoval 82 214,63 mil. Kč²⁴, na projektové úrovni to bylo 121,67 mil. Kč (z toho 98,39 mil. Kč z rozpočtu EU). NKÚ vycíslil nedostatky zjištěné na projektové úrovni na 121,67 mil. Kč (z toho 98,39 mil. Kč z rozpočtu EU).

NKÚ podal správci daně oznámení o podezření z porušení rozpočtové kázně až do výše 7,07 mil. Kč (z toho 5,71 mil. Kč z rozpočtu EU).

Nedostatky zjištěné NKÚ

NKÚ kontrolou zjistil nedostatky v jednotlivých fázích realizace projektu PMA 3. Tyto chyby se vyskytovaly především v oblasti předkládání změn projektu, předávání informací, v samotné realizaci projektu a zejména v kvalitě výstupů projektu.

NKÚ zjistil, že MV v průběhu realizace projektu PMA 3 upustilo od procesního modelování a standardizace agend veřejné správy a projekt zaměřilo na potřeby občanů a řešení jejich životních situací a událostí, nikoli na optimalizaci vnitřních procesů veřejné správy. Realizovanými aktivitami a výstupy projektu PMA 3 nenaplnilo MV hlavní cíl projektu ani specifický cíl 1.1 SRR, který spočíval v zavedení standardů agend a zkvalitnění výkonu veřejné správy. MV se tak nepodařilo splnit ani specifický cíl 1 SRR, kterým byla mj. modernizace veřejné správy prostřednictvím rozvoje procesního řízení a standardizace agend. Problémy, které měly být realizací SRR odstraněny (tedy zejména neznalost procesů, jimiž je realizován výkon konkrétních agend, a nejednotnost při výkonu jednotlivých agend a činností na různých stupních orgánů veřejné správy), tak zůstaly nevyřešeny.

Realizací projektu mimo původně schválené aktivity se MV nepodařilo naplnit ani relevantní specifický cíl 4.1.1 OPZ, který je zaměřen na efektivnost a optimalizaci procesů a postupů ve veřejné správě a jehož splnění bylo na dosažení cílů projektu PMA 3 přímo závislé. Zvýšení kvality fungování institucí veřejné správy bylo podle programového dokumentu OPZ spojeno přímo se sestavením procesních modelů agend veřejné správy, standardizací těch nejvíce využívaných a rovněž s nastavením financování přeneseného výkonu státní správy dle výkonového modelu. Tohoto žádoucího zlepšení Ministerstvo vnitra projektem PMA 3 nedosáhlo.

V kontextu nenaplnění stanovených cílů a potřeb veřejné správy vyhodnotil NKÚ kontrolované peněžní prostředky použité na realizaci projektu PMA 3 jako neúčelně vynaložené, a to až do výše 121,67 mil. Kč. Nic na tom nezměnila ani skutečnost, že změny projektu, které MV předkládalo, schválil řídicí orgán OPZ, který nebyl kontrolovanou osobou. Zásadní změny projektu PMA 3 však podle zjištění schválil i přesto, že po úpravě klíčových aktivit již nemohlo dojít ke splnění hlavního cíle projektu, a tedy ani návazného relevantního cíle OPZ ani SRR.

NKÚ dále zjistil, že MV vynaložilo v projektu PMA 3 nehospodárně peněžní prostředky na tvorbu minimálně 13 z 15 kompetenčních modelů úředníků (jeden z výstupů projektu). MV těmito modely chtělo nově specifikovat role/činnosti úředníků v agendách a požadavky na jejich odbornost, znalosti a dovednosti. Informace, které MV použilo pro definování jednotlivých modelů, byly veřejně dostupné v obsáhlejší podobě ještě před samotným zahájením projektu, a to na webu *Národní soustava povolání* spravovaném MPSV. Pouhé převzetí informací z již jinde vypracovaných modelů vyhodnotil NKÚ jako skutečnost nasvědčující porušení rozpočtové kázně až do výše 7,07 mil. Kč, což je částka, která byla v rámci rozpočtu projektu vyčleněna na tvorbu kompetenčních modelů.

Návrhy a realizace opatření k nápravě zjištěných nedostatků

Do redakční uzávěrky *EU reportu 2024* nepředložilo MV vládě ČR své stanovisko, v němž by navrhlo nápravná opatření.

23 KA č. 14/15 – Peněžní prostředky vynakládané na projekty a opatření k podpoře a dosažení efektivní veřejné správy včetně realizace úspor výdajů.
24 Jedná se o částku vynaloženou ze státního rozpočtu ve formě příspěvku na přenesený výkon státní správy, nezahrnuje žádné prostředky EU.

KA č. 22/08 – Peněžní prostředky státu a Evropské unie určené na výstavbu dálnice D35

Cílem kontroly bylo prověřit, zda byly peněžní prostředky státu a EU určené na přípravu a výstavbu dálnice D35 vynakládány účelně, hospodárně a v souladu s právními předpisy.

NKÚ podrobně prověřil postup přípravy a výstavby dvou úseků dálnice D35 a průběh přípravy dalších 12 úseků. Při kontrole se NKÚ zaměřil u MD na plnění předpokladů stanovených v koncepčních a strategických materiálech a jeho činnost při přípravě výstavby dálnice D35. U ŘSD prověřoval NKÚ především čerpání a použití peněžních prostředků státu a EU určených na přípravu a realizaci vybraných staveb dálnice D35.

NKÚ při ověřování účelnosti posuzoval, jak peněžní prostředky vynaložené na přípravu a výstavbu dálnice přispívají k plnění cílů stanovených v koncepčních a strategických materiálech MD. Při hodnocení hospodárnosti se NKÚ mj. zaměřil na kontrolu výběru dodavatelů, tj. zda výběr proběhl v dostatečně konkurenčním prostředí.

V předchozích letech se problematice výstavby dálnic věnovaly především KA č. 17/05 a č. 12/18.²⁵

Kontrolovaný objem finančních prostředků na systémové úrovni představoval 96 559 mil. Kč, na projektové úrovni to bylo 13 382 mil. Kč (z toho 6 835 mil. Kč z rozpočtu EU).

Nedostatky zjištěné NKÚ

NKÚ zjistil skutečnosti, které významně snižují účelnost a hospodárnost vynakládání peněžních prostředků.

Koncepční záměry výstavby dálnice D35 schválené vládou nebyly plněny. Výstavba byla zahájena již v 70. letech minulého století. Podle koncepčního materiálu z roku 2001 měla být výstavba všech úseků zahájena nejpozději do roku 2010. MD se nepodařilo naplnit ani aktuální harmonogramy uvedené v koncepčních a strategických materiálech. V době ukončení kontroly nebyla ještě zahájena výstavba 11 úseků. Podle předpokladů ŘSD by měla být dálnice D35 zprovozněna v celé délce v roce 2030, celková doba výstavby přesáhne 50 let.

Zpožděním realizace staveb došlo k nárůstu nákladů na ně. Kromě vlivů inflace se na zvýšení nákladů podílely i úpravy technického řešení staveb, zohlednění výsledků doplňujících průzkumů a studií či zapracování dalších požadavků na stavby.

Příprava staveb trvala v průměru 12 let. V době kontroly dokončilo ŘSD přípravu osmi ze 14 kontrolovaných staveb. **Hlavními příčinami dlouhé doby přípravy staveb byly problémy ŘSD spojené se získáváním územních rozhodnutí a majetkoprávním vypořádáním pozemků.** Příčinou dlouhé doby trvání územních řízení bylo většinou předložení neúplných podkladů stavebnímu úřadu ze strany ŘSD a dále podávání námitek a odvolání ze strany účastníků řízení. Ve stavebních řízeních nebyly zjištěny zásadní prodlevy.

U dvou zadávacích řízení na dodavatele stavebních prací bylo zjištěno, že ŘSD svým postupem způsobilo prodlevy, které měly dopad na termíny realizace staveb, především se jednalo o provádění změn v zadávací dokumentaci a zdlouhavé posuzování kvalifikace uchazečů.

U dvou staveb byl zjištěn nárůst nákladů na výstavbu z důvodu chyb v projektové dokumentaci, zvýšení nákladů bude činit minimálně 220 mil. Kč bez DPH; stavby nebyly v době kontroly dokončeny.

Návrhy a realizace opatření k nápravě zjištěných nedostatků

MD ve stanovisku pro vládu ČR uvedlo, že budou vytvořeny střednědobé akční plány, které zohlední situaci v ekonomice, veřejných rozpočtech a vývoj v procesu přípravy staveb včetně legislativních změn. MD bude usilovat o širší využívání metody BIM a také o automatizaci v resortu dopravy pro zefektivnění procesů v době realizace a pro zkrácení času potřebného k výstavbě. Rovněž zahrne do strategického plánování hodnocení analýzy rizik, rizika budou analyzována na úrovni projektů a promítnuta do střednědobých akčních plánů.

KA č. 22/14 – *Peněžní prostředky státu určené na zvýšení připravenosti k řešení a řízení rizik a katastrof*

Cílem kontroly bylo prověřit, zda byly peněžní prostředky státu určené na zvýšení připravenosti k řešení a řízení rizik a katastrof vynaloženy účelně, hospodárně a efektivně a v souladu s právními předpisy.

Kontrola bylo podrobena vynakládání peněžních prostředků EU a státního rozpočtu prostřednictvím IROP14+ na zvýšení připravenosti k řešení a řízení rizik a katastrof. MMR vynaložilo v letech 2015–2022 na podporu celkem 5 060 mil. Kč, přičemž bylo realizováno celkem 293 projektů.

Kontrola u MMR byla zaměřena na koncepční zajištění podpory z IROP14+, tj. nastavení konkrétních cílů a měřitelných indikátorů, nastavení podmínek pro čerpání peněžních prostředků a vyhodnocování přínosů realizovaných projektů ke stanoveným cílům programu. U navazujícího *Integrovaného regionálního programu 2021–2027 /IRP/* byl prověřen způsob nastavení cílové hodnoty indikátorů výstupu, jejichž plnění bylo vyhodnocováno i v rámci SC 1.3 IROP14+, a jejich vzájemná provázanost.

Kontrola u MV byla zaměřena na jeho činnost věcného garanta při přípravě a nastavení SC 1.3 IROP14+, zejména pak při nastavení cílů, potřeb a indikátorů programu. MV bylo zároveň kontrolováno jako příjemce podpory dvou projektů realizovaných Generálním ředitelstvím Hasičského záchranného sboru ČR, které je součástí MV.

Kontrola u vybraných příjemců, tj. kontrola konkrétních projektů, prověřila účelnost, efektivnost a hospodárnost čerpaných peněžních prostředků a rovněž soulad kontrolovaných činností s právními předpisy.

Na systémové úrovni byly kontrolovány peněžní prostředky v hodnotě přesahující 5 417 mil. Kč (z rozpočtu EU pocházelo téměř 4 605 mil. Kč). Na projektové úrovni dosáhl objem kontrolovaných prostředků téměř 1 377 mil. Kč (z toho z rozpočtu EU pocházelo více než 1 218 mil. Kč). Ze strany NKÚ bylo učiněno jedno podání správci daně.

Nedostatky zjištěné NKÚ

NKÚ při kontrole zjistil nedostatky, ze kterých vyplývá nenaplnění stanoveného cíle, kterým bylo „*dosazení plné připravenosti v exponovaných územích*“ a který MMR vymezilo v programovém dokumentu IROP14+. MMR rozdělilo alokované peněžní prostředky na jednotlivé podporované aktivity bez návaznosti na potřeby související s řešením a řízením rizik a katastrof /Potřeby/ základních složek integrovaného záchranného systému /IZS/.

MMR nastavilo cíle a způsob jejich sledování tak, že nevyhodnotí skutečný přínos vynaložených peněžních prostředků. Na obdobné nedostatky v oblasti neměřitelnosti cílů a jejich obtížného vyhodnocení a naplnění opakovaně NKÚ upozorňoval i v dalších dříve ukončených kontrolních akcích zaměřených na kontrolu poskytování peněžních prostředků EU.

NKÚ zároveň zjistil, že MV vymezilo neúplně Potřeby Policie ČR. Neúplné Potřeby uvedlo MV v dokumentu, dle kterého MMR nastavilo cílové hodnoty poskytnuté podpory a vyhlásilo výzvu na pořízení techniky a věcných prostředků. Po vymezení Potřeb již byly alokované peněžní prostředky vyčerpány dalšími složkami IZS. Policie ČR tak neobdržela techniku a věcné prostředky pro řešení a řízení rizik a katastrof. **I to je důvod, proč MMR nenaplní cíl „dosažení plné připravenosti v exponovaných územích“.**

Při kontrole čerpání peněžních prostředků NKÚ zjistil, že příjemci čerpali peněžní prostředky k účelu, na který byly určeny. **Peněžní prostředky vynakládali příjemci hospodárně a efektivně a v souladu s právními předpisy.** U dvou kontrolovaných projektů byl snížen stupeň efektivnosti na „efektivní s mírnými nedostatky“.

Návrhy a realizace opatření k nápravě zjištěných nedostatků

MMR provede vyhodnocení přínosů dotačních prostředků na zvýšení připravenosti k řešení a řízení rizik a katastrof v rámci SC 1.3 IROP14+ i jinak než pomocí nastavené indikátorové soustavy, a to formou samostatné evaluace OP a vybraných SC. Tato evaluace dle MMR umožní vyhodnocení přínosů poskytnuté podpory. V tomto případě především vyčíslení přínosu vynaložených peněžních prostředků ke snižování počtu exponovaných území, kde ještě nedošlo k zajištění plné připravenosti všech složek IZS.

V PO21+ již v IRP není k monitorování výsledků realizace SC použit indikátor „počet exponovaných území s nedostatečnou připraveností složek IZS“, jehož nastavení a vypovídací schopnost zpochybnil NKÚ.

MV reagovalo na skutečnost zjištěnou NKÚ, že Policie ČR nerealizovala žádný projekt v rámci výzvy na pořízení techniky a věcného vybavení (SC 1.3). Pro výzvy v rámci navazujícího SC 2.1 IRP určilo MV nové pravidlo rozdělení dotačních prostředků v poměru 60 % Policie ČR, 40 % Hasičský záchranný sbor ČR.

KA č. 22/20 – Peněžní prostředky vynakládané na realizaci vybraných cílů Národní strategie elektronického zdravotnictví

Cílem kontroly bylo prověřit, zda resort Ministerstva zdravotnictví /MZd/ vynakládal peněžní prostředky na realizaci vybraných cílů²⁶ Národní strategie elektronického zdravotnictví /NSEZ/ hospodárným a účelným způsobem, aby zajistil fungování elektronického zdravotnictví. Dále NKÚ prověřil projekt Nemocnice na Homolce /NNH/ zaměřený na modernizaci nemocničního informačního systému²⁷ a projekt Ústavu zdravotnických informací a statistiky České republiky /ÚZIS/ na vybudování jednotného a bezpečného komunikačního prostředí pro sdílení dat²⁸.

Vzhledem k zaměření této KA byla kontrola provedena jen na projektové úrovni, kde byly prověřeny peněžní prostředky ve výši téměř 370,54 mil. Kč (z toho 172,99 mil. Kč z rozpočtu EU).

Nedostatky zjištěné NKÚ

NKÚ zjistil, že ÚZIS upravil svůj projekt na základě žádosti o změnu projektu. Jeho původní účel (tj. vybudování jednotného prostředí pro bezpečné sdílení zdravotnické dokumentace) definovaný ve studii proveditelnosti i v žádosti o podporu nahradil řešením, které sice formálně splňovalo podmínky výzvy IROP14+, jednalo se však o kvalitativně jinou úroveň řešení. **Nové řešení ze své podstaty naplňovalo pouze úzký segment elektronizace zdravotnictví. Řídící orgán IROP14+ tuto změnu schválil.**

ÚZIS sice realizoval projekt v souladu s pravidly výzvy, ale v důsledku změn provedených v projektu nedošlo k vytvoření podmínek pro sdílení zdravotnické dokumentace mezi jednotlivými poskytovateli zdravotních služeb s výjimkou úzkého segmentu dokumentace sloužící k zajištění výkonu a řízení hygienických a protiepidemických činností. V rámci projektu tedy nevzniklo jednotné, bezpečné komuni-

26 SC 2.1 Sdílení dat a komunikace mezi poskytovateli a SC 4.3 Správa elektronického zdravotnictví.

27 Projekt Modernizace nemocničního informačního systému Nemocnice Na Homolce realizovala NNH v letech 2020 až 2023. Peněžní prostředky vynaložené na projekt činily 91 298 372 Kč.

28 Projekt Vybudování základní resortní infrastruktury eHealth realizoval ÚZIS v letech 2017 až 2021. Peněžní prostředky vynaložené na tento projekt činily 122 200 518 Kč.

kační rozhraní, které by umožnilo poskytovatelům zdravotních služeb postupovat dle ustanovení zákona č. 325/2021 Sb., o elektronizaci zdravotnictví.

V důsledku nerealizace původně zamýšleného cíle projektu ÚZIS nemohla ani NNH napojit svůj nově vybudovaný nemocniční informační systém na resortní infrastrukturu eHealth.

NKÚ současně ověřil, že ÚZIS a MZd nesplnily dva vybrané specifické cíle NSEZ, konkrétně 2.1 a 4.1. Záměrem NSEZ v rámci těchto cílů bylo umožnit poskytovatelům zdravotních služeb sdílet zdravotní záznamy prostřednictvím jednotného a bezpečného prostředí (informačního systému) a ve standardizovaných formátech. Tento záměr včlenilo MZd do zákona č. 325/2021 Sb., ale informační systém, který by poskytoval jednotné a bezpečné prostředí pro sdílení zdravotních údajů v resortu zdravotnictví, nevznikl. Návazná strategie *Zdraví 2030* předpokládá sdílení zejména indexu zdravotnické dokumentace, emergentních zdravotních záznamů a osobních zdravotních záznamů.

Návrhy a realizace opatření k nápravě zjištěných nedostatků

MZd akceptovalo kontrolní zjištění NKÚ a přijalo nápravná opatření spočívající zejména v novelizaci zákona č. 325/2021 Sb., o elektronizaci zdravotnictví, a v realizaci projektů elektronického zdravotnictví²⁹ financovaných z velké části z prostředků NPO a IRP. Účinnost těchto opatření bude možné posoudit až při následné kontrole.

KA č. 22/28 – Peněžní prostředky státního rozpočtu a Evropské unie určené na podporu zaměstnanosti

Cílem kontroly bylo prověřit, zda byly peněžní prostředky státního rozpočtu a EU určené na podporu zaměstnanosti vynaloženy účelně a v souladu s právními předpisy.

Kontrola MPSV a Úřadu práce České republiky /ÚP/ se zaměřila zejména na poskytování podpory zaměstnavatelům na náhrady mezd zaměstnanců v souvislosti s přijímanými ochrannými opatřeními státu v době pandemie covidu-19. Tato podpora byla uskutečňována v rámci cíleného programu na podporu zaměstnanosti *Antivirus* /program *Antivirus*/ jakožto nástroje aktivní politiky zaměstnanosti, na jehož financování byly částečně využity i peněžní prostředky z OPZ. Kontrola ověřila nastavení a fungování řídicího a kontrolního systému OPZ.

Prověřováno bylo rovněž poskytování a použití finančních prostředků u tří vybraných projektů realizovaných ÚP v rámci OPZ. Tyto projekty měly přispět k podpoře flexibility práce a ke vzniku sdílených pracovních míst (projekt *FLEXI*), k opětovnému začlenění dlouhodobě evidovaných uchazečů o zaměstnání na pracovní trh (projekt *PDU*) a k posílení kvalifikace a adaptability pracovní síly směrem k perspektivnějším oborům v kontextu hospodářské krize (projekt *Outplacement*).

V předchozích letech se této problematice věnovaly především KA č. 19/23, č. 18/28 a č. 15/20.³⁰

Kontrolovaný objem finančních prostředků na systémové úrovni činil 53 341 mil. Kč³¹ (z toho 6 939 mil. Kč z rozpočtu EU), na projektové úrovni pak 165 mil. Kč (z toho 133 mil. Kč z prostředků EU). Uvedená hodnota zahrnuje kontrolovaný objem za kontrolované projekty podpořené z OPZ. Na systémové úrovni byly zjištěny vymahatelné nedostatky ve výši 0,33 mil. Kč (vše z prostředků státního rozpočtu).

Nedostatky zjištěné NKÚ

NKÚ kontrolou zjistil u poskytovatele (MPSV) a u příjemce (ÚP) četná porušení povinností stanovených právními předpisy EU a ČR. Část peněžních prostředků státního rozpočtu a EU určených na podporu zaměstnanosti byla vynaložena neúčelně.

29 Smyslem realizace těchto projektů je přispět k řešení výše popsaného stavu a vybudovat elektronické zdravotnictví v zamýšleném rozsahu.

30 KA č. 19/23 – *Podpora zaměstnanosti osob starších 50 let a politiky pozitivního stárnutí z operačního programu Zaměstnanost*, č. 18/28 – *Peněžní prostředky určené na realizaci opatření operačního programu Zaměstnanost 2014–2020 ke zvýšení zaměstnanosti a adaptability pracovní síly*, č. 15/20 – *Investiční pobídky jako nástroj aktivní politiky zaměstnanosti*.

31 Uvedená hodnota zahrnuje celkový kontrolovaný objem finančních prostředků na systémové úrovni, tj. včetně financování celého cíleného programu podpory zaměstnanosti *Antivirus*. Objem finančních prostředků kontrolovaný na systémové úrovni s přímou vazbou na OPZ činil 8 575 mil. Kč.

MPSV coby řídicí orgán OPZ nastavilo systém hodnocení žádostí o podporu a výběru projektů k podpoře způsobem, který nezajistil odstranění slabých stránek v oblasti stanovení cílů projektů. MPSV také nastavilo systém indikátorů tak, že v některých případech neumožňoval sledovat a vyhodnocovat přínosy projektů. MPSV současně nevytvořilo podmínky pro účelné vynakládání finančních prostředků, když u projektů *FLEXI* a *PDU* nezavázalo příjemce, kterým byl ÚP, k naplňování konkrétních a měřitelných cílů a k realizaci klíčových aktivit v určitém minimálním rozsahu.

Kontrolou u ÚP zjistil NKÚ, že v projektu *FLEXI* bylo sdílenými pracovními místy podpořeno jen 8,4 % předpokládaného počtu účastníků. Projekt *PDU* měl pomoci především dlouhodobě evidovaným uchazečům o zaměstnání. Takových osob však bylo v projektu podpořeno jen 12,1 %. Projekt *Outplacement* pomohl se zprostředkováním zaměstnání 86,8 % podpořených osob. Nabízené vzdělávací kurzy však neodpovídaly jejich zájmům a vzdělanostní struktuře.

V souvislosti s kontrolou nastavení a uskutečňování podpory z programu *Antivirus*, která byla částečně financována z OPZ, zjistil NKÚ, že MPSV nastavilo podmínky pro výběr oprávněných žadatelů způsobem, který vedl k plošnému poskytování podpory i těm zaměstnavatelům, u nichž v době šíření onemocnění covid-19 docházelo k růstu čistého obrátu, zisku a k navyšování počtu zaměstnanců. Celkem 9,8 mld. Kč bylo vynaloženo na podporu zaměstnavatelů působících v odvětvích, kde nedošlo k poklesu produkce.

Podpora z programu *Antivirus* byla opakovaně poskytována bez předchozího schválení ze strany Komise. MPSV v této souvislosti nedodržovalo podmínky veřejné podpory. MPSV a ÚP rovněž nesledovaly a nevyhodnocovaly dopady podpory poskytované z programu *Antivirus*. ÚP při veřejnosprávních kontrolách neověřoval některé základní podmínky programu *Antivirus*, které přímo vyplývaly z pravidel veřejné podpory stanovených Komisí. Jednalo se například o podmínku, zda nebyly podporovány i podniky v obtížích, u nichž bylo vysoké riziko, že vynaložené peněžní prostředky nepřispějí k udržení pracovních míst, nebo o podmínku stanovující maximální výši podpory v jednom z režimů programu *Antivirus*.

Opatření k nápravě zjištěných nedostatků

MPSV akceptovalo většinu kontrolních zjištění NKÚ a zavázalo se k:

- zavedení povinnosti příjemců stanovit u projektů přímého přidělení v OP *Zaměstnanost Plus /OPZ+* alespoň jeden závazný výsledkový ukazatel, který bude mít věcnou vazbu na cíl projektu a jeho očekávané přínosy;
- vydání doporučení příjemcům v OPZ+, aby formulovali projektové cíle tak, aby z nich jednoznačně vyplývaly očekávané přínosy či výsledky projektu;
- zavedení povinnosti ověřování intervenční logiky každé výzvy v OPZ+ před jejím projednáním v rámci programového partnerství;
- přípravě jednotného měsíčního hlášení zaměstnavatelů, které by mj. usnadnilo sdílení dat pro účely kontroly a vyhodnocování dopadů poskytnuté podpory;
- úpravě zákona č. 435/2004 Sb., o zaměstnanosti, která umožní přidat do nařízení vlády k příspěvku v době částečné práce další podmínky odpovídající pravidlům stanoveným Komisí pro poskytování veřejné podpory;
- zajištění dodatečného reportování informací o příjemcích jednotlivých veřejných podpor z programu *Antivirus* přesahujících částku 100 000 € v příslušných monitorovacích systémech Komise;
- zohlednění potřeby vyhodnocení dopadů programu *Antivirus* při definování výzkumných záměrů MPSV;
- zohlednění zjištění NKÚ při přípravě možných budoucích podpor udržení zaměstnanosti v krizových situacích.

Naplňování a účinnost těchto opatření bude možné posoudit až při následné kontrole.

KA č. 22/30 – Peněžní prostředky vynakládané v souvislosti s paliativní péčí

Cílem této kontroly bylo prověřit, jak MZd realizovalo dva projekty zaměřené na paliativní péči podpořené z OPZ (podpora mobilní specializované paliativní péče a činnosti paliativních týmů v nemocnicích akutní a následné péče) a zda byly peněžní prostředky státního rozpočtu a EU vynakládané v souvislosti s paliativní péčí použity účelně a v souladu s právními předpisy. Dále kontrola prověřila poskytování a použití neinvestičních a investičních dotací ze státního rozpočtu určených k podpoře paliativní péče v ČR. NKÚ posuzoval, zda bylo vynaložení kontrolovaných peněžních prostředků účelné a v souladu s právními předpisy.

Při kontrole dvou projektů MZd spolufinancovaných z OPZ prověřoval NKÚ soulad postupů MZd s právními předpisy, plnění podmínek pro použití prostředků a naplnění stanovených cílů. V rámci těchto zastřešujících projektů poskytovalo MZd dotace hospicům a nemocnicím, které byly konečnými příjemci části prostředků. NKÚ prověřil proces poskytování dotací, a to jak samotné rozhodování o přidělení dotací, tak i administraci ze strany konečných příjemců u šesti vybraných projektů.

NKÚ kontroloval také dotační programy (investiční i neinvestiční) MZd zaměřené na paliativní péči a plně financované ze státního rozpočtu. Prověřován byl proces přidělování dotací, jeho transparentnost, soulad s právními předpisy a dalšími podmínkami a naplňování stanovených cílů.

U vybraných příjemců dotací (zejména poskytovatelů paliativní péče) bylo prověřováno užití prostředků ve vztahu k naplnění stanovených cílů a závazných podmínek při realizaci 35 projektů. Jednalo se jak o projekty programů financovaných plně ze státního rozpočtu, tak o ty, které spadaly pod zastřešující projekty MZd spolufinancované z rozpočtu EU.

Kontrolovaný objem finančních prostředků na systémové úrovni dosáhl 82,61 mil. Kč (bez účasti prostředků z rozpočtu EU), na projektové úrovni pak 104,41 mil. Kč (z toho 76,55 mil. Kč z prostředků EU). Na úrovni projektů byly zjištěné nedostatky vyčísleny na 2,04 mil. Kč (z toho 0,03 mil. Kč z rozpočtu EU). Vymahatelné nedostatky vypočítal NKÚ na 1,73 mil. Kč (vše z prostředků státního rozpočtu). V reakci na skutečnosti zjištěné touto kontrolní akcí podal NKÚ správcům daně celkem osm oznámení o porušení rozpočtové kázně.

Nedostatky zjištěné NKÚ

NKÚ ověřil, že díky plnění cílů projektů financovaných jak z rozpočtu EU, tak i ze státního rozpočtu se zvýšila dostupnost paliativní péče v nemocnicích i hospicích. Došlo k vytvoření a ověření standardů poskytování těchto služeb, zvýšení informovanosti odborné i laické veřejnosti a ke zlepšení vybavenosti zařízení poskytujících tento druh péče. **MZd však nevytvořilo nástroje pro sledování naplnění jednoho z cílů projektu podpořeného v rámci OPZ. Chybovalo rovněž při administraci obou zastřešujících projektů i při poskytování dotací v jejich rámci. Chyby MZd měly za následek, že část výdajů nebyla z důvodu jejich nezpůsobilosti proplacena z rozpočtu EU a zůstala plně hrazena ze státního rozpočtu ČR.** MZd také tolerovalo porušování podmínek ze strany příjemců dotací.

Návrhy a realizace opatření k nápravě zjištěných nedostatků

MZd se zavázalo k přijetí následujících nápravných opatření:

- Bude důsledně prověřovat soulad výběru dodavatele s právními předpisy před využitím stávající rámcové dohody.
- Deklarovalo ochotu zvýšit transparentnost procesu rozdělování dotací ze státního rozpočtu a zejména pak zlepšit kontrolní mechanismy a zvýšit četnost kontrol u příjemců dotací.

Vzhledem k probíhajícímu ukončování kontrolovaných programů už by některá nápravná opatření v zásadě neovlivnila proces vynakládání prostředků nebo by dokonce jejich přijetí nebylo možné. NKÚ však předpokládá, že MZd zohlední zjištění identifikovaná kontrolní akcí č. 22/30 při přípravě a realizaci dalších svých dotačních programů, čímž dojde k celkovému zlepšení praxe MZd při vynakládání prostředků ze státního rozpočtu prostřednictvím těchto nástrojů.

B.2.2 NAKLÁDÁNÍ S PŘÍRODNÍMI ZDROJI

Rozpočtovému okruhu EU „přírodní zdroje a životní prostředí“ se NKÚ věnoval ve sledovaném období celkem ve čtyřech KA.

KA č. 22/09 – *Peněžní prostředky státu a Evropské unie určené na podporu opatření na ochranu a péči o přírodu a krajinu*

Cílem kontroly bylo prověřit, zda byly peněžní prostředky určené na realizaci opatření v oblasti ochrany a péče o přírodu a krajinu vynakládány účelně a v souladu s právními předpisy. Kontrolou byly prověřovány peněžní prostředky poskytnuté z OP Životní prostředí 2014–2020 /OPŽP14+/ (konkrétně z prioritní osy I/PO/ 4 – Ochrana a péče o přírodu a krajinu) a několika národních programů. Kontrolou bylo prověřeno také plnění stanovených cílů a opatření v oblasti ochrany a péče o přírodu a krajinu vycházejících ze strategických a koncepčních dokumentů. V předchozích letech se této problematice věnovaly především KA č. 16/10, č. 18/23 a č. 21/09.³²

Kontrolovaný objem peněžních prostředků činil na systémové úrovni 10 621,37 mil. Kč, přičemž z této částky pocházelo z rozpočtu Evropské unie 9 551,51 mil. Kč. Na projektové úrovni činil objem kontrolovaných prostředků 174,70 mil. Kč (z toho 146,91 mil. Kč z rozpočtu EU). NKÚ vyčíslil zjištěné nedostatky kontrolovaných projektů na 73,00 mil. Kč (z toho 69,23 mil. Kč z rozpočtu EU). Jako vymahatelné nedostatky identifikoval NKÚ nedostatky v objemu 5,93 mil. Kč (z toho 4,55 mil. Kč z rozpočtu EU).

NKÚ podal oznámení správci daně pro porušení rozpočtové kázně v případě tří příjemců (z toho dvě podání se týkala prostředků rozpočtu EU).

Nedostatky zjištěné NKÚ

NKÚ zjistil nedostatky v oblasti plnění a vyhodnocování cílů PO 4 OPŽP14+. Cílové hodnoty některých ukazatelů stanovených Ministerstvem životního prostředí /MŽP/ a sloužících k posouzení úrovně plnění cílů OPŽP14+ nebudou splněny.³³ Konkrétně čtyři ze sedmi výstupových indikátorů OPŽP14+ a jeden ze čtyř výsledkových indikátorů pro PO 4, jejichž hodnoty vycházejí z realizovaných projektů, nebudou do konce programového období dosaženy. Indikátory vykazovaly k 31. prosinci 2021 plnění prostřednictvím dosažené hodnoty pouze v rozmezí od 0,67 % do 15,12 %.

Kontroly byly podrobeny rovněž národní dotační tituly, u kterých bylo v případě programového financování obdobně zjištěno, že jejich cíle nebudou splněny v plánovaném rozsahu. V případě národního dotačního titulu *Program péče o krajinu* nemělo MŽP stanoveny indikátory, parametry ani jiná kritéria, na jejichž základě by bylo možné objektivně hodnotit přínosy poskytnutých prostředků. MŽP tak v letech 2019–2021 nepostupovalo v souladu s ustanovením § 39 odst. 3 zákona č. 218/2000 Sb.³⁴, neboť jako správce kapitoly „315 – MŽP“ státního rozpočtu nesledovalo a nevyhodnocovalo hospodárnost, efektivnost a účelnost dotčených vynakládaných výdajů.

32 KA č. 16/10 – *Peněžní prostředky poskytované na zlepšování stavu přírody a krajiny*, č. 18/23 – *Peněžní prostředky a majetek státu, se kterými jsou příslušné hospodařit správy národních parků*, č. 21/09 – *Peněžní prostředky vynakládané na projekty návštěvnické infrastruktury související s ochranou přírody.*

33 Plánované hodnoty ukazatelů nebudou splněny např. u těchto cílů: zajištění potřebné péče o předměty ochrany na národně významných chráněných územích, zastavení úbytku biologické rozmanitosti, zachování přírodních a krajinných hodnot, zvýšení ekologické stability krajiny a obnovení vodního režimu krajiny.

34 Zákon č. 218/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech a o změně některých souvisejících zákonů (rozpočtová pravidla).

Kontrolou byly zjištěny nedostatky také u příjemců podpory. Jednalo se o chyby při zadávání veřejných zakázek, nesprávné účtování či selhání vnitřního kontrolního systému. Konkrétně byly zjištěny následující nedostatky:

- porušení zásady transparentnosti a zákazu diskriminace podle zákona č. 134/2016 Sb.³⁵; konkrétně porušení podmínek zadávání veřejných zakázek v rámci OPŽP14+ stanovením kratší lhůty pro podávání nabídek;
- porušení podmínek poskytnuté dotace neohlášením změn projektu;
- nesprávné účtování v souvislosti s pořízením či technickým zhodnocením dlouhodobého hmotného majetku;
- selhání vnitřního kontrolního systému – Agentura ochrany přírody a krajiny ČR v průběhu hodnocení žádostí o podporu nevyřadila dva projekty, ačkoliv žadatel nedoložil doklady ve stanovené lhůtě.

Kontrola zjistila nedostatky, které nasvědčovaly porušení rozpočtové kázně. Dotčené prostředky byly kvalifikovány jako vymahatelné a na základě toho NKÚ podal správci daně oznámení ve výši 3,67 mil. Kč.

Kontrolou u MŽP byly zjištěny systémové nedostatky v oblasti ochrany přírody a krajiny. MŽP neplnilo ve stanovených termínech opatření definovaná základními strategickými dokumenty v oblasti ochrany a péče o přírodu a krajinu. MŽP nepostupovalo dle zákona č. 114/1992 Sb.³⁶ tím, že nepodalo návrhy na zápis předkupního práva státu k nezastavěným pozemkům ležícím mimo zastavěná území obcí na území národních parků, národních přírodních rezervací, národních přírodních památek a k pozemkům souvisejícím s jeskyněmi do katastru nemovitostí a v některých případech nedodrželo zákonnou lhůtu pro uplatnění předkupního práva státu k výkupu pozemků nacházejících se v přírodně cenných zvláště chráněných územích.

Návrhy a realizace opatření k nápravě zjištěných nedostatků

MŽP jako řídicí orgán OPŽP14+ uvedlo, že pro PO21+ byl kladen důraz na realističtější predikce při nastavování hodnot indikátorů, přičemž tyto predikce ve většině případů vycházely z jednotkových nákladů projektů PO14+.

K zefektivnění dosavadního systému vyhodnocování, plánování a realizace péče o přírodu a krajinu a k zefektivnění směřování intervencí má dle MŽP přispět rekonstrukce evidenčního systému ISOP (*Informační systém ochrany přírody*) na ISOP 2, ve kterém budou evidovány – plošně, objemově i finančně – veškeré činnosti podpořené z jednotlivých krajinotvorných programů.

MŽP má zpracovat aktualizaci *Strategie ochrany biologické rozmanitosti ČR* tak, aby byly kontrolou zjištěné nedostatky (nedostatečné personální zajištění pro monitoring plnění cílů a opatření nebo nedostatečně nastavené gesce) zcela odstraněny.

MŽP přehodnotilo svůj záměr v oblasti povinnosti zapisování předkupního práva do katastru nemovitostí. Podle projednávaného legislativního materiálu, na který MŽP upozornilo v informaci o stavu plnění opatření, fakticky nedochází k výmazu povinnosti, ale k úpravě povinnosti MŽP podat návrh na zápis předkupního práva k vybraným pozemkům do katastru nemovitostí.

KA č. 22/15 – Peněžní prostředky státu a Evropské unie určené na podporu rybnářství v České republice z operačního programu Rybnářství 2014–2020

Cílem této KA bylo prověřit, zda jsou peněžní prostředky EU a státního rozpočtu určené na podporu rybnářství v rámci OP *Rybnářství 2014–2020* /OPR14+/ poskytovány a čerpány účelně, hospodárně a v souladu s právními předpisy. Dále NKÚ posuzoval, zda byly dotace konečným příjemcům poskytnuty v souladu s právními předpisy, účelně a hospodárně.

35 Zákon č. 134/2016 Sb., o zadávání veřejných zakázek.

36 Zákon č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny.

Kontrolované činnosti byly posuzovány zejména z hlediska účelnosti, hospodárnosti a souladu s právními předpisy. V této KA bylo kontrolováno, zda MZe řádně stanovilo v programových a projektových dokumentech cíle a priority pro podporu rybnářství. Následně bylo prověřováno, zda peněžní prostředky vynakládané prostřednictvím OPR14+ byly Ministerstvem zemědělství a SZIF poskytovány a vybranými příjemci čerpány účelně a hospodárně a zda jejich vynaložení přispělo k plnění stanovených cílů. Dále NKÚ prověřil přijetí opatření k odstranění nedostatků zjištěných v předchozích letech v rámci KA č. 13/28³⁷.

Na systémové úrovni byly kontroly podrobeny peněžní prostředky ve výši 843,30 mil. Kč (z toho 635,30 mil. Kč z rozpočtu EU). Na projektové úrovni byly kontrolovány prostředky v hodnotě 59,2 mil. Kč (z toho 46,3 mil. Kč z rozpočtu EU).

Nedostatky zjištěné NKÚ

NKÚ kontrolou zjistil následující nedostatky v řízení a provádění OPR14+:

- MZe nastavilo v OPR14+ podporu pro vytváření organizací producentů (opatření 5.2.a) a na ní navazující oblast plánování produkce (opatření 5.1). **Z důvodu nezájmu potenciálních příjemců nebyla v rámci těchto opatření podána ani jedna žádost o dotaci. V ČR se nepodařilo založit ani jednu organizaci producentů, tedy sdružení chovatelů a zpracovatelů ryb zajišťující zejména centralizovaný nákup a prodej ryb.** Alokace nebyla čerpána, MZe proto obě opatření zrušilo a finanční prostředky přesunulo do jiných opatření.
- **MZe nenastavilo vhodné indikátory ke sledování kvalitativních výsledků inovativních projektů a jejich přínosu k cílům programu, resp. opatření.**
- **MZe nenastavilo finanční limity způsobilých výdajů souvisejících s propagačními kampaněmi, což nevytvořilo dostatečné podmínky pro hospodárné vynakládání veřejných prostředků.**
- Organizace Zařízení služeb MZe, s. p. o.,³⁸ která byla zřízena mj. pro propagaci sladkovodních ryb, měla v plánu realizovat v rámci OPR14+ celkem 27 propagačních projektů. Z prostředků OPR14+ financovala v důsledku administrativních chyb či vzhledem k jiným nedostatkům v předložených žádostech o dotaci pouze pět projektů, které se týkaly projektu *Ryba na talíři*.
- Jedním z cílů *Víceletého národního strategického plánu pro akvakulturu 2014–2024* je zvýšit spotřebu sladkovodních ryb. **Roční spotřeba sladkovodních ryb tuzemského původu však stagnuje.** Např. v roce 2017 činila 1,29 kg na obyvatele, v roce 2021 pak jen 1,23 kg.
- Podmínka sledování příjmů v samostatném účetnictví podniku akvakultury je stanovena nejednoznačně a neumožňuje jasný výklad.

Návrhy a realizace opatření k nápravě zjištěných nedostatků

Výsledky kontroly neprokázaly nedostatky nasvědčující porušení rozpočtové kázně. NKÚ, stejně jako Evropský účetní dvůr /EÚD/ ve své zvláštní zprávě č. 25/2023 z provedeného auditu zaměřeného na podporu akvakultury, však upozorňuje na důležitost posouzení přínosu poskytovaných prostředků z OPR14+ k environmentální udržitelnosti odvětví akvakultury a jeho konkurenceschopnosti. **Proto je nutné posílit monitorování výkonnosti, stanovit vhodné ukazatele, průběžně je sledovat, shromažďovat data a ověřovat jejich správnost a spolehlivost.**

NKÚ shledává propagační kampaně ve vztahu k hospodárnosti vynaložených prostředků rizikovými, a proto doporučuje Ministerstvu zemědělství nastavit limity způsobilých výdajů u některých položek výdajů obdobně, jako je tomu u podpory informačních a vzdělávacích akcí v rámci *Programu rozvoje venkova na období 2014–2020*. Jde např. o výdajové položky: cestovní výdaje, výdaje na odměnu lektora, výdaje za pronájem budovy/sálu, výdaje za pronájem technického zabezpečení akce apod. Pokud bude MZe pokračovat v realizaci propagačních kampaní zaměřených na zvýšení spotřeby sladkovodních ryb, je nezbytné, aby byly dodržovány principy hospodárnosti, účelnosti a efektivnosti.

37 KA č. 13/28 – Podpora rybnářství v České republice podle operačního programu Rybnářství 2007–2013.
38 Státní příspěvková organizace zřízená MZe.

**KA č. 22/24 – Peněžní prostředky státního rozpočtu
a Evropské unie určené na výstavbu kanalizačních stok**

Cílem kontroly bylo prověřit, zda peněžní prostředky státního rozpočtu a EU určené na výstavbu kanalizačních stok byly vynaloženy účelně, hospodárně a efektivně. NKÚ provedl kontrolu formální a věcné správnosti vybraných činností a posouzení jejich účelnosti, hospodárnosti a efektivnosti u MZe, MŽP, Státního fondu životního prostředí /SFŽP/ a rovněž u příjemců podpory, kde prověřil deset projektů.

NKÚ provedl kontrolu peněžních prostředků státního rozpočtu a EU vynakládaných z programů MZe zaměřených na podporu výstavby a technického zhodnocení infrastruktury vodovodů a kanalizací a dále z OPŽP14+ a z *Národního programu Životní prostředí /NPŽP/* na výstavbu kanalizačních stok (oba programy jsou v gesci MŽP). Kontrola ověřila nastavení a fungování ŘKS a prověřila vybrané projekty.

V předchozích letech se této problematice věnovaly především KA č. 13/21 a č. 15/01.³⁹

Kontrolovaný objem finančních prostředků na systémové úrovni představoval 24 112 mil. Kč (z rozpočtu EU pocházelo 11 248 mil. Kč) a na projektové úrovni 209 mil. Kč (z toho 53 mil. Kč z rozpočtu EU). NKÚ vyčíslil nedostatky na systémové úrovni ve výši 437 mil. Kč.

Nedostatky zjištěné NKÚ

Kontroly byly podrobeny národní dotační tituly nastavené Ministerstvem zemědělství ve třech programech. U prvního z nich neprokázalo MZe při závěrečném vyhodnocení programu, že dostatečně sledovalo a vyhodnotilo efektivnost vynaložených prostředků státu, neboť nestanovilo minimální hodnotu indikátoru pro připojení řešených obyvatel ke kanalizační síti. U navazujících programů byl tento nedostatek již odstraněn.

Kontroly byly podrobeny i další prostředky z OPŽP14+ a NPŽP, v jejichž použití NKÚ nezjistil nedostatky.

Návrhy a realizace opatření k nápravě zjištěných nedostatků

Vzhledem k tomu, že MZe již před zahájením kontroly NKÚ schválilo upravenou dokumentaci programu a určilo závazné indikátory, nebude NKÚ sledovat žádná nápravná opatření.

**KA č. 23/06 – Peněžní prostředky státu a Evropské unie vynakládané
na opatření Programu rozvoje venkova na období 2014–2020**

Cílem této kontroly bylo posoudit, zda peněžní prostředky státu a EU určené na vybraná opatření Programu rozvoje venkova na období 2014–2020 /PRV14+/ byly vynakládány účelně, hospodárně a v souladu s právními předpisy a zda došlo k naplnění cílů opatření PRV14+.

Kontrola ověřila nastavení a fungování ŘKS a prověřila jednotlivé podpořené projekty v oblasti předávání znalostí a informací, zvýšení konkurenceschopnosti a modernizace zemědělských podniků, diverzifikace příjmů z nezemědělské činnosti a zahájení podnikání mladých zemědělců. U vybraných příjemců dotací bylo kontrolou posouzeno, zda použitých prostředků na realizaci projektů bylo účelné, hospodárné a v souladu se stanovenými podmínkami.

Na systémové úrovni dosáhl kontrolovaný objem výše 18 478,48 mil. Kč⁴⁰ (z národních zdrojů a z rozpočtu EU dohromady). Na projektové úrovni byl kontrolovaný objem 146,71 mil. Kč (z toho 73,57 mil. Kč z rozpočtu EU).⁴¹

39 KA č. 13/21 – *Peněžní prostředky operačního programu Životní prostředí určené na čištění odpadních vod*, č. 15/01 – *Peněžní prostředky určené na infrastrukturu vodovodů a kanalizací*.

40 Tato částka představuje celkovou alokaci na kontrolovaná opatření PRV14+ po přepočtu na Kč dle kurzu České národní banky ze dne 31. srpna 2023 (24,075 Kč/€).

41 Jde o objem kontrolního vzorku 50 projektů, které byly kontrolovány u SZIF. Z toho 20 projektů bylo kontrolováno na místě u jednotlivých příjemců. Částka vyplacená na těchto 20 projektů činila 107,05 mil. Kč.

V předchozích letech se obdobné problematice věnovaly především KA č. 14/26, č. 15/09, č. 17/26, č. 18/08 a č. 21/33.⁴²

Nedostatky zjištěné NKÚ

NKÚ zjistil nedostatky v nastavení, řízení a realizaci PRV14+, které snižují účelnost poskytovaných a čerpaných peněžních prostředků a omezují ověřitelnost naplnění cílů a přínosů podpory. Tyto chyby se vyskytovaly především v oblasti nastavení cílů a také v oblasti monitorování a hodnocení cílů, přínosů a dopadů poskytované podpory.

Při nastavování PRV14+ neprovedlo MZe (řídící orgán PRV14+) průzkum zájmu potenciálních žadatelů o dotaci. MZe zařadilo mezi oblasti podpory takové operace, o které nebyl ze strany žadatelů zájem. Šlo o operace na podporu výstavby bioplynových stanic a podporu poradenství. Ke zrušení těchto operací a převedení nečerpaných prostředků do jiných oblastí podpory přistoupilo MZe až v roce 2018, tj. tři roky po schválení programového dokumentu.

Za významný nedostatek považuje NKÚ i to, že MZe nestanovilo cíle jednotlivých opatření a operací PRV14+ zcela konkrétně a měřitelně. Problémem bylo především neprovázání cílů s vhodnými indikátory, na jejichž základě by bylo možné vyhodnotit plnění cílů, přínosů a dopadů podpory pro rozvoj venkova. MZe pomocí stanovených ukazatelů sledovalo počty podpořených projektů či subjektů, počty účastníků vzdělávacích akcí, celkové výdaje na podpořené projekty apod. MZe ani SZIF jakožto poskytovatel dotací po příjemcích nepožadovaly, aby pro své projekty stanovili konkrétní a měřitelné cíle, kterých měli prostřednictvím podpory z PRV14+ dosáhnout. K vyhodnocení projektů měly sloužit tzv. „monitorovací zprávy“. Kontrolou však bylo zjištěno, že MZe nestanovilo povinný obsah těchto zpráv, aby uvedené údaje a informace mohly MZe a SZIF využívat ke sledování plnění cílů projektů. Tyto údaje a informace byly často obecné, neprovázané s údaji vykazovanými v žádosti o dotaci a žádosti o platbu, a navíc často nesprávné. SZIF s těmito zprávami nepracoval ani neověřoval správnost a relevantnost uvedených dat a informací. Pouze kontroloval, zda příjemci odevzdali „monitorovací zprávy“ ve stanoveném termínu. Pokud tomu tak nebylo, SZIF příjemce sankcionoval. Takovýto monitoring neplní svůj účel a je ve svém důsledku zbytečnou administrativní zátěží.

Kontrolou bylo také zjištěno, že MZe ani SZIF nepodávaly orgánům činným v trestním řízení oznámení o skutečnostech nasvědčujících spáchání trestného činu. Tuto povinnost jim přitom ukládá § 8 odst. 1 zákona č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád). Kontrolou byl prověřen vzorek 15 projektů, u kterých příjemci podávali odvolání proti rozhodnutí SZIF a u kterých MZe provedlo přezkum rozhodnutí SZIF. **Kontrolou NKÚ bylo zjištěno, že ve čtyřech případech materiály pro přezkum a složky jednotlivých projektů u SZIF obsahovaly popis skutečností nasvědčujících spáchání trestného činu. Přestože MZe a SZIF prokazatelně disponovaly příslušnými informacemi, podal SZIF pouze jedno trestní oznámení.**

Na vzorku 20 projektů prověřil NKÚ vynaložené peněžní prostředky z hlediska účelnosti a hospodárnosti. NKÚ hodnotil projekty na základě stanovených jednotných kritérií a podle čtyřstupňové hodnotící škály. **Nejhorší hodnocení z hlediska účelnosti získaly projekty zaměřené na rozšíření nezemědělské činnosti příjemců a agroturistiku. Žádný z těchto projektů nebyl vyhodnocen jako zcela účelný.** Z celkového počtu třinácti projektů zaměřených na rozšíření nezemědělských činností bylo deset vyhodnoceno jako účelných s výhradou, protože příjemci nenastavili cíle svých projektů konkrétním a měřitelným způsobem, a nebylo tak možné ověřit jejich dosažení. Zbývající tři projekty byly vyhodnoceny jako účelné pouze omezeně, protože příjemci významně nedosahovali předpokládaných ekonomických výsledků z nezemědělské činnosti, na niž podporu z PRV14+ získali. U všech kontrolovaných projektů vyhodnotil NKÚ, že příjemci vynaložili peněžní prostředky hospodárně a v souladu se stanovenými podmínkami.

Návrhy a realizace opatření k nápravě zjištěných nedostatků

Kontrolní závěr z této KA byl schválen 15. ledna 2024 a zveřejněn 18. března 2024. Stanovisko MZe ke KZ včetně návrhu nápravných opatření nebylo do data redakční uzávěrky *EU reportu 2024* zpracováno a vydáno.

42 KA č. 14/26 – Peněžní prostředky vynakládané na projekty Programu rozvoje venkova, č. 15/09 – Peněžní prostředky vynakládané na podporu vzdělávání a na poradenství a propagaci v resortu Ministerstva zemědělství, č. 17/26 – Peněžní prostředky určené na opatření Spolupráce v rámci Programu rozvoje venkova ČR na období 2014–2020, č. 18/08 – Peněžní prostředky vynakládané na podpory v sektoru živočišné výroby, č. 21/33 – Peněžní prostředky státu a Evropské unie vynakládané v resortu Ministerstva zemědělství na podporu zpracování zemědělských produktů.

B.3 KONTROLA V OBLASTI PŘÍJMŮ S VAZBOU NA ROZPOČTOVÉ PROSTŘEDKY EU

Ve sledovaném období dokončil NKÚ v oblasti kontroly příjmů jednu KA, která měla vztah k prostředkům rozpočtu EU.

[KA č. 22/23](#) – *Správa DPH v oblasti nadměrných odpočtů*

Cílem této kontroly bylo prověřit, zda MF, Generální finanční ředitelství /GFR/ a jednotlivé finanční úřady /FÚ/ postupovaly při správě daně z přidané hodnoty /DPH/ se zaměřením na oblast nadměrných odpočtů⁴³ v souladu s právními předpisy při respektování soudní judikatury v obdobných případech.

Vyplacené nadměrné odpočty DPH v celkové výši 1 415 mld. Kč tvořily v letech 2019–2022 více než 43 % inkasa DPH. Stav zadržovaných nadměrných odpočtů DPH ke konci jednotlivých let 2019–2022 činil průměrně 1 mld. Kč.

Kontrolovaný objem v hodnotě přes 2 663 mil. Kč byl stanoven ze stavu zadržených nadměrných odpočtů k 31. prosinci 2022, z výše záloh na nadměrný odpočet DPH předepsaných v letech 2021–2022, z výše úroků hrazených správcem daně týkajících se DPH předepsaných v roce 2022 za Finanční správu České republiky a z objemu zadržených nadměrných odpočtů DPH zjištěných ze spisové dokumentace prověřované v rámci kontrolních vzorků u FÚ Jihomoravského kraje a FÚ Kraje Vysočina.

Nedostatky zjištěné NKÚ

Výsledky kontroly ukázaly, že MF, GFR a FÚ téměř dva roky nerespektovaly nálezy Ústavního soudu⁴⁴ a i po jeho vydání zadržovaly některým daňovým subjektům celé částky uplatňovaných nadměrných odpočtů DPH, přestože prověřovaly pouze jejich část. MF spolu s GFR nenalezly a GFR nepřijalo po dobu 22 měsíců metodické řešení plošné realizace požadavku nálezu Ústavního soudu /ÚS/. **NKÚ na kontrolním vzorku⁴⁵ zjistil, že správci daně v deseti případech neoprávněně zadržovali peněžní prostředky daňových subjektů z neprověřovaných částí nadměrných odpočtů DPH ve výši 15 mil. Kč.** Jednotlivé FÚ tak nepostupovaly při zadržování nadměrných odpočtů DPH v souladu s nálezem ÚS a příslušnými ustanoveními zákona č. 280/2009 Sb. **V důsledku toho GFR vynaložilo 909 tis. Kč na úroky z daňového odpočtu z neprověřovaných částí nadměrných odpočtů DPH, a nepostupovalo tak nej hospodárnějším způsobem. GFR nemělo v letech 2019–2021 u úroků hrazených správcem daně ve výši 1,3 mld. Kč přehled o důvodech jejich vzniku, tj. zda vznikly v důsledku (ne)zaviněného jednání úřední osoby správce daně, ani informace o uplatněných náhradách škod způsobených služebním úřadu (zaměstnavateli) z důvodu vyplacení úroků.**

Návrhy a realizace opatření k nápravě zjištěných nedostatků

Ke zjištění NKÚ strukturovaným do šesti charakteristických skupin přijalo MF pouze jediné opatření k nápravě zjištěných nedostatků, přičemž ve dvou případech nezaujalo ani žádné stanovisko. Přijaté opatření se zaměřilo na prověřování 46 subjektů, které vyhodnotil NKÚ jako významně rizikové.

43 Nadměrný odpočet DPH, tedy nárok na vrácení peněz od státu, vzniká daňovému subjektu v případě, kdy odpočet daně z nákupů převyšuje daň z prodejů.

44 GFR nezajistilo, aby správci daně postupovali v souladu se zákonem č. 280/2009 Sb., daňový řád, a nálezem Ústavního soudu č. II. ÚS 819/18 ze dne 22. února 2019 v oblasti zadržování neprověřované části nadměrných odpočtů DPH.

45 Celkem 80 kontrolovaných případů.

B.4 FINANČNÍ AUDITY S VAZBOU NA ROZPOČTOVÉ PROSTŘEDKY EU

Předmětem FA je obvykle ověření správnosti sestavení závěrečného účtu kapitoly státního rozpočtu, vedení účetnictví a sestavení účetní závěrky a ověření správnosti údajů předkládaných pro hodnocení plnění státního rozpočtu. V rámci testovaných operací bývají v některých případech prověřovány i prostředky EU. Ve srovnání s kontrolou legality nebo auditem výkonnosti má FA svá specifika, která spočívají především v tom, že kontrolou dotčené finanční objemy mohou být i mnohonásobně vyšší než v jiných typech kontrol. Rovněž charakter kontrolních zjištění je odlišný.

Ve sledovaném období dokončil NKÚ dva FA, při kterých byla prověřována správnost vykázání mj. i prostředků EU.

KA č. 22/17 – Závěrečný účet kapitoly státního rozpočtu Ministerstvo zemědělství za rok 2022, účetní závěrka Ministerstva zemědělství za rok 2022 a údaje předkládané Ministerstvem zemědělství pro hodnocení plnění státního rozpočtu za rok 2022

Cílem kontroly bylo prověřit, zda MZe při sestavení závěrečného účtu a při vedení účetnictví, sestavení účetní závěrky a předkládání údajů pro hodnocení plnění státního rozpočtu za rok 2022 postupovalo v souladu s příslušnými právními předpisy⁴⁶. Tato KA byla provedena jako průběžný finanční audit, takže kontrolovaná osoba měla možnost reagovat na zjištěná rizika již v průběhu kontroly.

NKÚ rovněž vyhodnotil opatření přijatá k nápravě nedostatků zjištěných při KA č. 17/31⁴⁷.

V rámci KA č. 22/17 ověřoval NKÚ také správnost vykazování údajů vztahujících se k prostředkům EU. Jednalo se zejména o prostředky přijaté a poskytnuté v rámci SZP (*Program rozvoje venkova na období 2014–2020*, přímé platby a společná organizace trhu /SOT/) v PO14+. NKÚ rovněž prověřil peněžní prostředky z OPR14+ a *Národního plánu obnovy /NPO/*.

Nedostatky zjištěné NKÚ

Ve vztahu k prostředkům EU zjistil NKÚ na vybraném vzorku nedostatky nevýznamného rozsahu v účetnictví. **Jednalo se zejména o nesprávné účtování o refundaci netransferových výdajů konečnému příjemci (MZe) v rámci tzv. technické pomoci (prioritní osa 10.7 – *Technická pomoc*). Celková nesprávnost byla vyčíslena ve výši 2,7 mil. Kč. Toto zjištění bylo systémového charakteru.**

Na vybraném vzorku zjistil NKÚ také nevýznamné nedostatky v rozpočtovém systému MZe ve vztahu k prostředkům EU (v celkové výši 13,3 mil. Kč). Jednalo se o chybné zařazení částí přijatých neinvestičních prostředků z Národního fondu, které MZe nesprávně klasifikovalo jako prostředky investiční.

Návrhy a realizace opatření k nápravě zjištěných nedostatků

Vzhledem ke skutečnosti, že se jednalo o průběžný audit, MZe již během kontroly řádně opravilo zjištěné nedostatky ve vztahu k prostředkům EU. Výsledná účetní závěrka ani rozpočtový systém již proto těmito nedostatky nebyly k 31. prosinci 2022 zatíženy. MZe rovněž přijalo systémová opatření k nápravě.

46 Zejména se zákonem č. 563/1991 Sb., vyhláškou č. 410/2009 Sb., českými účetními standardy pro některé vybrané účetní jednotky, vyhláškou č. 412/2021 Sb. a vyhláškou č. 419/2001 Sb. Na vybraném vzorku byl prověřován soulad s dalšími právními předpisy, a to především zákony č. 218/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech a o změně některých souvisejících zákonů (rozpočtová pravidla), č. 219/2000 Sb., o majetku České republiky a jejím vystupování v právních vztazích, č. 340/2015 Sb., o zvláštních podmínkách účinnosti některých smluv, uveřejňování těchto smluv a o registru smluv (zákon o registru smluv), č. 320/2001 Sb., o finanční kontrole ve veřejné správě a o změně některých zákonů (zákon o finanční kontrole), a souvisejícími prováděcími vyhláškami.

47 KA č. 17/31 – *Závěrečný účet kapitoly státního rozpočtu Ministerstvo zemědělství za rok 2017, účetní závěrka Ministerstva zemědělství za rok 2017 a údaje předkládané Ministerstvem zemědělství pro hodnocení plnění státního rozpočtu za rok 2017.*

KA č. 22/18 – Závěrečný účet kapitoly státního rozpočtu Ministerstvo životního prostředí za rok 2022, účetní závěrka Ministerstva životního prostředí za rok 2022 a údaje předkládané Ministerstvem životního prostředí pro hodnocení plnění státního rozpočtu za rok 2022

Cílem kontroly bylo prověřit, zda MŽP při sestavení závěrečného účtu, při vedení účetnictví, sestavení účetní závěrky a předkládání údajů pro hodnocení plnění státního rozpočtu za rok 2022 postupovalo v souladu s příslušnými právními předpisy⁴⁸. Rovněž tato KA byla provedena jako průběžný finanční audit.

NKÚ při kontrole vyhodnotil mj. i opatření přijatá k nápravě nedostatků zjištěných kontrolní akcí č. 17/18⁴⁹.

Z pohledu prostředků EU ověřoval NKÚ správnost vykazování údajů vztahujících se k nástrojům na snižování emisí skleníkových plynů a dále se NKÚ zabýval vykazováním prostředků OPŽP14+.

Nedostatky zjištěné NKÚ

Ve vztahu k nástrojům na snižování emisí skleníkových plynů byly zjištěny nedostatky významného rozsahu, které však MŽP v průběhu kontroly opravilo. Jednalo se zejména o následující opravy:

- doučtování podílu ČR na prostředcích *Modernizačního fondu /MoF/* (24 518 mil. Kč)⁵⁰;
- vyřazení „spotřebovaných“ ročních emisních přidělů z majetku (8 239 mil. Kč);
- převod emisních povolenek do rezervy tržní stability⁵¹ (4 029 mil. Kč).

V údajích, které MŽP předložilo pro hodnocení plnění státního rozpočtu, byly ve vztahu k prostředkům EU zjištěny nevýznamné nesprávnosti ve výši 24,4 mil. Kč v rozpočtové klasifikaci příjmů z OPŽP14+ (investiční převody zatřídilo MŽP na položku neinvestičních převodů).

NKÚ dále podal oznámení správci daně ve výši 2,3 mil. Kč z důvodu skutečností nasvědčujících porušení rozpočtové kázně. Jednalo se o neoprávněné použití peněžních prostředků EU (*Fond soudržnosti*) na financování osobních nákladů zaměstnanců, kteří vykonávali agendu *Modernizačního fondu*.

NKÚ nad rámec kontrolních zjištění upozornil na problematiku vykazování FN⁵². MŽP jako řídicí orgán OPŽP14+ poskytlo Státnímu fondu životního prostředí finanční prostředky formou FN (zápůjčka ze zdrojů EU). MŽP tyto poskytnuté prostředky vykázalo jako transfer určený k finančnímu vypořádání, a to prostřednictvím účtu 471 – *Dlouhodobé poskytnuté zálohy na transfery*. NKÚ tento způsob vykázání považuje v uvedeném případě za jeden z možných.

Návrhy a realizace opatření k nápravě zjištěných nedostatků

Vzhledem ke skutečnosti, že se jednalo o průběžný audit, MŽP všechny významné nedostatky v oblasti prostředků EU řádně opravilo již během kontroly. MŽP rovněž přijalo opatření k nápravě ve vnitřním kontrolním systému vztahujícím se k nástrojům na snižování emisí skleníkových plynů.

48 Zejména se zákonem č. 563/1991 Sb., vyhláškou č. 410/2009 Sb., českými účetními standardy pro některé vybrané účetní jednotky, vyhláškou č. 412/2021 Sb. a vyhláškou č. 419/2001 Sb. Na vybraném vzorku byl prověřován soulad s dalšími právními předpisy, a to především zákony č. 383/2012 Sb., o podmínkách obchodování s povolenkami na emise skleníkových plynů, č. 218/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech a o změně některých souvisejících zákonů (rozpočtová pravidla), č. 219/2000 Sb., o majetku České republiky a jejím vystupování v právních vztazích, č. 340/2015 Sb., o zvláštních podmínkách účinnosti některých smluv, uveřejňování těchto smluv a o registru smluv (zákon o registru smluv), č. 320/2001 Sb., o finanční kontrole ve veřejné správě a o změně některých zákonů (zákon o finanční kontrole), a souvisejícími prováděcími vyhláškami.

49 KA č. 17/18 – *Závěrečný účet kapitoly státního rozpočtu Ministerstvo životního prostředí za rok 2016, účetní závěrka Ministerstva životního prostředí za rok 2016 a údaje předkládané Ministerstvem životního prostředí pro hodnocení plnění státního rozpočtu za rok 2016*.

50 MoF představuje FN pro investice na rozvoj nízkouhlíkových technologií, modernizaci energetických systémů a zlepšení energetické účinnosti. Jeho zdrojem jsou výnosy z prodeje emisních povolenek, jež draží Evropská investiční banka, která tyto prostředky ve prospěch ČR rovněž spravuje.

51 *Rezerva tržní stability (Market Stability Reserve – MSR)* je mechanismus zavedený v rámci systému obchodování s emisními povolenkami s cílem vyrovnávat strukturální nerovnováhu mezi nabídkou emisních povolenek a poptávkou po nich.

52 FN představují návratnou peněžní výpomoc spolufinancovanou z rozpočtu EU. Jedná se o účetní případy na pomezí mezi transfery, pohledávkami a finančním majetkem, jejichž účtování a vykazování není současnou účetní legislativou upraveno.

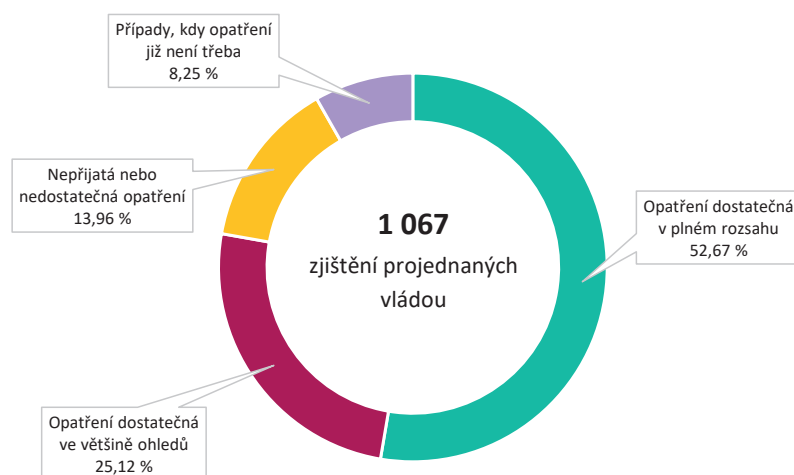
B.5 OPATŘENÍ PŘIJÍMANÁ VLÁDOU ČR K NÁPRAVĚ NEDOSTATKŮ ZJIŠTĚNÝCH KONTROLAMI NKÚ

Prezident NKÚ zasílá veškeré KZ schválené podle zákona⁵³ vládě ČR, Poslanecké sněmovně Parlamentu České republiky /Sněmovna/ a Senátu Parlamentu České republiky /Senát/. Podle jednacího řádu vlády⁵⁴ zasílají příslušní členové vlády jednotlivé KZ společně se stanovisky svých ministerstev do připomínkového řízení předcházejícího jednání vlády. Předkládaná stanoviska obsahují nejen vyjádření ke kontrolním zjištěním NKÚ, ale také návrhy konkrétních opatření k nápravě zjištěných nedostatků.

S návrhy stanovisek před vlastním projednáním ve vládě je rovněž seznamován prezident NKÚ a k navrhovaným opatřením může uplatnit své připomínky. Pokud NKÚ některá nápravná opatření považuje za nedostatečná, řeší vzniklý rozpor s příslušným ministrem. Nejvyšší kontrolní úřad tak může kvalitu a rozsah navrhovaných opatření významně ovlivnit.

NKÚ stav plnění nápravných opatření projednávaných vládou systematicky sleduje a průběžně vyhodnocuje. Od konce roku 2014 je v *Kontrolním informačním systému NKÚ /KIS/* zaznamenáno celkem 127 ukončených KA majících vazbu na příjmy nebo výdaje rozpočtu EU, resp. zaměřených na kontrolu programů a projektů spolufinancovaných z fondů EU. Konkrétní data ke sledovaným opatřením jsou evidována u 121 kontrolních akcí⁵⁵. Na základě těchto KA bylo do KIS vloženo celkem 1 067 kontrolních zjištění projednaných vládou. Za každou KA sleduje NKÚ splnění deklarovaných nápravných opatření a hodnotí míru rozsahu jejich plnění. Z hlediska dostatečnosti rozsahu jejich plnění jsou opatření kategorizována do čtyř skupin, což je patrné z následujícího grafu.

Graf č. 8: Hodnocení opatření přijatých vládou k nápravě zjištěných nedostatků za období od října 2014 do konce března 2024

Zdroj: KIS.

Z celkového počtu 1 067 zjištěných nedostatků obsažených ve schválených KZ, které do konce sledovaného období projednala vláda, byla v 562 případech přijata opatření dostatečná v plném rozsahu a v 268 případech byla ke zjištěným nedostatkům přijata opatření dostatečná ve většině ohledů. K 149 zjištěným nedostatkům nebyla přijata žádná opatření, případně přijatá opatření byla ze strany NKÚ hodnocena jako nedostatečná. U zbývajících 88 zjištěných nedostatků již nebyla opatření z různých důvodů potřeba.⁵⁶

53 Ustanovení § 30 odst. 1 zákona č. 166/1993 Sb., o Nejvyšším kontrolním úřadu.

54 Jednací řád vlády schválený usnesením vlády ČR ze dne 16. září 1998 č. 610 a novelizovaný řadou usnesení vlády, naposledy usnesením vlády ČR ze dne 28. června 2023 č. 481 s platností od 29. června 2023.

55 Šest KZ nebylo k datu redakční uzávěrky *EU reportu 2024* ve vládě zatím projednáno.

56 Do této kategorie patří např. opatření přijatá v době ukončování kontroly NKÚ nebo případy, kdy KO sama nesrovnalost oznámila. Dále sem spadají případy nedostatků, které byly zjištěny v řídicích dokumentech programů ukončovaného programového období, avšak do řídicích dokumentů zahajovaného programového období se již nepromítly.

NKÚ data vložená do KIS každoročně aktualizuje a provádí analýzu jednotlivých kategorií opatření z hlediska dosažení nápravy zjištěných nedostatků. Z dostupných informací vyhodnocuje stav opatření, způsob jeho plnění, zdroj relevantních informací a především určuje, zda je nezbytné plnění opatření dále sledovat. Z počtů opatření hodnocených jako dostatečná v plném rozsahu a opatření hodnocených jako dostatečná ve většině ohledů a jejich zastoupení v celkovém počtu opatření kvantifikuje NKÚ celkovou míru spokojenosti, a to podle vzorce:

$$\frac{(\text{počet opatření dostatečných v plném rozsahu} + (0,75 \times \text{počet opatření dostatečných ve většině ohledů}))}{\text{celkový počet zjištění NKÚ}} \times 100$$

Celková (kumulativní) míra spokojenosti NKÚ s přijatými nápravnými opatřeními za celé hodnocené období (10/2014–05/2024) dosáhla hodnoty 71,5 % a meziročně se snížila o cca půl procentního bodu.

Pokud porovnáme hodnoty celkové (kumulativní) míry spokojenosti s opatřeními přijímanými vládou k nápravě nedostatků uvedených v KZ za posledních pět sledovaných období (tak, jak jsou komentována v EU reportech 2020 až 2024), lze vysledovat následující vývoj:

- míra spokojenosti NKÚ s přijatými nápravnými opatřeními se v prvních třech sledovaných obdobích pohybovala mezi 66,9 % a 68,2 % a po počáteční stagnaci jen mírně vzrostla;
- v dalších dvou sledovaných obdobích se míra spokojenosti poměrně výrazně zvýšila, a to na 72,1 %, resp. na 71,5 %; poslední hodnota však svědčí o možné další stagnaci;
- podíl opatření dostatečných v plném rozsahu přijatých v posledních třech sledovaných obdobích rychle stoupal, a to z hodnoty 48,3 % na 52,7 %;
- podíl nepřijatých nebo nedostatečných opatření v posledních třech sledovaných obdobích klesal, a to z celkových 16,3 % na hodnotu 13,9 %.

Uvedené vyčíslené hodnoty jasně dokládají, že procedura projednávání a připomínkování návrhů na přijetí opatření k nápravě nedostatků uvedených ve schválených KZ mezi NKÚ a příslušnými ŘO (ministerstvy) ještě před vlastním projednáním ve vládě je velmi prospěšná.

C. AUDITNÍ ČINNOST DALŠÍCH KONTROLNÍCH ORGÁNŮ V ROCE 2023 V ČR

Kontroly/audity prostředků poskytnutých ČR z rozpočtu EU provádí kromě NKÚ⁵⁷ rovněž Auditní orgán, Evropský účetní dvůr a jednotlivá generální ředitelství Komise, a to podle oprávnění určených legislativou EU. Zjištění, k nimž tyto orgány externí kontroly dospěly při auditech prováděných v ČR, publikujeme pro doplnění celkového obrazu o stavu využití podpory z evropských fondů, případně pro porovnání charakteru a významu nálezů zjišťovaných u jednotlivých subjektů implementační struktury ČR.

C.1 VÝSTUPY AUDITNÍHO ORGÁNU

V souladu s legislativou EU⁵⁸ bylo MF pověřeno vládou ČR vykonávat roli auditního orgánu pro prostředky EU poskytnuté ČR v rámci ESIF pro končící PO14+, včetně *Azylového, migračního a integračního fondu /AMIF/ a Fondu pro vnitřní bezpečnost /FVB/*, a dále v rámci evropských fondů pro nové PO21+⁵⁹ a NPO⁶⁰.

C.1.1 VEŘEJNOSPRAVNÍ KONTROLA A AUDIT PROSTŘEDKŮ EVROPSKÝCH FONDŮ

Hlavní aktivity AO byly v roce 2023 zaměřeny na vydání výroční kontrolní zprávy /VKZ/ pro jednotlivé OP. To zahrnovalo audity operací (soulad s předpisy EU a ČR, naplnění monitorovacích ukazatelů, přiměřenost auditní stopy) a rovněž posouzení fungování ŘKS jednotlivých OP na základě provedených auditů systému, auditů účetních závěrek a průřezových/horizontálních auditů systému napříč OP za účetní období od 1. července 2022 do 30. června 2023.

V roce 2023 byly prováděny auditní činnosti v rámci obou programových období souběžně a lze konstatovat, že ŘKS funguje účinně a poskytuje přiměřenou jistotu, že výkazy výdajů předložené Komisi byly správné a související transakce byly legální a řádné s výjimkou OP *Podnikání a inovace pro konkurenceschopnost /OP PIK/* (výrok s výhradou). Pro PO14+ byla v roce 2023 provedena kompletní auditní práce pro všechny OP. V roce 2024 probíhaly auditní činnosti spojené s ukončováním PO14+. Pro PO21+ byly auditní práce vykonány v menším rozsahu, jednalo se o audity systému u všech OP, audit účetní závěrky a audity operací u těch OP, u kterých byly ve sledovaném účetním období vykázány způsobilé výdaje (pouze tři OP).

V roce 2023 vykonal AO celkem 400 auditů, z toho 379 auditů vztahujících se k PO14+ a 21 auditů vztahujících se k PO21+.

57 Právní moc k výkonu kontroly vychází z ustanovení § 3 odst. 1 písm. d) zákona č. 166/1993 Sb., o Nejvyšším kontrolním úřadu, podle něhož NKÚ vykonává kontrolu hospodaření s prostředky poskytnutými České republice ze zahraničí a s prostředky, za něž převzal stát záruky.

58 Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1303/2013 ze dne 17. prosince 2013, o společných ustanoveních o Evropském fondu pro regionální rozvoj, Evropském sociálním fondu, Fondu soudržnosti, Evropském zemědělském fondu pro rozvoj venkova a Evropském námořním a rybářském fondu, o obecných ustanoveních o Evropském fondu pro regionální rozvoj, Evropském sociálním fondu, Fondu soudržnosti a Evropském námořním a rybářském fondu a o zrušení nařízení Rady (ES) č. 1083/2006.

59 Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2021/1060 ze dne 24. června 2021, o společných ustanoveních pro Evropský fond pro regionální rozvoj, Evropský sociální fond plus, Fond soudržnosti, Fond pro spravedlivou transformaci a Evropský námořní, rybářský a akvakulturní fond a o finančních pravidlech pro tyto fondy a pro Azylový, migrační a integrační fond, Fond pro vnitřní bezpečnost a Nástroj pro finanční podporu správy hranic a vízové politiky.

60 Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2021/241 ze dne 12. února 2021, kterým se zřizuje Nástroj pro oživení a odolnost.

C.1.1.1 AUDITNÍ ČINNOST ZA PO14+

V rámci PO14+ bylo v roce 2023 provedeno 362 auditů operací, 13 auditů systému a tři audity účetní závěrky, které se týkaly deseti OP (ESIF), *Fondu pro vnitřní bezpečnost a Azylového, migračního a integračního fondu*. V rámci programu *Interreg V-A Česká republika – Polsko /INTERREG ČR–PL/* byl proveden jeden audit systému.

Tabulka č. 2: Přehled auditů vykonaných AO v jednotlivých OP v roce 2023

Název programu	Audit systému	Audit operací	Audit účetní závěrky*	DAS5.9011. 10.2023.7. AAKV
<i>Integrovaný regionální operační program</i>	1	39	1	–
<i>OP Podnikání a inovace pro konkurenceschopnost</i>	1	54	1	–
<i>OP Zaměstnanost 2014–2020</i>	1	31	1	–
<i>OP Praha – pól růstu ČR</i>	1	25	1	–
<i>OP Výzkum, vývoj a vzdělávání</i>	1	27	1	–
<i>OP Životní prostředí 2014–2020</i>	1	37	1	–
<i>OP Doprava 2014–2020</i>	1	28	1	–
<i>OP Technická pomoc 2014–2020</i>	1	25	1	–
<i>OP Rybářství 2014–2020</i>	1	15	1	–
<i>Interreg V-A Česká republika – Polsko</i>	1	32	1	1
<i>Interreg V-A Svobodný stát Bavorsko – Česká republika</i>	–	14	–	–
<i>Interreg V-A Svobodný stát Sasko – Česká republika</i>	1	15	–	–
<i>Interreg V-A Rakousko – Česká republika</i>	–	5	–	–
<i>Interreg V-A Slovenská republika – Česká republika</i>	1	8	–	–
<i>Fond pro vnitřní bezpečnost</i>	1	2	1	–
<i>Azylový, migrační a integrační fond</i>	1	5	1	–
Celkem	14	362	3	1

Zdroj: Informační systém Auditního orgánu.

* U devíti OP a u INTERREG ČR–PL byl proveden jeden audit účetní závěrky dohromady a dále byly provedeny dva audity účetní závěrky za AMIF a FVB.

S ohledem na relevantní nařízení EU a metodické pokyny Komise byly VKZ a výroky auditora za rok 2023 pro auditované operační programy vypracovány a zaslány Komisi nejpozději k 15. únoru 2024; výjimku tvořil OP PIK, za který byly VKZ a výrok auditora zaslány Komisi k 1. březnu 2024.

Auditní orgán u všech ŘO hodnotil ŘKS z hlediska splnění požadavků stanovených nařízením č. 1303/2013⁶¹ /Obecné nařízení/, tj. zda ŘKS fungoval účinně a poskytl přiměřenou jistotu, že výkazy výdajů předložené Komisi byly správné a související transakce byly legální a řádné, a tato hodnocení řídicích a kontrolních systémů OP uvedl AO ve svých výrocích auditora.

Pro vyhodnocení účinnosti ŘKS se využívají následující kategorie a s nimi korespondující úroveň spolehlivosti daného systému.

61 Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1303/2013 ze dne 17. prosince 2013, o společných ustanoveních o Evropském fondu pro regionální rozvoj, Evropském sociálním fondu, Fondu soudržnosti, Evropském zemědělském fondu pro rozvoj venkova a Evropském námořním a rybářském fondu, o obecných ustanoveních o Evropském fondu pro regionální rozvoj, Evropském sociálním fondu, Fondu soudržnosti a Evropském námořním a rybářském fondu a o zrušení nařízení Rady (ES) č. 1083/2006.

Tabulka č. 3: Kategorie a korespondující úrovně spolehlivosti ŘKS

Kategorie	Míra jistoty vyplývající z auditu systému	Korespondující úroveň spolehlivosti systému
1	Funguje dobře. Žádná, nebo jen drobná zlepšení nutná.	Vysoká
2	Funguje. Jistá zlepšení nutná.	Průměrná
3	Částečně funguje. Podstatná zlepšení nutná.	Průměrná
4	V podstatě nefunguje.	Nízká

Zdroj: informace od AO, duben 2024.

Tabulka č. 4: Vyhodnocení ŘKS za jednotlivé OP dle provedených auditů systému za rok 2023

Název programu	Kategorie ŘKS	Počet zjištění	Závažnost zjištění		
			Vysoká	Střední	Nízká
<i>Integrovaný regionální operační program</i>	2	1	0	1	0
<i>OP Podnikání a inovace pro konkurenceschopnost</i>	3	8	4	3	1
<i>OP Zaměstnanost 2014–2020</i>	1	0	0	0	0
<i>OP Praha – pól růstu ČR</i>	2	2	0	1	1
<i>OP Výzkum, vývoj a vzdělávání</i>	1	1	0	0	1
<i>OP Životní prostředí 2014–2020</i>	2	4	0	1	3
<i>OP Doprava 2014–2020</i>	1	1	0	0	1
<i>OP Technická pomoc 2014–2020</i>	1	0	0	0	0
<i>OP Rybářství 2014–2020</i>	2	3	0	0	3
<i>Interreg V-A Česká republika – Polsko</i>	2	2	0	0	2
Celkem	–	22	4	6	12

Zdroj: Informační systém Auditního orgánu.

Výsledky auditů systému jsou provázány se zjištěními z auditů operací, které jsou podkladem pro definování systémových zjištění.

Kromě OP PIK byl za rok 2023 vydán výrok bez výhrad u všech OP. V případě OP PIK byl dán výrok s výhradou s omezeným dopadem z důvodu ohodnocení ŘKS v kategorii 3.

Objem certifikovaných výdajů za všechny OP, které byly vybrány do vzorku pro rok 2023, činil 50 796 028 936 Kč. Auditů byly podrobeny výdaje ve výši 20 606 192 098 Kč, což je 21,01 % výdajů vykázaných Komisi. Identifikované nezpůsobilé výdaje činily 60 571 620,57 Kč, což je 0,29 % auditovaných výdajů. Konkrétní údaje za jednotlivé OP jsou uvedeny v následující tabulce.

Tabulka č. 5: Přehled auditů AO za rok 2023

Název programu	Počet auditů	Audity se zjištěním		Audity bez zjištění
		S finančním dopadem	Bez finančního dopadu	
<i>Integrovaný regionální operační program</i>	39	13	2	24
<i>OP Podnikání a inovace pro konkurenceschopnost</i>	54	14	1	39
<i>OP Zaměstnanost 2014–2020</i>	31	5	1	25
<i>OP Praha – pól růstu ČR</i>	30	1	1	28
<i>OP Výzkum, vývoj a vzdělávání</i>	27	6	7	14
<i>OP Životní prostředí 2014–2020</i>	37	11	5	21
<i>OP Doprava 2014–2020</i>	28	2	1	25
<i>OP Technická pomoc 2014–2020</i>	25	2	0	23
<i>OP Rybářství 2014–2020</i>	15	3	1	11
<i>Interreg V-A Česká republika – Polsko</i>	32	5	2	25
<i>Interreg V-A Svobodný stát Bavorsko – Česká republika</i>	14	5	0	9
<i>Interreg V-A Svobodný stát Sasko – Česká republika</i>	15	2	0	13
<i>Interreg V-A Rakousko – Česká republika</i>	5	1	0	4
<i>Interreg V-A Slovenská republika – Česká republika</i>	8	2	0	6
Celkem	360	72	21	267

Zdroj: Informační systém Auditního orgánu.

Audity operací za dané účetní období vycházejí z reprezentativního vzorku a jsou založeny na statistických metodách výběru vzorků.

Z výsledků auditů operací vyplývá, že z 360 provedených auditů operací byl u 72 auditů identifikován nezpůsobilý výdaj, tedy audit měl finanční dopad na auditovaný subjekt. Toto představuje 20,00 % z auditovaných projektů. Celkem 5,83 % provedených auditů skončilo bez finančního dopadu na auditovanou osobu a 74,17 % (267 auditů) bylo ukončeno bez zjištění.

V roce 2023 bylo identifikováno celkem 162 zjištění, z toho 54 bez finančního dopadu a 108 zjištění s finančním dopadem v celkové hodnotě 67 289 966 Kč. Věcné oblasti zjištění jsou patrné z následujícího přehledu.

Tabulka č. 6: Oblasti porušení podmínek financování dle auditů operací za rok 2023

Oblast porušení	Počet	Relativní počet (v %)	Finanční dopad (v Kč)	Finanční dopad (v %)
01.I Veřejné zakázky – oznámení o zakázce, zadávací dokumentace	33	20,37	19 255 920	28,62
01.II Veřejné zakázky – hodnocení nabídek	16	9,88	18 114 475	26,92
01.III Veřejné zakázky – provádění zakázky	11	6,78	3 407 986	5,06
01.IV Veřejné zakázky – ostatní	10	6,17	378 000	0,56
02. Veřejná podpora	1	0,62	0	0,00
03. Projekty generující příjmy	1	0,62	67 387	0,10
05. Chybějící podkladové informace nebo dokumentace	16	9,88	560 316	0,83
07. Chyby v účetnictví a výpočtu na úrovni projektu	8	4,94	60 930	0,09
08. Ostatní nezpůsobilé výdaje	60	37,04	25 067 885	37,25
13. Správné finanční řízení (3E, řádný hospodář)	4	2,47	377 067	0,56
15. Indikátory výkonu	2	1,23	0	0,00
Celkem	162	100,00	67 289 966	100,00

Zdroj: Informační systém Auditního orgánu.

Nejvyšší počet pochybení byl identifikován v oblasti prokazování způsobilých výdajů, např. nesoulad mezi fakturovanými a skutečně dodanými položkami, nesprávně stanovené mzdové náhrady, nárokování výdajů za neprovedené stavební práce, vynaložení výdajů v rozporu s podmínkami *rozhodnutí o poskytnutí dotace* apod.

K dalším častým pochybením docházelo v oblasti zadávacích řízení. Jednalo se např. o omezení hospodářské soutěže tím, že zadavatel/příjemce stanovil diskriminační podmínky předmětu veřejné zakázky v zadávací dokumentaci, např. odkazy na firmy, obchodní názvy výrobků a materiálů. V dalších případech byl zjištěn nepřiměřený požadavek na prokázání profesní kvalifikace nebo nedostatečné prodloužení lhůty pro podání nabídky v případě podstatných změn v zadávací dokumentaci. Rovněž bylo identifikováno několik případů neoprávněného rozdělení předmětu zakázky.

Nejzávažnější zjištění bylo identifikováno v oblasti mzdových výdajů. Auditovaný subjekt neoprávněně překročil maximální roční hrubou mzdu stanovenou v závazném projektovém rozpočtu, který je povinnou přílohou žádosti o podporu. Tato závazná příloha byla jedním z podkladů pro hodnocení projektu a vydání rozhodnutí o poskytnutí dotace. Neoprávněné překročení hrubých mezd se týkalo 36 zaměstnanců a výše nezpůsobilých výdajů byla vyčíslena v částce převyšující 9,93 mil. Kč. Nesrovnalost byla předána ŘO s tím, aby nezpůsobilé výdaje týkající se překročení roční hrubé mzdy rozšířil na všechny žádosti o platbu podané v rámci dotčeného projektu.

Další závažná zjištění se vztahovala k oblasti veřejných zakázek. Například v jednom případě bylo zjištěno, že zadavatel v příloze zadávací dokumentace (*Specifikace předmětu koupě*) u položek „*drtič*“ a „*dekantační odstředivka*“ uvedl požadavek na řídicí systém SIMATIC, přičemž výslovně neumožnil použití jiných rovnocenných řešení. Tím se dopustil porušení bodu 21 *Pravidel pro výběr dodavatelů*, podle kterého není přípustné uvádět v oznámení ani v zadávací dokumentaci požadavky nebo odkazy na konkrétní subjekty nebo předměty, pokud by to vedlo k zvýhodnění nebo vyloučení určitých účastníků nebo určitých výrobků. Auditor konstatoval, že zadavatel sice připustil možnost dodání alternativního rovnocenného řešení formou klauzule v sekci 5 zadávací dokumentace, avšak tato klauzule je pouze obecná a nemá přímý vztah ke konkrétním položkám uvedeným v příloze *Specifikace předmětu koupě*, která je pro potenciální účastníky závazná.

Při stanovení výše korekce zohlednil AO skutečnost, že v zadávacím řízení byla zachována dostatečná míra soutěže (kvalifikační kritéria splnili tři účastníci zadávacího řízení) a že zadavatel paušálně připustil možnost dodat jiná rovnocenná řešení a žádný z potenciálních dodavatelů na toto nevznesl dotaz, proto za uvedené pochybení stanovil sníženou finanční opravu ve výši 5 % z hodnoty zakázky ve smyslu rozhodnutí Komise⁶² ve výši 1 496 750 Kč.

V roce 2023 prováděl AO auditní činnost také v rámci programu evropské územní spolupráce. V rámci OP přeshraniční spolupráce a nadnárodní spolupráce byly auditovány programy:

- **Interreg V-A Česká republika – Polsko**, kde je ŘO Česká republika (MMR). V roce 2023 provedl AO u tohoto programu celkem 32 auditů operací v celkovém rozsahu 296 584 775 Kč. V rámci auditů bylo identifikováno 13 zjištění s celkovým finančním dopadem ve výši 391 346 Kč.

V rámci programu provedl AO rovněž audit systému č. CZ-PL/2023/S/001 s názvem *Audit řádného fungování systému řízení a kontroly*. Audit byl zaměřen na ověření plnění opatření k nápravě z předchozího auditu systému č. CZ-PL/2022/S/001 a na ověření připravenosti, resp. nastavení pravidel a postupů na uzavírání programu INTERREG ČR–PL. V rámci auditu byla identifikována dvě zjištění. ŘKS byl proto hodnocen mírou jistoty 2 – *Funguje. Jistá zlepšení nutná*.

Dále byl vykonán audit ŘKS č. DAS5.9011.10.2023.7.AAKV, který byl proveden v souladu s auditní strategií programu a se závěry zasedání skupiny auditorů v lednu 2023. V rámci auditu byly provedeny analýzy a posouzení dokumentů z hlediska zhodnocení výkonnosti ŘKS. Bylo identifikováno jedno zjištění. V důsledku prováděných činností u národního kontrolora (Slezské vojvodství) a v návaznosti na identifikované zjištění byl ŘKS hodnocen kategorií 2.

- **Interreg V-A Svobodný stát Sasko – Česká republika**, u tohoto programu je řídicím orgánem Saské státní ministerstvo životního prostředí a zemědělství a ČR je členem skupiny auditorů. V roce 2023 bylo Auditním orgánem u příjemců na české straně realizováno 15 auditů operací v celkovém rozsahu 46 635 093 Kč. Byla identifikována tři zjištění s celkovým finančním dopadem ve výši 463 457 Kč.

V rámci programu byl realizován audit systému č. SN-CZ/2023/S/001 s názvem *Audit řádného fungování systému řízení a kontroly Programu spolupráce Česká republika – Svobodný stát Sasko 2014–2020*. V průběhu auditu byla identifikována dvě zjištění, která mají dopad na připravenost programu na uzavírání, jednalo se o zjištění v oblasti řídicí dokumentace a udržitelnosti.

- **Interreg V-A Svobodný stát Bavorsko – Česká republika**, zde je řídicím orgánem Bavorské státní ministerstvo hospodářství, médií, energie a technologií a ČR je členem skupiny auditorů. V roce 2023 bylo Auditním orgánem u příjemců na české straně realizováno 14 auditů operací v celkovém rozsahu 52 424 800 Kč. Bylo identifikováno 7 zjištění s celkovým finančním dopadem ve výši 1 374 979 Kč.
- **Interreg V-A Rakousko – Česká republika**, u tohoto programu je ŘO Úřad vlády Dolního Rakouska a ČR je členem skupiny auditorů. V roce 2023 bylo Auditním orgánem na území ČR, resp. u příjemců na české straně, realizováno pět auditů operací v celkovém rozsahu 12 076 100 Kč. V rámci auditů bylo identifikováno jedno zjištění s finančním dopadem ve výši 6 314 Kč.
- **Interreg V-A Slovensko – Česká republika**, zde je řídicím orgánem Ministerstvo zemědělství a rozvoje venkova Slovenské republiky a ČR je členem skupiny auditorů. V roce 2023 bylo Auditním orgánem u příjemců na české straně realizováno 8 auditů operací v celkovém rozsahu 92 983 168 Kč. Bylo identifikováno 5 zjištění s celkovým finančním dopadem ve výši 4 863 604 Kč.

Informace o auditech účetní závěrky

Audit účetní závěrky je prováděn za každé účetní období a jeho cílem je poskytnout přiměřenou jistotu, pokud jde o úplnost, přesnost a pravdivost částek vykázaných v účetních závěrkách. S respektováním těchto požadavků a za účelem dodržení zásady 3E (efektivnost, účelnost, hospodárnost) je při posuzování předložených účetních závěrek přihlíženo zejména k výsledkům auditů systému provedených u platelného a certifikačního orgánu a ŘO a k výsledkům auditů operací. Zohledněny jsou také výsledky auditů provedených ze strany Komise a EÚD.

V roce 2023 Auditní orgán vykonal tři audity účetní závěrky, a to u programů ESIF, u FVB a u AMIF. Podrobnosti k účetním závěrkám za FVB a AMIF jsou uvedeny v samostatné kapitole.

Audit účetní závěrky č. ESIF/2023/U/001 – Audit účetní závěrky programů ESIF za účetní období 1. 7. 2022 – 30. 6. 2023

Cílem auditu bylo ověřit, že veškeré prvky, jež jsou vyžadovány podle čl. 137 Obecného nařízení, jsou v účetní závěrce řádně uvedeny a jsou v souladu s podkladovými účetními záznamy, které vedou všechny příslušné orgány nebo subjekty i všichni příjemci. Na základě účetní závěrky, kterou poskytl certifikační orgán, ověřoval AO, zda:

- celková výše způsobilých výdajů vykázaných v souladu s čl. 137 odst. 1 písm. a) Obecného nařízení souhlasí s výdaji a příslušným příspěvkem z veřejných zdrojů uvedenými v žádostech o platbu předložených Komisi za příslušné účetní období, a jsou-li nesrovnalosti, zda jsou v účetní závěrce uvedena adekvátní vysvětlení pro nesouhlasící částky;
- částky odejmuté a získané zpět v průběhu účetního období, částky, které mají být získány zpět na konci účetního období, částky získané zpět podle čl. 71 Obecného nařízení a částky, které zpět

získat nelze, uvedené v účetní závěrce odpovídají částkám zaneseným v účetních systémech certifikačního orgánu a vycházejí z rozhodnutí odpovědného řídicího nebo certifikačního orgánu;

- v příslušných případech byly z účetní závěrky v souladu s čl. 137 odst. 2 Obecného nařízení výdaje vyjmuty a zda byly v účetní závěrce pro dané účetní období uplatněny všechny nutné opravy;
- výše příspěvků z programů vyplacených do FN a výše záloh státní podpory vyplacených příjemcům souhlasí s informacemi poskytnutými řídicím orgánem a certifikačním orgánem.

V rámci auditu byly auditovány tyto operační programy: OP Praha – pól růstu ČR /OP PPR/, OP PIK, OP Výzkum, vývoj a vzdělávání /OP VVV/, OPŽP14+, OP Doprava 2014–2020 /OPD14+/, INTERREG ČR–PL, OPZ14+, IROP14+, OP Technická pomoc 2014–2020 /OPTP14+/ a OPR14+. V průběhu auditu účetní závěrky nebylo identifikováno žádné zjištění.

Tabulka č. 7: Přehled výroků, projektované chybovosti a hodnot výdajů certifikovaných, auditovaných a neuznatelných pro jednotlivé OP za rok 2023

Název programu	VKZ		Audity operací			
	Výrok	Projektovaná chybovost (v %)	Certifikováno (v mil. Kč)*	Auditováno (v mil. Kč)	Vzorek (v %)	Nesrovnalost (v Kč)**
IROP14+	Bez výhrad	1,36	14 270,40	2 073,53	14,53	19 340 655
OP PIK	S výhradou	1,00	29 886,33	3 632,30	12,15	23 372 408
OPZ14+	Bez výhrad	0,13	11 553,87	965,63	8,36	4 534 184
OP PPR	Bez výhrad	0,00	1 450,73	1 086,06	74,86	160
OP VVV	Bez výhrad	0,29	12 086,33	1 930,57	15,97	100 249
OPŽP14+	Bez výhrad	1,08	8 700,55	1 878,20	21,59	10 939 555
OPD14+	Bez výhrad	0,02	18 399,16	8 036,20	43,68	200 006
OPTP14+	Bez výhrad	0,32	709,58	596,36	84,04	613 795
OPR14+	Bez výhrad	2,06	274,94	110,75	40,28	1 079 263
INTERREG ČR–PL	Bez výhrad	0,86	746,98	296,58	39,57	391 346
Celkem***			98 078,87	20 606,19	21,01	60 571 621

Zdroj: výroční kontrolní zprávy Auditního orgánu.

* Tato částka představuje certifikované výdaje, ze kterých byl vybírán vzorek (tzv. pozitivní populace).

** Částka neoprávněných výdajů v náhodném vzorku dle VKZ.

*** Do tabulky nejsou zahrnuty OP přeshraniční spolupráce, jejichž řídicí orgán nemá sídlo v České republice, a proto nemohl být vydán výrok českého auditora.

C.1.1.2 AUDITNÍ ČINNOST ZA PO21+

Ve smyslu článku 77 nařízení 2021/1060⁶³ je Auditní orgán odpovědný za provádění auditů systému, auditů operací a auditů účtů s cílem poskytnout Komisi nezávislé ujištění, pokud jde o účinné fungování systémů řízení a kontroly a legalitu a správnost výdajů zahrnutých do účtů předložených Komisi. AO v návaznosti na výsledky auditní činnosti vypracuje a předloží Komisi: výroční výrok auditora v souladu s čl. 63 odst. 7 Finančního nařízení a výroční kontrolní zprávu, která splňuje požadavky čl. 63 odst. 5 písm. b) Finančního nařízení a která podporuje výroční výrok auditora. Tato zpráva shrnuje veškerá zjištění včetně analýzy povahy a rozsahu chyb a nedostatků v systémech, jakož i navrhaných a provedených nápravných opatření a výslednou celkovou chybovost a zbytkovou chybovost u výdajů zapsaných do účtů předložených Komisi.

63 Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2021/1060 ze dne 24. června 2021, o společných ustanoveních pro Evropský fond pro regionální rozvoj, Evropský sociální fond plus, Fond soudržnosti, Fond pro spravedlivou transformaci a Evropský námořní, rybářský a akvakulturní fond a o finančních pravidlech pro tyto fondy a pro Azylový, migrační a integrační fond, Fond pro vnitřní bezpečnost a Nástroj pro finanční podporu správy hranic a vízové politiky.

V souladu s Obecným nařízením a metodickými pokyny Komise byly v roce 2023 provedeny audity systému u všech OP, tj.:

- OP *Jan Amos Komenský* /OP JAK/,
- OP *Technická pomoc 2021–2027* /OPTP/,
- *Integrovaný regionální program*,
- OP *Doprava 2021–2027*,
- OP *Rybářství 2021–2027* /OPR/,
- OP *Zaměstnanost plus*,
- OP *Životní prostředí 2021–2027* /OPŽP/,
- OP *Technologie a aplikace pro konkurenceschopnost* /OP TAK/,
- program *Interreg Česko–Polsko 2021–2027* /INTERREG ČR–PL21+/.

Audit účetní závěrky a audity operací byly v roce 2023 realizovány pouze u OP, u kterých byly v období od 1. července 2022 do 30. června 2023 vykázány způsobilé výdaje, tj. u OPTP, OPZ+ a OPŽP. Za tyto tři OP byly vypracovány VKZ a výroky auditora za rok 2023 a zaslány Komisi k 15. únoru 2024. Všechny výroky auditora byly bez výhrad.

V rámci PO21+ vykonal AO v roce 2023 celkem 20 auditů, z toho tři audity operací, devět auditů systému, jeden audit účetní závěrky, který se týkal výše uvedených tří OP, a rovněž jeden audit platebního orgánu. Dále také jeden audit systému AMIF, jeden audit FVB, jeden audit systému *Fondu solidarity Evropské unie* /FSEU/ a tři audity systému u NPO.

Tabulka č. 8: Přehled auditů vykonaných AO v jednotlivých OP v roce 2023

Název programu	Audity systému	Audity operací	Audit účetní závěrky*	Audit Platebního orgánu*
<i>OP Jan Amos Komenský</i>	1	–	–	1
<i>OP Technická pomoc 2021–2027</i>	1	1	1	1
<i>Integrovaný regionální operační program</i>	1	–	–	1
<i>OP Doprava 2021–2027</i>	1	–	–	1
<i>OP Rybářství 2021–2027</i>	1	–	–	1
<i>OP Zaměstnanost plus</i>	1	1	1	1
<i>OP Životní prostředí 2021–2027</i>	1	1	1	1
<i>OP Technologie a aplikace pro konkurenceschopnost</i>	1	–	–	1
<i>Fond pro vnitřní bezpečnost</i>	1	–	–	–
<i>Azylový, migrační a integrační fond</i>	1	–	–	–
<i>Nástroj pro finanční podporu správy hranic a vízové politiky</i>	1	–	–	–
<i>Interreg Česko–Polsko 2021–2027</i>	1	–	–	1
Celkem	12	3	1	1

Zdroj: *Informační systém Auditního orgánu*.

* Za tři OP uvedené v tabulce byl vykonán jeden audit účetní závěrky. Audit systému platebního orgánu byl proveden u devíti uvedených OP.

Auditní orgán u všech ŘO hodnotil ŘKS z hlediska splnění požadavků podle článku 77 Obecného nařízení. Klasifikační stupně používané pro vyhodnocení účinnosti ŘKS jsou vysvětleny v tabulce č. 3 výše.

Tabulka č. 9: Vyhodnocení ŘKS u jednotlivých OP dle auditů systému provedených za rok 2023

Název programu	Kategorie ŘKS	Počet zjištění	Závažnost zjištění		
			Vysoká	Střední	Nízká
OP Jan Amos Komenský	2	1	0	0	1
OP Technická pomoc 2021–2027	2	1	0	0	1
Integrovaný regionální program 2021–2027	2	3	0	1	2
OP Doprava 2021–2027	2	5	0	0	5
OP Rybářství 2021–2027	2	3	0	1	2
OP Zaměstnanost plus	1	2	0	1	1
OP Životní prostředí 2021–2027	2	3	0	1	2
OP Technologie a aplikace pro konkurenceschopnost 2021–2027	3	18	3	5	10
Interreg Česko–Polsko 2021–2027	2	4	0	2	2
Celkem	–	40	3	11	26

Zdroj: Informační systém Auditního orgánu.

Pozn.: Bližší informace o kategoriích ŘKS obsahuje tabulka č. 3.

Audity operací provedené u výdajů vykázaných Komisi za dané účetní období vycházejí z reprezentativního vzorku. Vzhledem k nízkému počtu položek (žádostí o platbu) v populaci byl výběr vzorku pro audity operací proveden náhodným nestatistickým výběrem.

Objem certifikovaných výdajů, ze kterých AO vybral kontrolní vzorek pro rok 2023 (za OP, u kterých se uskutečnila certifikace výdajů, tj. OPZ+, OPŽP a OPTP), činil 159 740 689 Kč. Zauditováno bylo 6 760 069 Kč, což je 15,58 % výdajů vykázaných Komisi. Identifikované nezpůsobilé výdaje činily 187 Kč a vztahovaly se k OPZ+. V rámci auditu operace byl zjištěn chybný výpočet kompenzace za práci z domova (tzv. Home Office). Zbylé dva audity byly bez zjištění.

Audit účetní závěrky

V roce 2023 byl vykonán audit účetní závěrky programů financovaných z ESI fondů č. ESIF2/2023/U/001 s názvem *Audit účetní závěrky programů EU fondů za účetní období 1. 7. 2022 – 30. 6. 2023* a byl proveden u tří výše uvedených operačních programů (tj. OPZ+, OPTP a OPŽP).

Audit účetní závěrky je prováděn za každé účetní období a jeho cílem je poskytnout přiměřenou jistotu, pokud jde o úplnost, přesnost a věrohodnost částek vykázaných v účetních závěrkách, resp. poskytnout ujištění o legalitě a správnosti výdajů zahrnutých v účtech. S respektováním těchto požadavků a za účelem dodržení zásady 3E bylo při posuzování předložených účetních závěrek přihlíženo zejména k výsledkům auditů systému provedených u platebního orgánu a řídicího orgánu a k výsledkům auditů operací. Zohledněny byly také výsledky auditů provedených ze strany Komise a EÚD.

Auditní orgán ověřil:

- celkovou výši způsobilých výdajů zanesenou do účetních systémů subjektu vykonávajícího účetní funkci, která byla zahrnuta v žádosti o závěrečnou platbu za účetní rok, a celkovou výši odpovídajícího příspěvku z veřejných zdrojů, který byl nebo má být poskytnut v souvislosti se specifickými cíli;
- částky odejmuté během účetního roku;
- výši příspěvků z veřejných zdrojů vyplacených ve prospěch FN;
- pro každou prioritu vysvětlení veškerých rozdílů mezi částkami vykázanými podle písmene a) a částkami vykázanými v žádostech o platbu za tentýž účetní rok.

V průběhu auditu účetní závěrky nebylo identifikováno žádné zjištění.

Audit platebního orgánu

V roce 2023 byl v souladu s auditní strategií vykonán audit účetní funkce v odpovědnosti platebního orgánu č. ESIF2/2023/S/001 s názvem *Audit řádného fungování systému řízení a kontroly Platebního orgánu v období 21+*. Cílem auditu bylo ověření účinného fungování platebního orgánu a prověření souladu s požadavky nastavených postupů v PO21+. Audit systému byl zaměřen na ověření vhodných postupů pro vypracování a předkládání žádostí o platbu a účtů a pro potvrzení úplnosti, přesnosti a věcné správnosti účtů.

V průběhu auditu nebyly zjištěny žádné nedostatky. V souladu s tím byl ŘKS hodnocen kategorií 1 – *Funguje dobře. Žádná, nebo jen drobná zlepšení nutná.*

Tabulka č. 10: Přehled výsledků auditů provedených u operačních programů PO21+ v roce 2023

Název programu	VKZ		Audity operací			
	Výrok	Projektovaná chybovost (v %)	Certifikováno (v mil. Kč)*	Auditováno (v mil. Kč)	Vzorek (v %)	Nesrovnalost (v Kč)**
OP Zaměstnanost plus	Bez výhrad	0,00	8,42	4,34	51,60	187,00
OP Životní prostředí 2021–2027	Bez výhrad	0,00	148,51	20,07	13,51	0,00
OP Technická pomoc 2021–2027	Bez výhrad	0,00	2,81	0,47	16,58	0,00
Celkem***			159,74	24,88	15,58	187,00

Zdroj: Informační systém Auditního orgánu.

* Tato částka představuje certifikované výdaje, ze kterých byl vybrán vzorek (tzv. pozitivní populace).

** Částka neoprávněných výdajů v náhodném vzorku dle VKZ.

*** Do tabulky nejsou zahrnuty OP přeshraniční spolupráce, jejichž řídicí orgán nemá sídlo v ČR, a proto nemohl být vydán výrok českého auditora.

V tabulce č. 10 jsou uvedeny pouze ty OP, u kterých byly vykázány způsobilé výdaje, a proto za ně mohly být vypracovány VKZ s konečnými výroky auditora. Všechny výroky byly bez výhrad. VKZ a výroky auditora za rok 2023 pro příslušné OP byly vypracovány a zaslány Komisi k 15. únoru 2024.

C.1.1.3 DALŠÍ ČINNOSTI AO: VEŘEJNOSPRÁVNÍ KONTROLA

A AUDIT OSTATNÍCH PROSTŘEDKŮ Z EU

Azylový, migrační a integrační fond a Fond pro vnitřní bezpečnost za programová období 2014–2020 a 2021–2027 a Nástroj pro finanční podporu správy hranic a vízové politiky za programové období 2021–2027

MF kromě auditů ESIF, resp. evropských fondů, plní také úkoly kontroly u prostředků AMIF, FVB, *Nástroje pro finanční podporu správy hranic a vízové politiky /NSHV/* a FSEU. V roce 2023 realizoval AO auditní činnosti jak v rámci končícího PO14+, tak v novém PO21+.

Pro AMIF a FVB byly v roce 2023 prováděny audity systému, audity operací a audity účetní závěrky. Práce na auditech účetních závěrek pro PO14+ byly ukončeny tak, aby mohl být vydán výrok v termínu, tj. do 15. února 2024. Za PO21+ nebyly audity účetní závěrky realizovány z důvodu dosud necertifikovaných výdajů.

Za PO14+ byly provedeny dva audity systému (jeden v rámci AMIF a jeden v rámci FVB) a sedm auditů operací, z toho pět u AMIF a dva u FVB. Za nové PO21+ byly provedeny čtyři audity systému (po jednom za AMIF, za FVB, za NSHV a za FSEU). Audity operací nebyly v roce 2023 za nové programové období prováděny, protože dosud nedošlo k certifikaci výdajů.

Programové období 2014–2020

V rámci AMIF byl v roce 2023 realizován audit systému č. AMIF/2023/S/001 s názvem *Audit řídicího a kontrolního systému OO – NP AMIF* u odpovědného orgánu /OO/, tj. u Odboru fondů Evropské unie v oblasti vnitřních věcí MV /odbor fondů EU/. V průběhu auditu byla identifikována tři zjištění s nízkou mírou závažnosti. V návaznosti na zjištěné nedostatky, které mají mírný dopad na fungování posuzovaných klíčových požadavků, byl ŘKS hodnocen kategorií 2 – *Funguje. Jistá zlepšení nutná*.

V rámci FVB byl realizován audit systému č. ISF/2023/S/001 s názvem *Audit řídicího a kontrolního systému OO – NP ISF* u OO (odbor fondů EU). V průběhu auditu byla identifikována dvě zjištění s nízkou mírou závažnosti. Tyto nedostatky mají mírný dopad na fungování posuzovaných klíčových požadavků. V této souvislosti byl ŘKS hodnocen kategorií 2 – *Funguje. Jistá zlepšení nutná*.

Tabulka č. 11: Vyhodnocení ŘKS dle provedených auditů systému za rok 2023

Název programu	Výrok	Kategorie ŘKS	Počet zjištění	Závažnost zjištění	
				Střední	Nízká
<i>Fond pro vnitřní bezpečnost</i>	Bez výhrad	2	2	0	2
<i>Azylový, migrační a integrační fond</i>	Bez výhrad	2	3	0	3
Celkem			5	0	5

Zdroj: výroční kontrolní zprávy AO.

V roce 2023 bylo realizováno sedm auditů operací, z toho pět auditů u AMIF a dva u FVB. V průběhu auditů bylo identifikováno jedno zjištění s nízkou mírou závažnosti, tj. bez finančního dopadu pro příjemce. Zjištění se týkalo AMIF. V rámci FVB nebylo identifikováno žádné zjištění.

Tabulka č. 12: Přehled výsledků auditů provedených v roce 2023 u FVB a AMIF

Název programu	Výrok za program	Schváleno (v €)	Auditováno (v €)	Vzorek (v %)	Nesrovnalosti (v €)	Chybovost (v %)
<i>Fond pro vnitřní bezpečnost</i>	Bez výhrad	6 024 977	2 652 314	44,02	0,00	0,00
<i>Azylový, migrační a integrační fond</i>	Bez výhrad	10 068 919	1 298 838	12,90	0,00	0,00
Celkem		16 093 896	3 951 152	–	0,00	0,00

Zdroj: výroční kontrolní zprávy AO.

Informace o auditech účetních závěrek:

Audit účetní závěrky AMIF 2023

Cílem auditu účetní závěrky č. AMIF/2023/U/001 s názvem *Audit účetní závěrky AMIF 2023* bylo ověřit, že veškeré prvky, jež jsou vyžadovány nařízením č. 514/2014⁶⁴ a v čl. 63 odst. 5 nařízení 2018/1046⁶⁵, jsou v účetní závěrce řádně uvedeny a jsou v souladu s podkladovými účetními záznamy, které vede OO a příjemci. Při auditu bylo zjištěno pouze administrativní pochybení, které nemělo vliv na vykázané výdaje v účetní závěrce OO ani na podklady pro výběr vzorku.

V rámci auditů operací za účetní rok 2023 nebylo identifikováno zjištění s finančním dopadem, které by bylo nutné v průběhu auditu účetní závěrky zanést do SFC2014+⁶⁶.

64 Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 514/2014 ze dne 16. dubna 2014, o obecných ustanoveních týkajících se Azylového, migračního a integračního fondu a nástroje pro finanční podporu policejní spolupráce, předcházení trestné činnosti, boje proti trestné činnosti a řešení krizí.

65 Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU, Euratom) 2018/1046 ze dne 18. července 2018, kterým se stanoví finanční pravidla pro souhrnný rozpočet Unie, mění nařízení (EU) č. 1296/2013, (EU) č. 1301/2013, (EU) č. 1303/2013, (EU) č. 1304/2013, (EU) č. 1309/2013, (EU) č. 1316/2013, (EU) č. 223/2014 a (EU) č. 283/2014 a rozhodnutí č. 541/2014/EU a zrušuje nařízení (EU, Euratom) č. 966/2012.

66 Informační systém Komise.

Audit účetní závěrky FVB 2023

Cílem auditu účetní závěrky č. ISF/2023/U/001 s názvem *Audit účetní závěrky ISF 2023* bylo ověřit, že veškeré prvky, jež jsou vyžadovány nařízením č. 514/2014 a v čl. 63 odst. 5 nařízení 2018/1046, jsou v účetní závěrce řádně uvedeny a jsou v souladu s podkladovými účetními záznamy, které vede OO a příjemci. V rámci auditů účetní závěrky byly ověřeny vykázané korekce v SFC2014+ s podklady od OO a v souladu s PP12.A – *Finanční toky*. Byly zjištěny chybné výpočty u kontrolovaného příspěvku EU, které byly ze strany OO opraveny.

V rámci auditů operací nebylo identifikováno zjištění s finančním dopadem, které by bylo nutné v průběhu auditu účetní závěrky zanést do SFC2014+.

Programové období 2021–2027

Za PO21+ byl v roce 2023 v rámci AMIF proveden audit systému č. AMIF/2023/S/001 s názvem *Audit řídicího a kontrolního systému ŘO AMIF 2021–2027* s cílem ověřit účinné fungování řídicího a kontrolního systému AMIF a prověřit soulad s požadavky použitelného právního rámce pro PO21+.

V průběhu auditu bylo identifikováno šest zjištění, z toho dvě zjištění se střední mírou závažnosti a čtyři zjištění s nízkou mírou závažnosti. V návaznosti na identifikovaná zjištění byl ŘKS hodnocen kategorií 2 – *Funguje. Jistá zlepšení nutná*. Vzhledem ke stádiu implementace OP nebyla zcela dopracována řídicí dokumentace OP, takže některé oblasti nebylo možné plně hodnotit. Na základě ověřených a výše uvedených skutečností je výrok k ŘKS „bez výhrad“, ale je omezen na rozsah předložené řídicí dokumentace.

Dále se AO v roce 2023 zaměřil na *Fond pro vnitřní bezpečnost*, jež prověřil auditem systému č. FVB/2023/S/001 s názvem *Audit řídicího a kontrolního systému ŘO programu FVB 2021–2027* u ŘO, kterým je odbor fondů EU. Cílem tohoto auditu bylo ověřit účinné fungování ŘKS operačního programu FVB a prověřit soulad s požadavky použitelného právního rámce pro PO21+. V průběhu auditu bylo identifikováno šest zjištění, z toho dvě zjištění se střední mírou závažnosti a čtyři zjištění s nízkou mírou závažnosti. Zjištěné nedostatky mají dopad na fungování ŘKS, a proto byl ŘKS hodnocen kategorií 2 – *Funguje. Jistá zlepšení nutná*. Vzhledem ke stádiu implementace OP nebyla zcela dopracována řídicí dokumentace, proto nebylo možné některé oblasti plně hodnotit. Na základě ověřených a výše uvedených skutečností je výrok k ŘKS „bez výhrad“, ale je omezen na rozsah předložené řídicí dokumentace.

V roce 2023 byl také proveden audit systému u programu *Nástroj pro finanční podporu správy hranic a vízové politiky*. Audit č. NSHV/2023/S/001 s názvem *Audit řídicího a kontrolního systému ŘO programu NSHV 2021–2027* byl proveden u ŘO (odbor fondů EU). Cílem auditu bylo ověřit účinné fungování ŘKS operačního programu a prověřit soulad s požadavky použitelného právního rámce pro PO21+.

V průběhu auditu bylo identifikováno šest zjištění, z toho dvě zjištění se střední mírou závažnosti a čtyři zjištění s nízkou mírou závažnosti. Zjištěné nedostatky mají dopad na fungování ŘKS, a proto byl ŘKS hodnocen kategorií 2 – *Funguje. Jistá zlepšení nutná*. Vzhledem ke stádiu implementace OP a nedopracování řídicí dokumentace nebylo možné některé oblasti plně hodnotit. Na základě ověřených a výše uvedených skutečností je výrok k ŘKS „bez výhrad“, ale je omezen na rozsah předložené řídicí dokumentace.

C.2 AUDITNÍ ČINNOST EÚD VE VZTAHU K ČR

Evropský účetní dvůr je externím auditorem EU a jeho auditní činnost se zaměřuje především na posouzení věrohodnosti účetní závěrky EU a následné vydání *prohlášení o věrohodnosti účetní závěrky /DAS/*. EÚD přijal dne 6. a 20. července 2023 výroční zprávy za rozpočtový rok 2022⁶⁷. Ve *Výroční zprávě o plnění rozpočtu EU za rozpočtový rok 2022* uvedl EÚD následující výroky:

Výrok o spolehlivosti účetní závěrky EU:

„Domníváme se, že konsolidovaná účetní závěrka Evropské unie (EU) za rok 2022 zobrazuje věrně ve všech významných (materiálních) ohledech finanční situaci Evropské unie k 31. prosinci 2022, výsledky jejích činností, peněžní toky a změny čistých aktiv za daný rok v souladu s finančním nařízením a s účetními pravidly založenými na mezinárodně uznávaných účetních standardech pro veřejný sektor.“

Výrok o legalitě a správnosti příjmů:

„Podle našeho názoru jsou příjmy, na nichž se zakládá účetní závěrka za rozpočtový rok 2022, ve všech významných (materiálních) ohledech legální a správné.“

Záporný výrok o legalitě a správnosti rozpočtových výdajů:

„Vzhledem k významnosti skutečnosti popsané ve východisku pro vyjádření záporného výroku o legalitě a správnosti rozpočtových výdajů se domníváme, že rozpočtové výdaje schválené v účetní závěrce za rozpočtový rok 2022 jsou zatíženy významnou (materiální) mírou chyb.“

Výrok s výhradou o legalitě a správnosti výdajů *Nástroje pro oživení a odolnost*:

*„Podle našeho názoru, s výhradou vlivu skutečností uvedených ve východisku pro výrok s výhradou o legalitě a správnosti výdajů *Nástroje pro oživení a odolnost*, jsou výdaje *Nástroje pro oživení a odolnost* schválené v účetní závěrce za rozpočtový rok 2022 ve všech významných (materiálních) ohledech legální a správné.“*

EÚD provádí rovněž samostatné audity, jejichž výsledky publikuje většinou ve formě tzv. zvláštních zpráv.

Body C.2.1 a C.2.2 se zabývají činností EÚD ve vztahu k ČR.

V příloze č. 2 je uveden přehled auditních misí, které pracovníci EÚD v letech 2022 a 2023 vykonali v ČR.

67

Výroční zpráva o plnění rozpočtu EU za rozpočtový rok 2022, Výroční zpráva o činnostech financovaných z devátého, desátého a jedenáctého Evropského rozvojového fondu (ERF) za rozpočtový rok 2022; Lucemburk, Úřad pro publikace Evropské unie, 2023.

C.2.1 AUDITY DAS

Čerpání ESIF (PO14+) pokračovalo pomaleji

V porovnání s lety 2021 a 2020 se čerpání prostředků z ESIF pro PO14+ poněkud zpomalilo, přesto úspěšně pokračovalo. Tento vývoj odpovídá průběhu cyklu programového období. Zatímco v roce 2021 dosáhla průměrná úroveň čerpání za EU jako celek, tj. za EU-27 a Spojené království /EU-28/, 67 % (bez zdrojů nástroje EU na podporu oživení *NextGenerationEU* /NGEU/), v roce 2022 to bylo 80 %.

EÚD zároveň konstatoval, že mezi jednotlivými ČS jsou v čerpání prostředků z ESIF značné rozdíly. Více než 90 % své alokace již vyčerpaly Irsko, Finsko a Lucembursko. Nejnižší úroveň čerpání byla naopak vykázána v Chorvatsku, na Maltě a v Dánsku. V těchto ČS nedosáhla míra čerpání 70 % přidělených prostředků. **ČR dosáhla čerpání na úrovni 87 % alokace a spolu s Portugalskem sdílela 7. místo v rámci EU-28.**⁶⁸

Závazky k většímu objemu prostředků z evropských fondů ve sdíleném řízení na PO21+

Evropské fondy fungující v PO21+ v tzv. sdíleném řízení /fondy EU/ tvoří FS, EFRR, *Fond pro spravedlivou transformaci*, *Evropský sociální fond plus* a *Evropský námořní, rybářský a akvakulturní fond*. Protože v roce 2022 byly všechny DoP a většina programů ve vztahu k těmto peněžním prostředkům ze strany Komise schváleny, přijala Komise závazky k 65,4 mld. € z fondů EU, tj. k 90 % disponibilních prostředků na závazky PO21+. **Pro ČR byly schváleny prostředky na závazky v úhrnné výši 3,90 mld. € (bez započtení prostředků zemědělských fondů), tj. téměř 6 % prostředků na EU-27. V rámci EU-27 jde o 6. nejvyšší objem schválených prostředků na závazky.**

Zpožděné schvalování programů členských států však vedlo k nízkému objemu plateb, které v roce 2022 dosáhly pouze 5,7 mld. € a týkaly se hlavně předběžného financování.

Provádění NGEU se v roce 2022 zrychlilo, avšak pokrok byl pomalejší, než se čekalo

Komise předpokládala, že ČS v roce 2022 vyčerpají na předběžné financování a platby grantů z *Nástroje pro oživení a odolnost* /RRF/⁶⁹ částku 63,0 mld. €. Skutečné čerpání však dosáhlo úrovně pouze 47,1 mld. €, což v porovnání s rokem 2021 (46,4 mld. €) představuje pouze mírné zvýšení. Vzhledem k tomu, že za první dva roky provádění NGEU z něj bylo vyplaceno pouze 93,5 mld. €, v období 2023–2026 z tohoto nástroje bude třeba vyplatit granty až do výše 244,5 mld. €.

Zatímco průměrná hodnota čerpání v EU-27 v roce 2022 dosáhla téměř 27,7 %, **ČR vyčerpala ze své alokace NGEU pouze 13,2 % (0,9 z celkových 6,8 mld. €), tedy nedosáhla ani poloviny úrovně čerpání průměru EU-27.**

Nevypořádané připomínky v oblasti příjmů

Výroční zpráva rovněž přináší přehled počtu dosud nevypořádaných výhrad k hrubému národnímu důchodu /HND/ a DPH a otevřených případů v oblasti tradičních vlastních zdrojů /TVZ/ k 31. prosinci 2022. **V případě ČR vzrostl počet otevřených případů TVZ z pěti v roce 2021 na šest. Pokud jde o výhrady k DPH a HND, zůstaly na stejné úrovni (dvě, resp. jedna výhrada).** V součtu se jedná o devět nedostatků, což řadí ČR na sedmé místo v EU-28. Nejméně případů eviduje EÚD u Lotyšska, Litvy a Kypru, nejvíce naopak u Německa, Nizozemska a Spojeného království. Z uvedeného je zřejmé, že počet výhrad v oblasti příjmů poměrně silně koreluje především s velikostí ekonomiky ČS.

68 V roce 2021 se ČR umístila v rámci EU-28 na sdíleném 9. místě s úrovní čerpání 73 %.

69 *Recovery and Resilience Facility* zřízený nařízením Evropského parlamentu a Rady (EU) 2021/241 ze dne 12. února 2021.

Okruh 2 – „Soudržnost, odolnost a hodnoty“

Kontrolní vzorek EÚD zahrnoval 21 ČS, kde bylo kontrolováno 260 operací⁷⁰. Vyčíslitelných chyb zjistil EÚD celkem 50^{71,72}

EÚD odhadl míru chyb u okruhu 2 víceletého finančního rámce za rok 2022 na 6,4 %, přičemž v roce 2021 to bylo pouze 3,6 %. Jak odhadovaná míra chyb, tak samotný počet zjištění vzrostly, což může být způsobeno oslabením zavedených kontrolních systémů v průběhu pandemie covidu-19.

Většina kontrolovaných operací spadala do podokruhu 2a – „Hospodářská, sociální a územní soudržnost“, konkrétně šlo o 241 operací, přičemž vyčíslitelné chyby byly zjištěny v 48 případech a nevyčíslitelné v dalších 30. Z těchto počtů na ČR připadá 14 kontrolovaných operací, u nichž bylo zjištěno šest vyčíslitelných chyb a dvě nevyčíslitelné.

Některá zjištění EÚD se týkala rovněž ČR:

1. Auditóři EÚD např. zjistili chyby týkající se používání zjednodušeného vykazování nákladů v pěti operacích ve třech ČS vč. České republiky (nezpůsobilé náklady kvůli nevhodnému výpočtu nepřímých nákladů).
2. Bylo nalezeno sedm projektů, u nichž byla porušena pravidla EU pro veřejnou podporu, a to v pěti členských státech, opět vč. ČR.
3. Další oblastí, ve které EÚD zjistil nedostatky v ČR, byly veřejné zakázky. Konkrétně šlo o dvě závažná porušení, která ovlivnila výsledky veřejných zakázek u dvou projektů financovaných z EFRR. Výroční zpráva jeden z těchto případů podrobněji popisuje v rámečku č. 6.6.⁷³
4. Také v oblasti FN zjistil EÚD nedostatky i v ČR. Auditóři EÚD identifikovali šest vyčíslitelných případů výplaty těchto prostředků, kdy se nezpůsobilost týkala buď příjemců, nebo podpořených činností. Jeden z těchto případů byl zjištěn v České republice (nesoulad s pravidly státní podpory).

EÚD se rovněž zaměřil na posouzení činnosti auditních orgánů ČS a i zde zjistil celou řadu nedostatků. V případě ČR měl být, podle výroční kontrolní zprávy Auditního orgánu, proveden audit finančního nástroje. Auditóři EÚD však zjistili, že tento audit ve skutečnosti vůbec neproběhl.

Okruh 4 – „Migrace a správa hranic“ a okruh 5 – „Bezpečnost a obrana“⁴⁷⁴

Kontrolní vzorek EÚD obsahoval celkem 23 operací, EÚD k tomu ve výroční zprávě uvádí, že nejde o reprezentativní vzorek pro celé rozpětí výdajů spadajících do těchto okruhů VFR. Dvě z kontrolovaných operací se týkají ČR (obě operace patří do okruhu 5).

EÚD rovněž prověřoval prvky systémů vnitřní kontroly, zejména činnost auditních orgánů v souvislosti s fondy v oblasti vnitřních věcí (mj. v ČR) na PO21+.

70 Včetně 15 finančních nástrojů a 19 operací přímo či nepřímo řízených Komisí.

71 Dalších 58 vyčíslitelných chyb z kontrolního vzorku EÚD již dříve zjistily auditní orgány jednotlivých ČS.

72 V roce 2021 to bylo jen 28 chyb při vzorku 243 operací.

73 Výroční zpráva – rámeček 6.6:

„Zadávací řízení, které bylo v rozporu s pravidly z důvodu nezjištěného střetu zájmů na úrovni dodavatele“

V České republice byla zadavatelem kontrolovaného projektu EFRR veřejná společnost, která dodává teplo místním obyvatelům. Jedním z cílů kontrolované operace bylo zvýšit využívání obnovitelných zdrojů instalací moderního kotle na spalování biomasy. Právo EU a vnitrostátní právo stanoví, že veřejní zadavatelé musí při zadávání veřejných zakázek vyloučit střet zájmů.

Kontrolované zadávací řízení bylo pod prahovou hodnotou stanovenou směrnicí EU o zadávání veřejných zakázek, proto se řídilo vnitrostátním právem (článkem 44 vnitrostátního zákona o zadávání veřejných zakázek).

Zjistili jsme, že veřejný zadavatel nezjistil střet zájmů a neuplatnil dostatečná zmírňující opatření, když vybral nabídku podanou společností, která se předtím účastnila přípravy projektové žádosti a vypracování zadávací dokumentace. Zadávací dokumentace byla ušita na míru vlastnímu výrobku dané společnosti a fakticky neumožňovala, aby zakázka byla zadána ekvivalentním výrobkům. Na stejný výrobek, který byl předmětem této veřejné zakázky, byly podány dvě nabídky: jedna příslušnou společností a druhá od jednoho z jejich distributorů.

Kromě toho Úřad pro ochranu hospodářské soutěže (na rozdíl od jiného podobného případu) dostatečným způsobem neřešil tento zjevný střet zájmů a nevyžádal si žádné zmírňující opatření, jako například nezávislý znalecký posudek o postupu udělování zakázky zadavatelem. Proto považujeme kontrolovanou zakázku a související výdaje za nesprávné.

Auditní orgán v souvislosti s touto zakázkou zjistil další nesprávnost a programové orgány následně uplatnily finanční opravu ve výši 25 %. Řídící orgán ani auditní orgán však při svém ověřování nezjistily uvedené střet zájmů, který by vyžadoval opravu ve výši 100 %.

74 V předchozím VFR byly tyto okruhy z větší části rozpočtově a účetně vedeny pod okruhem 3 – „Bezpečnost a občanství“.

C.2.2 ZVLÁŠTNÍ ZPRÁVY EÚD

Evropský účetní dvůr provádí audity výkonnosti a audity souladu s předpisy zaměřené na různé výdajové oblasti nebo oblasti politik. Výsledky těchto auditů zveřejňuje v tzv. zvláštních zprávách. Ve sledovaném období zveřejnil EÚD celkem 21 zvláštních zpráv. V jedné z nich byla ČR zahrnuta do auditního vzorku.

Zvláštní zpráva 23/2023: Restrukturalizace a výsadba vinic v EU – Nejasné dopady na konkurenceschopnost a malé ambice v oblasti ochrany životního prostředí

Vinohradníci v EU mohou v rámci SZP čerpat finanční podporu na restrukturalizaci svých vinic, přičemž hlavním cílem je zvýšit jejich konkurenceschopnost. ČS měly možnost využívat tuto podporu i ke zlepšování udržitelných systémů produkce a environmentální stopy vinohradnictví. Od roku 2016 mohou vinohradníci žádat o povolení k zakládání nových vinic. Tato povolení jsou bezplatná a mezi vinohradníky mohou být rozdělována poměrným dílem anebo na základě kritérií způsobilosti a prioritních kritérií. Účelem tohoto systému povolování výsadby je umožnit postupný růst, ale zároveň zabránit nadměrnému zvýšení nabídky s nepříznivými sociálními a environmentálními dopady.

Auditoři EÚD zjišťovali, do jaké míry restrukturalizační opatření a systém povolování výsadby pomohly zvýšit konkurenceschopnost vinařů a zvýšit ekologickou udržitelnost produkce vína. Tento audit provedl EÚD vzhledem k významnosti restrukturalizačního opatření, jehož hodnota za období 2014–2023 představuje více než 5 mld. €. Toto opatření navíc bylo předmětem auditu EÚD naposledy v roce 2012 a povolování výsadby dosud kontrolováno nebylo.

EÚD došel k závěru, že tento rámec politiky, jejímž cílem je zvýšení konkurenceschopnosti vinohradníků, má koncepční i realizační nedostatky a není v souladu s cíli SZP v oblasti životního prostředí.

Pět ČS, které auditoři v souvislosti se zpracováním této zvláštní zprávy navštívili, financovalo všechny způsobilé žádosti a nevyužívalo kritéria, která by umožnila vybírat projekty posilující konkurenceschopnost. Tyto ČS rovněž financovaly projekty, které nepřinášely žádnou viditelnou strukturální změnu. Komise ani ČS neposuzovaly, jak projekty přispívají k dosažení cíle v oblasti konkurenceschopnosti. Příjemci dokonce nebyli povinni podávat zprávy o tom, jak jim jejich restrukturalizační činnost zvýšila konkurenceschopnost.

ČS neposuzovaly očekávaný dopad svých celostátních programů podpory na životní prostředí.

U příjemců restrukturalizačního opatření byla zrušena podmíněnost. Auditoři EÚD dospěli k závěru, že environmentální ambice v období 2023–2027 zůstávají omezené.

Na základě zjištěných skutečností doporučil EÚD Komisi, aby:

- restrukturalizační opatření a systém povolování výsadby zacílila na podporu konkurenceschopnosti;
- zvýšila environmentální ambice politiky v oblasti vína.

C.3 AUDITNÍ MISE EVROPSKÉ KOMISE VE VZTAHU K ČR

Evropská komise provedla v roce 2023 v ČR čtyři auditní mise. Jejich přehled spolu s přehledem auditních misí Komise vykonaných v roce 2022 uvádí příloha č. 3.

ODDÍL II.

FINANČNÍ ŘÍZENÍ PROSTŘEDKŮ EU V ČR
V EVROPSKÉM KONTEXTU

D. ROZPOČET EU A JEHO VZTAH K ČESKÉ REPUBLICE

Posledním rozpočtem EU, který k datu redakční uzávěrky EU reportu 2024, tj. k 31. květnu 2024, prošel auditem EÚD, byl rozpočet za rok 2022. Bližší informace ohledně příjmů a výdajů rozpočtu EU jsou umístěny [zde](#):

D.1 VÝVOJ ČISTÉ POZICE ČR VE VZTAHU K ROZPOČTU EU DO ROKU 2023

Hodnota tzv. čisté pozice je dána rozdílem mezi příjmy ČS z rozpočtu EU a jeho odvody do něj.⁷⁵ **Česká republika patří mezi ČS, které z rozpočtu EU získávají větší množství peněžních prostředků, než do něj odvádějí, je tedy tzv. čistým příjemcem.**

Za období 2004–2022 dosáhla čistá pozice ČR téměř 42,01 mld. €. V samotném roce 2022 však čistá pozice ČR meziročně klesla o téměř 21 % na hodnotu 3 031,35 mil. €.

Vývoj čisté pozice ČR za období 2010–2023 zobrazuje graf č. 9, přičemž data za roky 2010–2022 pocházejí ze zdrojů Komise a hodnota za rok 2023 byla získána z MF⁷⁶, neboť v době redakční uzávěrky *EU reportu 2024* nebyla k dispozici příslušná data Komise, která by již prošla auditem EÚD.

Pokud akceptujeme hodnotu čisté pozice uvedenou Ministerstvem financí za rok 2023 (3 726,67 mil. €), **činí kumulovaná čistá pozice ČR za dvacetileté členství v Evropské unii 45 795,31 mil. €.**⁷⁷

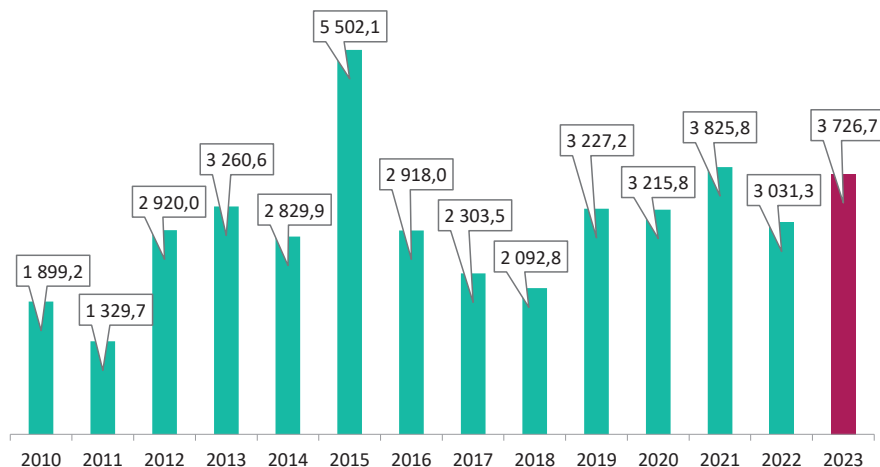
⁷⁵ Hodnota čisté pozice je v následujícím textu stanovena tak, že od celkových příjmů ČS z rozpočtu EU očištěných o prostředky rozpočtového okruhu *Evropská veřejná správa* (tj. náklady na administrativu EU) a o prostředky určené na úhradu nákladů decentralizovaných agentur Komise jsou odečteny celkové odvody z ČS do rozpočtu EU včetně TVZ (cla a tzv. cukerné dávky) očištěné o náklady spojené s výběrem cel.

⁷⁶ Tisková zpráva MF: *Česká republika získala v roce 2023 z rozpočtu EU o téměř 50 mld. Kč více, než zaplatila*, MF, 8. února 2024. Tisková zpráva uvádí hodnoty v korunách. Pro přepočtení na eura byla použita kumulovaná hodnota kurzu České národní banky za rok 2023, která činila 24,007 Kč/€.

⁷⁷ MF používá při výpočtu čisté pozice jinou metodiku. Jím vypočtená čistá pozice je obvykle nižší než ta, kterou vypočítá NKÚ, proto lze očekávat, že kumulovaná čistá pozice ČR za dvacet let jejího členství v EU překročí hranici 46 mld. €.

Graf č. 9: Čistá pozice ČR v letech 2010–2022 (s doplněním o údaj MF za rok 2023)

(v mil. €)

Zdroj: https://commission.europa.eu/strategy-and-policy/eu-budget/long-term-eu-budget/2021-2027/spending-and-revenue_en, Komise, 2023;

tisková zpráva: Česká republika získala v roce 2023 z rozpočtu EU o téměř 50 mld. Kč více, než zaplatila, MF, 8. února 2024.

Pozn.: Čistá pozice za rok 2023 publikovaná Ministerstvem financí je zde uvedena se započtením příjmů z nástroje NextGenerationEU.

I v roce 2022 pokračoval pokles ČR pořadím čistých příjemců (po započtení příjmů z NGEU). Zatímco ještě v roce 2020 byla ČR pátým největším čistým příjemcem, v roce 2021 klesla na osmé místo a v roce 2022 byla až devátá. Největším čistým příjemcem (vč. příjmů z NGEU) byla v roce 2022 Itálie (17 050 mil. €) před Španělskem (15 492 mil. €) a Polskem (12 116 mil. €). Na druhé straně, tj. největšími čistými plátcí, jsou Německo (21 324 mil. €) a Nizozemsko (6 437 mil. €).

Po přepočtu čisté pozice na jednoho obyvatele se umístění ČR posouvá pořadím ještě dál. V roce 2022 obsadila 16. příčku pomyslného žebříčku ČS, přičemž čistá hodnota na obyvatele se meziročně snížila z 364,14 € na 284,02 €, tj. o 22 %. Podrobný přehled přináší graf č. 10.

Graf č. 10: Čistá pozice v přepočtu na jednoho obyvatele v roce 2022 (v €)

Zdroj: https://commission.europa.eu/strategy-and-policy/eu-budget/long-term-eu-budget/2021-2027/spending-and-revenue_en, Komise, 2023; Eurostat, 14. března 2024.

Pozn.: Zobrazené hodnoty nezahrnují výdaje rozpočtového okruhu *Evropská veřejná správa* (dříve *Správa*) ani výdaje decentralizovaných agentur Komise. V příjmech jsou naopak zahrnuty prostředky poskytnuté členským státům z nástroje NGEU.

D.2 VÝROČNÍ ZPRÁVA O OCHRANĚ FINANČNÍCH ZÁJMŮ EVROPSKÉ UNIE V ROCE 2023

V červenci 2023 publikovala Komise svou pravidelnou výroční zprávu o opatřeních k boji proti podvodům a jiným protiprávním jednáním poškozujícím finanční zájmy EU, která se týkala roku 2022⁷⁸ /Zpráva/. Zprávu sestavuje Komise ve spolupráci s ČS podle čl. 325 odst. 5 *Smlouvy o fungování Evropské unie* /SFEU/ a na jejím základě přijímá Evropský parlament /EP/ návrh usnesení o ochraně finančních zájmů EU a boji proti podvodům. Zapojení ČS do sestavení Zprávy je dáno tím, že spravují největší podíl výdajů EU v rámci tzv. sdíleného řízení a vybírají TVZ, především cla. K publikované Zprávě je přiloženo pět pracovních dokumentů útvarů Komise⁷⁹.

Komise v úvodu Zprávy kvantifikovala finanční zdroje, jejichž prostřednictvím financuje naplňování svých cílů stanovených jednotlivými politikami EU, a to v rámci VFR 2021–2027 (750 mld. €). Poskytla rovněž informace o přepracovaném znění Finančního nařízení, jehož cílem je zvýšení transparentnosti při využívání finančních prostředků EU a posílení digitalizace v boji proti podvodům.

Komise dále konstatovala, že ČS přijaly nápravná opatření v souvislosti s nesprávným provedením směrnice o ochraně finančních zájmů a v zásadě se řídily doporučeními posílit analýzu rizik a zvýšit digitalizaci v oblasti boje proti podvodům. Přes tyto kroky lze podle Komise odhalování a oznamování podezření na podvod ještě výrazně zlepšit, stejně jako návazná opatření. Mezi jednotlivými ČS stále existují výrazné

78 Zpráva Komise Radě a Evropskému parlamentu: 34. výroční zpráva o ochraně finančních zájmů Evropské unie a boji proti podvodům – 2022, COM(2023) 484 v konečném znění ze dne 27. července 2023.

79 Přílohy Zprávy:
 Statistické analýzy nesrovnalostí oznámených v oblasti vlastních zdrojů, přírodních zdrojů, politiky soudržnosti a předvstupní pomoci a přímých výdajů 2022.
 Opatření přijatá členskými státy na ochranu finančních zájmů EU v roce 2022.
 Opatření v návaznosti na doporučení uvedená ve zprávě Komise o ochraně finančních zájmů EU a boji proti podvodům za rok 2021.
 Provádění Programu Unie pro boj proti podvodům v roce 2022.
 Systém včasného odhalování rizik a vylučování hospodářských subjektů (EDES) – výbor uvedený v čl. 143 Finančního nařízení.

rozdíly. Členské státy s nízkým výskytem podvodů by měly investovat do analýzy rizika podvodů, aby posoudily, v jakém rozsahu je nízká míra odhalení způsobena skutečně nízkou mírou podvodů a v jakém systémovými nedostatky v systémech jejich odhalování nebo oznamování. Dále by měly zajistit, aby digitalizace byla součástí jejich *Národní strategie boje proti podvodům /NASF/*.

Zpráva rovněž uvádí, že provádění vnitrostátních plánů obnovy a odolnosti bylo v době jejího zpracování v plném proudu a Komise podnikla několik opatření, aby zajistila jejich správné provádění. Probíhaly zejména systémové audity zaměřené na ochranu finančních zájmů EU, které zdůraznily osvědčené postupy a identifikovaly slabé stránky, které je třeba napravit.

V roce 2022 provedla Komise celkem 16 systémových auditů zaměřených na ochranu finančních zájmů EU, mj. také v České republice. Na základě auditní práce zjistila Komise rozdíly ve způsobu, jakým různé auditované prováděcí a koordinační orgány provádějí systémy vnitřní kontroly. Hlavní problémy se týkaly:

- nedostatečné koordinace/dohledu ze strany koordinačních orgánů;
- neúplných strategií proti podvodům;
- chybějících prvků v hodnocení rizik podvodů;
- potřeby zlepšit předběžné kontroly zaměřené na předcházení střetu zájmu;
- nízké účasti na vzdělávacích aktivitách.

Dne 5. července 2017 byla přijata směrnice 2017/1371⁸⁰, přičemž lhůta pro provedení směrnice byla stanovena do 6. července 2019. Řízení o porušení povinnosti z důvodu nesprávného provedení směrnice bylo zahájeno proti 18 členským státům, mj. i České republice, jejíž řízení bylo uzavřeno v roce 2022.

Členské státy jsou v rámci sdíleného řízení výdajů rozpočtu EU povinny hlásit úřadu OLAF⁸¹ veškeré nesrovnalosti, a to jak s podezřením na podvod, tak i nesrovnalosti nepodvodného charakteru, tzv. ostatní.⁸² Hlášení podávají prostřednictvím systému pro řízení a analýzu nesrovnalostí IMS⁸³. Nesrovnalosti týkající se výdajů uskutečněných v rámci přímého řízení rozpočtu EU jsou Komisí hlášeny prostřednictvím účetního systému ABAC⁸⁴.

Zpráva ve svém dokumentu č. 2 uvádí, že Komisi bylo za rok **2022** oznámeno členskými státy za oblast příjmů (TVZ) i za oblast výdajů **celkem 11 471 nesrovnalostí podvodného i nepodvodného charakteru**. V meziročním srovnání tento počet představoval mírný nárůst (o cca 2 %). Celková hodnota nesrovnalostí dosáhla **výše přibližně 1,67 mld. €**, což bylo téměř o 48 % méně než v roce 2021.

V oblasti příjmů představoval meziroční nárůst počtů podvodných i ostatních nesrovnalostí nahlášených členskými státy necelých 17 %. U finančních objemů byl nárůst významnější, a to o více než 49 %. Zvýšení této celkové hodnoty bylo způsobeno zejména nárůstem objemu hlášených nesrovnalostí nepodvodného charakteru. Počty i objemy nahlášených podvodů se meziročně naopak snížily. Většina případů podvodů oznámených v roce 2022 se týkala nesprávné hodnoty a nesprávného zařazení / nesprávného popisu zboží (především obuvi a textilu); další významnou oblastí bylo pašování cigaret.

V oblasti sdíleného řízení výdajů týkajícího se podpory zemědělství došlo v roce 2022 v porovnání s rokem 2021 k nárůstu celkového počtu případů nesrovnalostí o necelých 10 % a naopak k poklesu souvisejících finančních částek o cca 11 %. Na tomto výsledku se podílely zejména nesrovnalosti podvodného charakteru s nárůstem počtu oznámení o 73 %, avšak s poklesem finančních objemů o více než 30 %. Tento vývoj podvodných nesrovnalostí byl ovlivněn zvýšeným oznamováním v rámci přímých plateb. Nejvyšší míra odhalení nesrovnalostí se týkala tržní podpory zemědělství. Nesrovnalosti podvodného charakteru se často týkaly falšování žádostí o podporu nebo dokladů. V případě tržních opatření a rozvoje venkova byla rovněž významná porušení týkající se nesprávného provádění opatření.

80 Směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2017/1371 ze dne 5. července 2017, o boji vedeném trestněprávní cestou proti podvodům poškozujícím finanční zájmy Unie (směrnice PIF).

81 Evropský úřad pro boj proti podvodům (European Anti-Fraud Office).

82 ČS mají povinnost oznámit Komisi každé podezření na podvod a všechny nesrovnalosti, které přesahují částku 10 000 € ze zdrojů EU.

83 Irregularities Management System.

84 Accrual Based Accounting.

V oblasti podpory **politiky soudržnosti a rybolovu** dosáhl v roce 2022 v porovnání s rokem 2021 celkový počet všech oznámených nesrovnalostí nárůst o 9 %, zatímco související finanční objem poklesl o více než 82 %. Tento meziroční vývoj byl způsoben mírným nárůstem počtu oznámení nesrovnalostí nepodvodného charakteru (o 10 %) a razantním snížením finančního objemu nahlášených podvodných nesrovnalostí (o 90 %). Vyšší rizika podvodů byla detekována v souvislosti s dopravou a ochranou životního prostředí (vyšší částky nesrovnalostí) a výzkumem, technologickými inovacemi a zaměstnaností (vyšší výskyt podvodných nesrovnalostí). Nejčastějším druhem porušení předpisů byly podvody s podpůrnými doklady a porušování smluvních pravidel.

V rámci přímého řízení zůstal v roce 2022 vývoj nesrovnalostí výdajů poměrně stabilní. Více než 80 % nesrovnalostí označených za potenciálně podvodné bylo zjištěno vyšetřováním úřadu OLAF.

Hodnoty nesrovnalostí nahlášené členskými státy EU v rámci sdíleného řízení podle dat z publikovaného dokumentu č. 2 Zprávy (bez třetích států a bez zahrnutí přímých výdajů) uvádí následující tabulka.

Tabulka č. 13: Počty a peněžní vyjádření případů podezření na podvod a ostatních nesrovnalostí oznámených v roce 2022 členskými státy EU s vyjádřením jejich meziroční změny /MZ/

Rozpočtová oblast (výdaje/příjmy)		Počet podezření na podvod		Objem podezření na podvod		Počet ostatních nesrovnalostí		Objem ostatních nesrovnalostí	
		2022	MZ	2022 (v mil. €)	MZ	2022	MZ	2022 (v mil. €)	MZ
Zemědělství	EU	433	73 %	20,85	-31 %	3 627	5 %	187,07	-8 %
	z toho ČR	7	600 %	0,82	8 100 %	51	-15 %	1,07	2 %
Politika soudržnosti a rybolov	EU	206	-4 %	169,17	-90 %	2 504	10 %	507,40	-38 %
	z toho ČR	38	90 %	31,07	377 %	341	18 %	33,10	15 %
Vnitřní politiky celkem	EU	3	N/A	0,25	N/A	32	-29 %	3,58	-17 %
	z toho ČR	-	N/A	0,00	N/A	2	100 %	0,04	-79 %
Předvstupní politika	EU	-	-	-	-	5	-29 %	0,13	-80 %
	z toho ČR	-	-	-	-	-	-	-	-
Výdaje celkem	EU	642	38 %	190,28	-88 %	6 168	7 %	698,18	-32 %
	z toho ČR	45	214 %	31,90	488 %	394	11 %	34,21	14 %
Příjmy celkem	EU	454	-6 %	103,09	-34 %	4 207	20 %	679,83	85 %
	z toho ČR	0	N/A	0,00	N/A	84	31 %	7,72	270 %
Celkem	EU	1 096	16 %	293,37	-84 %	10 375	12 %	1 378,01	-1 %
	z toho ČR	45	205 %	31,90	487 %	478	15 %	41,93	28 %

Zdroj: Zpráva Komise Radě a Evropskému parlamentu: 34. výroční zpráva o ochraně finančních zájmů Evropské unie a boji proti podvodům – 2022.
Pozn.: MZ – meziroční změna, tj. odchylka proti roku 2021 vyjádřená v %.

Z údajů uvedených v přehledu vyplývá, že **ČR nahlásila za rok 2022 v úhrnu za oblast příjmů a výdajů celkem 45 nesrovnalostí s podezřením na podvod (4,1 % v rámci EU), což představuje v meziročním srovnání nárůst o 205 %**. Na celkovém počtu případů se podílela výhradně oblast výdajů, a to zejména výdajů v rámci politiky soudržnosti a rybolovu. **Související objem podezření na podvod byl vyčíslen na 31,90 mil. € (10,9 % v rámci EU), což v meziročním srovnání představuje výrazný, téměř pětinasobný nárůst.**

Počet ostatních nesrovnalostí hlášených v roce 2022 subjekty z ČR dosáhl počtu 478 (4,6 % v rámci EU), což představuje ve srovnání s rokem 2021 nárůst o cca 15 %. Toto meziroční zvýšení počtu bylo způsobeno zejména nárůstem oznámených případů v oblasti příjmů. **Související objem činil 41,93 mil. € (3 % v rámci EU) a tato hodnota znamenala meziroční nárůst o 28 %**. Za tímto růstem objemu ostatních nesrovnalostí oznámených Českou republikou je opět oblast příjmů.

Opatření členských států na ochranu finančních zájmů EU

Již celkem patnáct ČS má zaveden NASF, mj. i Česká republika. Pět států uvedlo, že je v procesu navrhování, zatímco další čtyři uvedly, že mají zavedenu alternativní strategii.

V roce 2022 oznámily ČS celkem 72 opatření zaměřených na ochranu finančních zájmů EU, z toho 52 opatření bylo přijato formou samostatných opatření a 25 formou komplexních balíčků. Opatření byla převážně odvětvové povahy a týkala se zejména výdajů na sdílené řízení a RRF a většinou byly určeny k prevenci a odhalování podvodů.

Česká republika přijala tři odvětvová provozní opatření zaměřená na všechny fáze, kromě odhalování podvodů. První opatření zprovoznilo vymáhání sankcí EU vůči Ruské federaci, posílilo koordinaci, spolupráci a informační toky mezi českými orgány. Druhé propojilo registr skutečných vlastníků s informačními systémy využívanými při řízení rybářství a fondů v oblasti soudržnosti a třetí dokončilo veškeré metodické dokumenty k VFR 2021–2027.

Národní strategie ČR na ochranu finančních zájmů Evropské unie

V souladu s požadavkem zabezpečit a zajistit co nejefektivnější ochranu finančních prostředků poskytovaných z rozpočtu EU v jednotlivých programových obdobích, resp. v rámci jednotlivých nástrojů podpory⁸⁵, přijala ČR již v roce 2008 *Národní strategii na ochranu finančních zájmů Evropské unie*⁸⁶. V roce 2023 byla schválena v pořadí čtvrtá verze NASF, která je účinná od 1. ledna 2024 a která zohledňuje nové právní předpisy související zejména s PO21+. NASF reaguje také na krizi způsobenou pandemií covidu-19 a na její ekonomické dopady na úrovni ČR i EU. Z tohoto důvodu zahrnuje mezi nástroje podpory rovněž RRF podporující reformy a investice obsažené v *Národním plánu obnovy*.

Šetření Evropského úřadu veřejného žalobce v ČR

Evropský úřad veřejného žalobce /EPPO/ otevřel v roce 2023 celkem 43 nových případů, které se týkají České republiky⁸⁷. Tento počet byl o sedm případů vyšší než v roce 2022. Odhadovaná škoda způsobená pachatelé těchto případů dosáhla 92,6 mil. €, což představuje více než 2,3 mld. Kč. EPPO se zabývá podvody a korupcí spojenými s evropskými fondy či významnějšími přeshraničními podvody s DPH. V Česku se podvody týkají zejména zvyšování plateb s využitím falšovaných podkladů či proplácení neodvedených služeb, případně případů s dvojitým plněním. To se týká přibližně 54 % otevřených případů. Do konce roku 2023 se tyto podvody podílely na celkovém počtu případů EPPO přibližně 34 % všech vyšetřovaných trestných činů, takže v případě ČR je vyčíslený podíl nad průměrnou hodnotou dosaženou členskými státy EU.

Co do počtu případů jsou na druhém místě podvody ve vztahu k zadávání veřejných zakázek (více než 16 %). Kauzy bývají často spojené s programy regionálního rozvoje a rozvoje měst (32 případů) a programy pro zaměstnanost, sociální soudržnost a začleňování a sociální hodnoty (17 případů).

Přeshraniční podvody s DPH i při menším počtu případů tvoří významný podíl na celkové škodě. To dokládá i příklad ČR, kde z běžících 77 otevřených vyšetřování s odhadovanou škodou 318,7 mil. €, je pouze sedm případů týkajících se podvodů s DPH, ale jejich odhadovaná celková škoda je 241,9 mil. €.

85 Tato povinnost vyplývá pro ČS především z čl. 310 a 325 SFEU.

86 Tento materiál byl schválen usnesením vlády ze dne 14. května 2008 č. 535.

87 Výroční zpráva 2023 Národní centrály proti organizovanému zločinu služby kriminální policie a vyšetřování Policie České republiky.

D.3 OPATŘENÍ K PLNĚNÍ ROZPOČTU EU V ROCE 2023

D.3.1 KOORDINOVANÁ OPATŘENÍ HOSPODÁŘSKÉ POLITIKY EU

Evropský semestr /Semestr/ jako rámec pro správu ekonomických záležitostí EU se skládá především z koordinovaných opatření hospodářských politik a politik zaměstnanosti EU, jimiž Evropská unie a jednotlivé ČS řeší výzvy spojené s oživením a odolností hospodářství.

Semestr pro rok 2023 zahájila Komise vydáním *Roční strategie pro udržitelný růst 2023*⁸⁸ /Roční strategie/. Roční strategie je stěžejním dokumentem tzv. **podzimního balíčku dokumentů⁸⁹ stanovujících hospodářské priority EU. Roční strategie v úvodu informuje o tom, že koordinovaná a jednotná reakce hospodářské politiky na pandemii se vyplatila. Růst ekonomiky byl navzdory hospodářskému otřesu způsobenému válkou na Ukrajině silný a trhy práce se ukázaly jako odolné. Vzhledem k tlaku vysokých cen energií, oslabení kupní síly domácností, slabšímu vnějšímu prostředí a přísnějším podmínkám financování se však ekonomika EU na přelomu let 2022 a 2023 nacházela v bodu zvratu. Reakce na energetickou krizi vyžadující společné úsilí členských států a EU bude záviset na kombinaci účinných politik na vnitrostátní a regionální úrovni. **Nástroj pro oživení a odolnost**, který je jádrem nástroje *NextGenerationEU*, zajistí nepřetržitý tok investic do infrastruktury, podniků i rozvoje dovedností do roku 2026 a podpoří zároveň ambiciózní program reforem.**

Roční strategie formuluje následující čtyři rozměry konkurenceschopné udržitelnosti koordinačního rámce hospodářských politik a politik zaměstnanosti EU pro provedení zásadních změn:

Environmentální udržitelnost

Energetická krize vyvolala potřebu spolehlivých a čistých zdrojů energie a dobře fungujících energetických trhů EU současně s důrazem na cíle v oblasti ochrany klimatu. **K tomu by měl napomoci plán *REPowerEU*⁹⁰, jehož cílem je ukončit závislost EU na ruských fosilních palivech a urychlit přechod na čistou energii. Plán *REPowerEU* je v souladu se *Zelenou dohodou pro Evropu*⁹¹ a zaměřuje se na:**

- diverzifikaci dodávek energie,
- úspory energie a energetickou účinnost,
- urychlené zavádění energie z obnovitelných zdrojů.

Urychlení odklonu od fosilních paliv si dle odhadu vyžádá do roku 2027 investice v celkové výši 210 mld. €. Plán *REPowerEU* navazuje na cíle programu *Fit for 55*, který předpokládá zásadní transformaci hospodářství EU včetně energetiky, dopravy a průmyslu s cílem snížit do roku 2030 emise alespoň o 55 %.

Komise ve spolupráci s ČS zřídila energetickou platformu EU za účelem posílení bezpečnosti dodávek za dostupné ceny. Komise přijala řadu opatření vedoucích ke snížení ceny energií s cílenou snahou v krátkodobém horizontu vyvážit nabídku energie a poptávku po ní, vypořádat se s rostoucími náklady na energii a zároveň zachovat pobídky pro zelenou transformaci. Pokroku v oblasti zelené transformace lze podle Komise dosáhnout mj. urychlením a posílením zavádění obnovitelných zdrojů energie /OZE/. Cíle v ochraně klimatu stále vychází ze *Zelené dohody pro Evropu* zejména vzhledem k pokračujícímu zhoršování životního prostředí, což v roce 2022 zvýraznilo sucho a vlna veder doprovázená řadou rozsáhlých lesních požárů.

88 Sdělení Komise Evropskému parlamentu, Evropské radě, Radě, Evropské centrální bance, Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru, Výboru regionů a Evropské investiční bance: *Roční analýza udržitelného růstu 2023*, COM(2022) 780 v konečném znění ze dne 22. listopadu 2022.

89 Balíček dokumentů pro rok 2023 publikovaný 22. listopadu 2022 v návaznosti na Roční strategii zahrnuje mj. *Doporučení k hospodářské politice eurozóny*, *Návrh společné zprávy o zaměstnanosti*, *Zprávu o mechanismu varování* nebo *Stanoviska Komise k návrhům rozpočtových plánů zemí eurozóny 2023*.

90 Sdělení Komise Evropskému parlamentu, Evropské radě, Radě, Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru a Výboru regionů: *REPowerEU: společná evropská akce pro cenově dostupnější, bezpečnější a udržitelnější energii*, COM(2022) 108 v konečném znění ze dne 8. března 2022.

91 Sdělení Komise Evropskému parlamentu, Evropské radě, Radě, Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru a Výboru regionů: *Zelená dohoda pro Evropu*, COM(2019) 640 v konečném znění ze dne 11. prosince 2019.

Základním prováděcím nástrojem pro realizaci plánu *REPowerEU* na vnitrostátní úrovni bude RRF, jehož výzvy budou sladěny s cíli plánu *REPowerEU* prostřednictvím specializovaných kapitol.

Produktivita

Klíčem k hospodářské prosperitě a sociálnímu zabezpečení zůstává podle Komise **posílení konkurenceschopnosti EU a jejího dlouhodobého potenciálu k udržitelnému růstu**.

Rekordní inflace a razantní zvyšování cen energií vedlo některé podniky k dočasnému omezení výroby nebo dokonce k jejich trvalému uzavření, a to zejména v odvětví metalurgie neželezných kovů, feroslitin, výroby hnojiv, oceli a skla. Komise k řešení situace předložila **návrh nástroje pro mimořádné situace na jednotném trhu**⁹², který má zaručit fungování jednotného trhu a dodavatelských řetězců EU i v dobách mimořádných situací.

Pro trvalý pokrok v oblasti produktivity a konkurenceschopnosti považuje Komise za nezbytné provedení reformy a investic s cílem dekarbonizovat průmyslové procesy, řešení nedostatku pracovních sil a nesouladu mezi nabízenými a požadovanými dovednostmi, snížení administrativní a regulační zátěže, zlepšení insolvenčních rámců a systematická řešení opožděných plateb. Řádně fungující jednotný trh, v němž je zajištěna spravedlivá a účinná hospodářská soutěž, je základním předpokladem ke zvýšení produktivity a růstu. Zajištění vyšší produktivity si rovněž vyžádá modernizaci vzdělávání a odborné přípravy. Z tohoto důvodu klade Komise důraz na reformy pro digitální transformaci, která umožní podnikům získávat konkurenční výhodu, zlepšovat služby a produkty a rozšiřovat trhy.

Pro urychlení zelené a digitální transformace mají zásadní význam rovněž výzkum a inovace. Potřebné investice do této oblasti řeší RRF, program *InvestEU*, nedávno obnovený *Evropský výzkumný prostor* a nový *Evropský program inovací*.

Spravedlnost

Hospodářský růst v roce 2021 a v první polovině roku 2022 byl koncem roku 2022 vystřídán prudkým nárůstem cen energií doprovázeným inflací s negativním dopadem na kupní sílu domácností a trhy práce. Klíčovou úlohu v ochraně kupní síly sehrála **aktualizace minimálních mezd a zavedení režimů zkrácené pracovní doby** pro zachování zaměstnanosti a specifického lidského kapitálu. Podporu zaměstnanosti a sociálního začleňování přinesla i opatření v oblasti odborné přípravy a zvyšování kvalifikace a rekvalifikace. Digitalizace ekonomiky se zrychlila a prudce se zvedla **poptávka po digitálních dovednostech** na všech úrovních, což vyvolává tlak na přizpůsobení systémů vzdělávání a odborné přípravy.

Pandemie covidu-19 zvýraznila význam **nastavení odolných a udržitelných systémů zdravotní péče**, které jsou schopné okamžitě reagovat na mimořádné situace v oblasti ochrany zdraví a zároveň zachovat kvalitu a dostupnost péče v případě jiných zdravotních obtíží.

V oblasti zlepšení a udržitelnosti sociálních záchranných sítí a regionálních rozdílů a demografických změn způsobených především stárnutím obyvatelstva musí sehrát důležitou roli vnitrostátní politiky a politiky EU, které nastartují opětovný růst. Pro naplňování požadovaných reform prostřednictvím investic je k dispozici **RRF společně s fondy politiky soudržnosti a mechanismem pro spravedlivou transformaci**.

V podpoře vzestupné sociální konvergence v EU sehrají svou úlohu **hlavní cíle EU pro rok 2030 v oblasti zaměstnanosti, dovedností a snižování chudoby**. Pokrok v plnění vnitrostátních cílů pro rok 2030 bude součástí Semestru.

92 Návrh nařízení Evropského parlamentu a Rady, kterým se zřizuje nástroj pro mimořádné situace na jednotném trhu a zrušuje se nařízení Rady (ES) č. 2679/98, COM(2022) 459 v konečném znění ze dne 19. září 2022.

Makroekonomická stabilita

Zhoršující se hospodářské podmínky zvýšily **zranitelnost a rizika spojená s již existující nerovnováhou a zpomalením hospodářských aktivit**. Oslabením hospodářské aktivity a **zprísněním podmínek financování se dále zvyšují rizika spojená s vysokou mírou zadlužení**. Komise se proto rozhodla zaměřit na vývoj trhu s bydlením, dynamiku konkurenceschopnosti a vnější udržitelnost a rovnováhu. Pro deset ČS, u nichž byla zjištěna nerovnováha, vypracovala Komise hloubkové přezkumy s cílem posoudit vývoj této nerovnováhy. Poté byly hloubkové přezkumy rozšířeny pro dalších sedm ČS včetně ČR, která čelí vzniku nové nerovnováhy. **Podle Komise je zajištění makrofinanční stability a zachování úvěrových kanálů do ekonomiky z hlediska odolnosti klíčové**. Členské státy eurozóny musí pokračovat v aktivitách vedoucích k dokončení bankovní unie, protože unie kapitálových trhů má zásadní význam pro financování rozsáhlých investic potřebných pro zelenou a digitální transformaci. Komise vybídla ČS, aby vytvořily nástroje na posuzování dopadů rozpočtového plánování a dlouhodobé udržitelnosti na klima a současně vybídla předložit s nimi politiky a nástroje, které budou spravedlivým způsobem pomáhat předcházet dopadům souvisejícím s klimatem, snižovat je a připravit se na ně. **Komise nenavrhl zahájení nových postupů při nadměrném schodku veřejných financí**.

V rámci koordinace hospodářských politik EU prostřednictvím Semestru vydal Úřad vlády České republiky v návaznosti na Roční strategii **Národní program reform České republiky 2023**⁹³ /NPR 2023/. Tento dokument **popisuje reformy a investice, které vláda plánuje realizovat v souladu se svými prioritami v horizontu přibližně 12 měsíců**. NPR 2023 současně reaguje na předchozí vydané dokumenty Semestru, zejména na specifická doporučení Rady Evropské unie /Rada/ pro ČR z roku 2022⁹⁴ a na analytickou *Zprávu o Česku 2022*⁹⁵, kterou připravila Komise⁹⁶. NPR 2023 dále podává informace o pokroku v implementaci **NPO**⁹⁷, pomocí něhož může ČR čerpat finanční podporu z **Nástroje pro oživení a odolnost**. Na základě uspokojivě splněných 37 milníků a cílů českého plánu pro oživení a odolnost se tak podařilo zcela splnit první balíček milníků a cílů. Byla např. dokončena modernizace železničních mostů či tunelů, vytvořena platforma pro digitalizaci hospodářství nebo spuštěn nový program podpory výzkumu a vývoje. Finanční prostředky v celkové výši 928 mil. € obdržela ČR dne 22. března 2023.

Ve smyslu doporučení Komise pro ČS, které nejsou členy eurozóny, zpracovala ČR **Konvergenční program České republiky (duben 2023)**⁹⁸ /KP 2023/. V tomto programovém dokumentu, jehož zpracovatelem bylo MF, je popsána rozpočtová strategie vlády a plánovaný vývoj veřejných financí v následujících letech. Navrhovaná strategie vyšla z výzvy Komise k členským státům, aby ve svých programech stability a konvergenčních programech pro rok 2023 uvedly, jak jejich fiskální plány zajistí dodržení referenční hodnoty schodku ve výši 3 % HDP. Zároveň bylo požadováno navrhnout ve střednědobém horizontu věrohodné a průběžné snižování dluhu nebo udržení dluhu na omezitelné úrovni. Vláda ČR proto připravila opatření, která by měla snížit schodek v roce 2024 o alespoň 70 mld. Kč, a současně navrhla způsob dosažení střednědobého rozpočtového cíle, kterým je aktuálně strukturální saldo sektoru vládních institucí ve výši -0,75 % HDP. Rok 2023 by měl být dle předpokladu uvedeného v KP 2023 ještě ovlivněn zejména vývojem cen elektřiny a plynu, takže ekonomika bude v meziročním srovnání stagnovat, avšak v dalším roce (2024) se předpokládá růst HDP o 3 %. Inflace by se v roce 2024 měla vrátit k inflačnímu cíli a rovněž dojde k růstu reálných mezd. Také deficit veřejných financí by měl v roce 2024 klesnout pod 3 % HDP a do konce výhledu na hodnotu kolem 2 % HDP. Veřejné rozpočty však budou ve vysoké míře ovlivňovány cenami energií. Vláda připravuje rovněž soubor opatření k posílení dlouhodobé udržitelnosti důchodového systému.

Česká republika předložila Komisi dne 13. dubna 2023 svůj NPR 2023 a dne 28. dubna 2023 svůj KP 2023. Aby se vzaly v úvahu vzájemné vazby obou programů, posoudila Komise v souladu s čl. 8 odst. 1 nařízení č. 1466/97⁹⁹ oba programy současně.

93 NPR 2023 byl schválen na jednání vládního Výboru pro EU dne 12. dubna 2023.

94 Doporučení pro jednotlivé ČS byla schválena dne 12. července 2022 Radou EU ve formátu ministrů financí (ECOFIN).

95 *Zpráva o Česku 2022*, SWD(2022) 605 v konečném znění vydaná dne 23. května 2022.

96 Citace doporučení pro ČR a *Zprávy o Česku 2022* často uvádějí jednotlivé kapitoly NPR 2023.

97 NPR byl schválen usnesením vlády ze dne 17. května 2021 č. 467.

98 Konvergenční program byl schválen usnesením vlády ČR ze dne 26. dubna 2023 č. 278.

99 Nařízení Rady (ES) č. 1466/97 ze dne 7. července 1997, o posílení dohledu nad stavy rozpočtů a nad hospodářskými politikami a o posílení koordinace hospodářských politik.

Na základě doporučení Komise¹⁰⁰ přezkoumala Rada oba dokumenty a vydala dne 16. června 2023 své doporučení¹⁰¹, ve kterém České republice na roky 2023 a 2024 konkrétně doporučila:

1. v roce 2023 zajistit, aby byl růst primárních běžných výdajů financovaných z vnitrostátních zdrojů v souladu s celkově neutrálním nastavením fiskální politiky, přičemž brát v potaz pokračující dočasnou a cílenou podporu domácností a podniků, které jsou nejzranitelnější vůči prudkým nárůstům cen energií, a osob prchajících z Ukrajiny; být připravena přizpůsobit běžné výdaje vyvíjející se situaci; rozšířit veřejné investice do zelené a digitální transformace a energetické bezpečnosti při zohlednění iniciativy *REPowerEU*, a to i s využitím RRF a dalších fondů EU; v období po roce 2023 provádět fiskální politiku zaměřenou na dosažení obezřetných střednědobých fiskálních pozic; přijmout opatření k zajištění dlouhodobé fiskální udržitelnosti veřejných financí včetně udržitelnosti důchodového systému;
2. pokračovat v provádění svého plánu pro oživení a odolnost v souladu s milníky a cíli uvedenými v prováděcím rozhodnutí Rady ze dne 8. září 2021; rychle dokončit jednání s Komisí o programových dokumentech v rámci politiky soudržnosti na PO21+, aby mohlo začít jejich provádění;
3. posílit poskytování sociálního a cenově dostupného bydlení, mimo jiné přijetím zvláštního legislativního rámce pro sociální bydlení a lepší koordinací jednotlivých veřejných subjektů;
4. snížit celkovou závislost na fosilních palivech a diverzifikovat dovoz fosilních paliv; urychlit zavádění OZE, zefektivnit povolovací postupy a usnadnit přístup k síti; zvýšit energetickou účinnost systémů dálkového vytápění budov pobídkami k rozsáhlým renovacím a k využívání obnovitelných zdrojů tepla.

K Národnímu plánu obnovy konstatovala Rada, že provádění českého plánu pro oživení a odolnost probíhá, avšak hrozí určitá zpoždění. Česko předložilo jednu žádost o platbu v souvislosti s 37 milníky a cíli plánu, na něž bylo celkově vyplaceno zhruba 928 mil. €. **Rada zároveň posoudila, že včasné provedení plánu závisí na dalším zlepšení administrativní kapacity a upřednostnění klíčových reforem a investic.** Očekává se, že v roce 2023 proběhne revize plánu a jeho doplnění o kapitolu *REPowerEU* se zvýšením nevratné podpory. V souladu s čl. 14 odst. 6 nařízení 2021/241¹⁰² vyjádřila ČR dne 30. března 2023 svůj úmysl požádat o dodatečnou podporu v podobě půjčky z RRF až do výše 11 mld. €. Rychlé začlenění nové kapitoly *REPowerEU* do plánu pro oživení a odolnost umožní financovat další reformy a investice na podporu strategických cílů ČR v oblasti energetiky a zelené transformace. Pro úspěšné provádění plánu pro oživení a odolnost i dalších hospodářských politik a politik zaměstnanosti je rovněž důležité systematické a účinné zapojování místních a regionálních orgánů, sociálních partnerů a dalších zúčastněných stran.

D.3.2 PLNĚNÍ NÁRODNÍHO PROGRAMU REFORM ČESKÉ REPUBLIKY 2023

Zprávu o realizaci Národního programu reforem České republiky 2023¹⁰³ /Zpráva o NPR 2023/ schválila vláda na jednání Výboru pro EU dne 13. prosince 2023 a následně ji zaslala Komisi.

Na přípravě Zprávy o NPR 2023, kterou zpracovala sekce pro evropské záležitosti Úřadu vlády, se podílela rovněž ministerstva a další ústřední orgány státní správy. Úřad vlády uspořádal dne 7. listopadu 2023 tzv. kulatý stůl, kde byly detaily tohoto strategického dokumentu projednávány i se zástupci hospodářských a sociálních partnerů či nestátních neziskových organizací, jak tomu bylo v předchozích letech.

100 *Doporučení pro doporučení Rady ze dne 24. května 2023 k národnímu programu reforem Česka na rok 2023 a stanovisko Rady ke konvergenčnímu programu Česka z roku 2023; Úřední věstník Evropské unie (2022/C 334/03) ze dne 1. září 2022.*

101 Doporučení pro jednotlivé ČS byla schválena dne 14. července 2023 Radou EU ve formátu ministrů financí (ECOFIN).

102 Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2021/241 ze dne 12. února 2021, kterým se zřizuje Nástroj pro oživení a odolnost.

103 Text Zprávy o NPR 2023 je dostupný na <https://vlada.gov.cz/assets/evropske-zalezitosti/aktualne/Zprava-o-realizaci-NPR-2023.pdf>.

Ze Zprávy o NPR 2023 mj. vyplývá:

Úvod

Zpráva o NPR 2023 bere v úvahu hospodářské a sociální dopady války na Ukrajině, dopady vysoké inflace na české domácnosti a pokles reálných mezd. V souvislosti s nutností urychleně řešit strategickou energetickou bezpečnost ČR byl na základě usnesení vlády ze dne 21. června 2023 zřízen **vládní výbor pro strategické investice**. Jeho základním cílem je zajistit lepší koordinaci přípravy a zlepšit podmínky pro rychlejší a efektivnější realizaci strategických investic v oblastech dopravy, bydlení, energetiky, vzdělávání a výzkumu, vývoje a inovací a dalších investic vyžadujících pro udělení pobídky souhlas vlády.

Ve vztahu k *Nástroji pro oživení a odolnost*, jehož implementace prostřednictvím NPO je rovněž součástí Zprávy o NPR 2023, se informace zaměřily na využití dodatečných grantů národní obálky pro ČR, nové kapitoly *REPowerEU* i půjčky České republiky z RRF. **Zvýšení alokace NPO o cca 49 mld. Kč** (z původních 179 mld. Kč) a jeho aktualizace a rozšíření byly projednány vládou dne 23. srpna 2023 a prováděcí rozhodnutí Rady k rozšířenému NPO bylo následně schváleno na zasedání Rady pro hospodářské a finanční záležitosti (ECOFIN) dne 17. října 2023.

Do rámce NPO jsou nově zahrnuty reformy využívající financování investic formou **půjčky ČR z RRF**¹⁰⁴. Jejich cílem je například zvýšení kybernetické bezpečnosti nejméně 244 informačních systémů veřejného sektoru, a to do roku 2025. Další zásadní prioritou je podpora dostupného bydlení veřejnou investicí do nástroje pro poskytování zvýhodněných úvěrů.

V úvodu Zprávy o NPR 2023 je dále podávána **informace o přípravě reformy rámce správy hospodářských záležitostí EU**, která může mít zásadní vliv na budoucí cykly Semestru. Cílem této reformy je zejména posílit udržitelnost veřejného dluhu, podporovat udržitelný růst ve všech ČS a zároveň zjednodušit správu ekonomických záležitostí s důrazem na střednědobý horizont minimálně čtyř let. Navrhovaná reforma by spočívala v případném nahrazení NPR a konvergenčního programu střednědobým fiskálně-strukturálním plánem.

Makroekonomický a rozpočtový kontext

Podle předpokladů by měl HDP za rok 2023 vykázat pokles o 0,5 % a ekonomický výkon by přes očekávané pozitivní saldo zahraničního obchodu neměl stále dosáhnout úrovně před pandemií covidu-19. **Výkon ekonomiky pro rok 2024 by se měl zvýšit o 1,9 %** především v důsledku obnovené spotřeby domácností.

Vysoká inflace v roce 2023 (cca 11 %) způsobená růstem spotřebitelských cen potravin a energií by měla v roce 2024 poklesnout na 3–4 % (v celoročním vyjádření předpokládaná hodnota 3,3 %).

V roce 2024 se rovněž předpokládá pokles deficitu veřejných financí výrazně pod 3% hranici. Míra nezaměstnanosti by v roce 2024 navzdory slabé hospodářské dynamice neměla přesáhnout hodnotu 2,8 %.

K podpoře fiskální rovnováhy důchodového systému byl schválen první balíček opatření s dlouhodobým cílem snížit výdaje na důchody o 0,4–0,5 % HDP. Zároveň došlo ke zpřísnění podmínek předčasného odchodu do důchodu a omezení míry valorizace důchodů.

Reformy a veřejné investice

Digitalizace

V oblasti **digitální transformace veřejné správy** bylo roce 2023 dosaženo dílčího pokroku, například svou činnost zahájila **Digitální a informační agentura**, jejíž cílem je pomoci nejen k dosažení digitální

104 Půjčku ve výši cca 170 mld. Kč schválila vláda ČR v rámci aktualizace NPO usnesením ze dne 14. června 2023 č. 437.

transformace ČR, ale i k celkovému zvýšení digitální úrovně ČR v rámci EU. Zpráva o NPR 2023 se zaměřuje i na potřebu rozvoje digitalizace českých podniků (zejména MSP), jakožto klíčové složky pro zvýšení konkurenceschopnosti ČR na světovém trhu. Financování digitalizace veřejné správy probíhá kromě projektů zajištěných státním rozpočtem rovněž prostřednictvím fondů EU a také z NPO, a to z komponent 1.1 *Digitální služby občanům a firmám* a 1.2 *Digitální systémy veřejné správy*.

Fyzická infrastruktura a zelená tranzice

Dekarbonizace a přechod na OZE jsou podporovány zejména pobídkami pro zvýšení energetické efektivity budov a výrobních provozů, budováním a rozvojem inteligentní energetické sítě, využíváním udržitelných dopravních prostředků, přechodem na čistší zdroje energie a výměnou zdrojů vytápění, investováním do recyklační infrastruktury, biologické rozmanitosti, reformy lesnictví a správy vodních toků. **Cíle a priority jsou obsaženy v aktualizovaném Vnitrostátním plánu České republiky v oblasti energetiky a klimatu**, který byl předložen Komisi k posouzení s tím, že definitivní návrh měl být předložen ke schválení do 30. června 2024. Vnitrostátní plán bude podkladem pro **aktualizaci Státní energetické koncepce a Politiky ochrany klimatu v ČR**.

Vzdělávání a trh práce

Výzvou na trhu práce zůstává vývoj zaměstnanosti žen, mladých osob, osob s nízkou kvalifikací a starších osob, proto se řešení zaměřilo na vzdělávání dospělých, rozvoj digitálních dovedností a rozšíření kapacity péče o děti zaměstnaných žen.

Zvyšuje se dostupnost předškolní péče, v jejímž rámci byla zavedena i dotační výzva na zajištění předškolního stravování dětí, jejichž rodina se ocitla v nepříznivé socio-ekonomické situaci.

Probíhá reforma základního vzdělávání (revize rámcového vzdělávacího programu), velmi úspěšné byly aktivity zaměřené na integraci cizinců (např. zajišťováním služeb ukrajinských asistentů pedagoga).

V oblasti středního vzdělávání pokračuje proces inovace soustavy oborů vzdělání pro střední odborné vzdělávání.

Nadále se zvyšuje inkluzivita vzdělávacího systému.

Probíhá rovněž reforma pregraduální přípravy pedagogů a jejich dalšího vzdělávání a podpory. Byl např. vytvořen návrh *kompetenčního rámce absolventa učitelství*, který představuje společnou národní vizi kvality absolventa učitelství, a **byla přijata novela zákona o pedagogických pracovnících**.

Institute, regulace a podpora podnikání v reakci na covid-19

V oblasti opatření proti korupci byl přijat zákon o ochraně oznamovatelů; v oblasti posílení legislativního rámce byla přijata novela zákona o soudech a soudcích a novela zákona o řízení ve věcech soudců, státních zástupců a soudních exekutorů.

V oblasti veřejné správy probíhal v roce 2023 projekt zaměřený na zvýšení efektivity výkonu veřejné správy zahrnující řadu reformních kroků, přičemž první etapou reformy je navrzení elektronického nástroje ke sběru dat ve veřejné správě tzv. *Jednotný informační systém sběru dat*.

Výzkum, vývoj a inovace /VaVal/

V roce 2023 probíhala legislativní příprava systému VaVal se zpracováním návrhu nového **zákona o výzkumu, vývoji, inovacích a transferu znalostí, novelou zákona o vysokých školách a změnou zákona o veřejných výzkumných institucích**. Dále probíhala revize *Národních priorit orientovaného výzkumu, experimentálního vývoje a inovací* pro podporu VaVal schválených vládou na období do roku 2030.

Zdraví a odolnost obyvatel

Podle Zprávy o NPR 2023 se podařil lepší výběr pojistného na veřejné zdravotní pojištění, takže očekávaný deficit dosáhl jen 5 mld. Kč. V rámci podpory screeningových programů pokračovala činnost řídicích komisí screeningových programů zřízených od roku 2023 a úspěšně **byly zahájeny projekty screeningových programů v rámci příslušných komponent NPO**.

Cíle digitalizace zdravotnictví byly stanoveny ve Strategickém rámci rozvoje zdravotní péče v ČR do roku 2030.

Energetika – REPowerEU¹⁰⁵

Primárním cílem plánu REPowerEU je ukončit závislost na dovozu ruských fosilních paliv, a to úspěšným přechodem na čistou energii a spojením sil s cílem dosáhnout odolnějšího energetického systému a skutečné energetické unie. Z těchto důvodů EU v upravené směrnici 2018/2001¹⁰⁶ předpokládá **pro ČR zvýšení cíle podílu OZE do roku 2030 na 31 %**, avšak vnitrostátní klimaticko-energetický plán z roku 2020 stanovuje příspěvek k unijnímu cíli podílu obnovitelných zdrojů pouze ve výši 22 %. Tento rozpor řešila mj. *aktualizace Vnitrostátního plánu České republiky v oblasti energetiky a klimatu*, který vzala vláda v říjnu 2023 na vědomí. **V navržené aktualizaci byla dosažitelnost podílu OZE na konečné spotřebě do roku 2030 stanovena ve výši 30 %**. K aktualizovanému plánu bude probíhat debata a předložení finální verze Komisi mělo proběhnout do 30. června 2024.

ČR zahájila podporu zelené transformaci zejména prostřednictvím pobídek pro využívání udržitelných dopravních prostředků, prosazováním přechodu na čistší zdroje energie a investováním do recyklační infrastruktury, biologické rozmanitosti, reformou lesnictví a správy vodních toků. Do financování jsou zapojeny prostředky z NPO a SFŽP.

V oblasti podpory dostupného bydlení a snižování rizika energetické chudoby probíhala v roce 2023 příprava zákona o podpoře bydlení a zahájeny, případně ve fázi notifikace, byly programy/podprogramy Podporované byty, Nájemní bydlení a Dostupné bydlení. V roce 2023 pokračoval dlouholetý projekt Sociální bydlení financovaný z ROP14+. Pro žadatele bylo v roce 2023 připraveno téměř 1,2 mld. Kč z EFRR. Příjemce mohl díky dvěma vyhlášeným výzvám získat podporu na pořízení bytů, bytových domů i nebytových prostor a jejich adaptaci pro potřeby sociálního bydlení.

105 Sdělení Komise Evropskému parlamentu, Evropské radě, Radě, Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru a Výboru regionů, COM(2022) 230 v konečném znění ze dne 18. května 2022, viz <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?uri=CELEX:52022DC0230>.

106 Směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2018/2001 ze dne 11. prosince 2018, o podpoře využívání energie z obnovitelných zdrojů.

Plnění cílů udržitelného rozvoje OSN¹⁰⁷ /SDG/**Zelená transformace (vybrané SDG)**

SDG 7 Dostupné a čisté energie – Česká ekonomika spotřebovává více energie na jednotku hospodářského produktu (index 93,2), než je průměr EU (index 87,4). V energetickém mixu pak stále dominovala fosilní paliva. Vláda proto aktualizovala cíle v oblasti energetiky a klimatu obsažené ve vnitrostátním plánu ČR s cílem snížit emise, zvýšit podíl OZE a zvýšit energetickou účinnost. Aktivně podporuje rovněž program *Nová zelená úsporám* zahrnující zateplení konstrukcí, výměny nevyhovujících zdrojů tepla a další opatření ke snížení spotřeby energie.

SDG 12 Odpovědná výroba a spotřeba – Přechod na principy oběhového hospodářství zásadním způsobem podpoří implementace strategického rámce *Cirkulární Česko 2040* a jeho dílčí segment obsažený v *Akčním plánu Cirkulární Česko pro období 2022–2027*, který byl vládou schválen v červnu 2023.

SDG 13 Klimatická opatření – V produkci skleníkových plynů se sice ČR pohybuje pod průměrem EU, přesto řeší nárůst hodnot z dopravy a v odpadovém hospodářství. Proto se ČR zavázala k podpoře adaptace vodních, nelesních a lesních ekosystémů na změnu klimatu zejména prostřednictvím programu *Podpora obnovy přirozených funkcí krajiny* za účelem zvýšení biodiverzity. Podpora renovace a výměny zdrojů vytápění v obytných budovách a ve veřejných budovách byla zahájena v rámci financování projektů prostřednictvím MoF.

SDG 15 Život na souši – Mezi realizovanými opatřeními zahájenými již v roce 2022 bylo opětovné zalesňování území s cílem zalesnit 24 000 ha melioračními a stabilizujícími dřevinami. Poklesl objem evidované těžby dřeva včetně nahodilé těžby meziročně cca o 14 %. K ochraně zemědělské půdy před erozí byly zastropovány výměry monokultur na 30 ha a byl podporován trvalý růst travních porostů.

Sociální spravedlnost (vybrané SDG)

SDG 1 Konec chudoby – Podíl lidí ohrožených v ČR chudobou, resp. sociálním vyloučením, činil v roce 2022 celkem 11,8 %, což sice představovalo nárůst oproti roku 2021, ale zároveň to stále byl nejnižší podíl mezi ČS. Aktuálním tématem jsou náklady na bydlení a služby s ním spojené. Ceny jsou v poměru k českým příjmům u některých skupin obyvatel za hranicí domácího rozpočtu a mohou být pro obyvatele výrazně citelné.

SDG 3 Zdraví a kvalitní život – ČR byla silně postižena epidemií covidu-19, ale zdravotnický systém nápor vydržel. Pandemie však prohloubila dlouhodobě neřešené nedostatky v dostupnosti, zaměstnanosti a financování sociálních i zdravotních služeb. Zdravotnický systém od roku 2023 čelí viditelné kritice od zdravotnického personálu za nevhodné pracovní podmínky zejména v důsledku častých přesčasů.

SDG 5 Rovnost mužů a žen – V indexu rovnosti žen a mužů v rámci EU¹⁰⁸ obdržela ČR za rok 2023 hodnotu 57,9 a patří již dlouhodobě mezi ČS s nejvýraznější genderovou nerovností v EU. Genderová nerovnost je v ČR asi nejvíce viditelná v zastoupení žen ve vedoucích a rozhodovacích pozicích. Podíl zastoupení žen na těchto pozicích se v posledních letech pohybuje mezi 20 až 30 % (ve volených pozicích spíše méně). Rozdíl v zaměstnanosti žen a mužů se dlouhodobě pohybuje v neprospěch žen, v roce 2022 to bylo až o 15 %. V reakci na tyto problémy přijala ČR *Strategii rovnosti žen a mužů na léta 2021–2030* a *Akční plán rovného odměňování žen a mužů 2023–2026*.

107 Publikované pod anglickým názvem *Sustainable Development Goals*.

108 Tzv. index genderové rovnosti.

E. SEKTOROVÉ ZÁLEŽITOSTI 2023

E.1 PŘÍJMY SE VZTAHEM KE ZDROJŮM ROZPOČTU EU

E.1.1 VÝVOJ V OBLASTI ZDROJŮ PŘÍJMŮ EU V ROCE 2023

Stávající vlastní zdroje mimo nových zdrojů financování jsou tvořeny¹⁰⁹:

- **vlastními zdroji z hrubého národního důchodu**, které vychází z jednotné sazby¹¹⁰;
- **vlastními zdroji z daně z přidané hodnoty**, kde na základě DPH každého ČS je uplatněna jednotná sazba ve výši 0,3 %¹¹¹;
- **tradičními vlastními zdroji**, které tvoří zejména cla¹¹².

Systém vlastních zdrojů se rovněž používá k napravení rozpočtové nerovnováhy mezi čistými příspěvky ČS. Paušální opravy v období let 2021–2027¹¹³ budou i nadále snižovat roční příspěvek Nizozemska, Rakouska, Švédska, Dánska a Německa, který je založen na HND. K financování rozpočtu¹¹⁴ se kromě výše uvedených zdrojů dále využívají **ostatní příjmy, zůstatek přenesený z předchozího roku a výpůjčky**.

Systém vlastních zdrojů EU¹¹⁵ je s účinností od 1. ledna 2021 rozšířen o **nový vlastní zdroj založený na poplatku za nerecyklovaný plastový obalový odpad**. Tento nový vlastní zdroj je stanoven na základě hmotnosti nerecyklovaných plastových odpadů v každém ČS, přičemž sazba činí 0,80 € za kilogram. Poplatek má představovat určitou pobídku pro ČS, aby posilovaly oběhové hospodářství a podporovaly recyklaci.

Od schválení stávajícího dlouhodobého rozpočtu EU na období let 2021–2027 v roce 2020 čelí EU dříve neočekávaným a bezprecedentním výzvám počínaje dopady invaze Ruska na Ukrajině až po zrychlení inflace a související růst úrokových sazeb¹¹⁶. **V důsledku tohoto rozpočtového tlaku předložila Komise (v návaznosti na analýzu revize VFR na období 2021–2027, kterou zpracovala v polovině období¹¹⁷) v červnu roku 2023 tři legislativní návrhy na posílení rozpočtu EU.**¹¹⁸ Komise po provedené analýze ve sdělení navrhuje omezenou, cílenou a vyváženou revizi VFR na období 2021–2027 s cílem zajistit, aby rozpočet EU mohl v nadcházejících letech plnit příslušné cíle.

Prvním návrhem je návrh nařízení Rady, kterým se mění VFR 2021–2027¹¹⁹. Celkové prostředky na závazky jsou v něm stanoveny ve výši 1 097 583 mil. € a celkové prostředky na platby ve výši 1 076 055 mil. €.

109 Rozhodnutí Rady ze dne 26. května 2014, o systému vlastních zdrojů Evropské unie (2014/335/EU, Euratom).

110 Jednotná sazba je uplatněna na HND členských států a každý rok se upravuje tak, aby byla zajištěna vyrovnanost příjmů a výdajů rozpočtu EU.

111 Zdanitelný základ DPH je omezen na 50 % HND každého ČS.

112 ČS si jako kompenzaci nákladů spojených s výběrem ponechávají 25 % vybrané částky.

113 *Dlouhodobý rozpočet EU na období 2021–2027* (<https://www.consilium.europa.eu/cs/policies/eu-long-term-budget/timeline-long-term-eu-budget-2021-2027/>) a *NextGenerationEU – balíček na podporu oživení k řešení následků pandemie COVID-19* (<https://www.consilium.europa.eu/cs/infographics/hgeu-covid-19-recovery-package/>), Evropská rada a Rada Evropské unie, 2022.

114 *Fakta a čísla o Evropské unii – Příjmy Unie* (<https://www.europarl.europa.eu/factsheets/cs/sheet/27/prijmy-unie>), Evropský parlament, 2023.

115 Vlastní zdroj z HND, vlastní zdroj z DPH a TVZ – viz rozhodnutí Rady (EU, Euratom) 2020/2053 ze dne 14. prosince 2020, o systému vlastních zdrojů Evropské unie a o zrušení rozhodnutí 2014/335/EU, Euratom.

116 *Rozpočet EU: Komise navrhuje posílit dlouhodobý rozpočet EU tak, aby lépe řešil nejnaléhavější výzvy současnosti*, Evropská komise, 2023 ([https://czechia.representation.ec.europa.eu/rozpocet-eu-komise-navrhuje-posilit-dlouhodoby-rozpocet-eu-tak-aby-lepe-resil-nejnalehavejsi-vyzy-2023-06-20_cs](https://czechia.representation.ec.europa.eu/rozpocet-eu-komise-navrhuje-posilit-dlouhodoby-rozpocet-eu-tak-aby-lepe-resil-nejnalehavejsi-vyzy-zvy-2023-06-20_cs)).

117 Sdělení Komise Evropskému parlamentu, Evropské radě, Radě, Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru a výboru regionů: *Revize víceletého finančního rámce na období 2021–2027 v polovině období*, COM(2023) 336 v konečném znění ze dne 20. června 2023.

118 Návrhy Komise: https://commission.europa.eu/strategy-and-policy/eu-budget/long-term-eu-budget/2021-2027/documents_en.

119 Návrh nařízení Rady, kterým se mění nařízení (EU, Euratom) 2020/2093, kterým se stanoví víceletý finanční rámec na období 2021–2027, COM(2023) 337 v konečném znění ze dne 20. června 2023.

Ve druhém kroku Komise navrhuje vytvořit nový nástroj pro Ukrajinu¹²⁰, který bude schopen uspokojit jak potřeby krátkodobé obnovy, tak střednědobou rekonstrukci a modernizaci Ukrajiny. Nástroj je rozdělen do tří pilířů:

- pilíř I. zahrnuje finanční podporu ve formě nevratné podpory i úvěrové podpory poskytnuté Ukrajině;
- pilíř II. představuje investiční rámec pro Ukrajinu, jehož cílem je přilákat soukromé a veřejné investice do obnovy a rekonstrukce Ukrajiny a podpořit provádění plánu;
- pilíř III. poskytuje technickou pomoc a další podpůrná opatření.

Celková částka zdrojů poskytnutých na financování nástroje pro Ukrajinu na období 2024–2027 nepřekročí částku 50 mld. €. Další finanční příspěvky do tohoto nástroje mohou poskytnout ČS, třetí země, mezinárodní organizace, mezinárodní finanční instituce nebo jiné zdroje.

Třetím návrhem Komise je zavést Platformu strategických technologií pro Evropu¹²¹. Vzhledem k naléhavým rozpočtovým obtížím, které se projeví již v roce 2024, vyzvala Komise EP a Radu, aby zajistily, že tento balíček bude v platnosti k 1. lednu 2024.

V prosinci roku 2021¹²² navrhla Komise změnu rozhodnutí o vlastních zdrojích s cílem zavést balíček tří nových zdrojů příjmů. **Tento „první soubor“ nových vlastních zdrojů zahrnoval vlastní zdroj založený na přerozdělených ziscích velkých nadnárodních společností, revidovaný systém EU pro obchodování s emisemi (ETS) a mechanismus uhlíkového vyrovnání na hranicích (CBAM)¹²³**.

V červnu roku 2023 předložila Komise návrh druhého balíčku vlastních zdrojů¹²⁴. Návrh zahrnoval dočasný statistický vlastní zdroj placený jako vnitrostátní příspěvek ze zisku společnosti ve výši 0,5 % pomyslného základu zisku společností v EU¹²⁵. Tato varianta však nakonec bude nahrazena skutečným vlastním zdrojem založeným na zdanění právnických osob, jenž bude příspěvkem z budoucího rámce *Podnikání v Evropě: rámec pro zdanění příjmů*.¹²⁶

Návrh rovněž předpokládá zvýšení sazby uplatňované na vlastní zdroj ze systému ETS z 25 % na 30 %. Jako odůvodnění zde vystupují rostoucí ceny uhlíku. Navrhovaný balíček by mohl od roku 2024 přinést dodatečné roční příjmy ve výši přibližně 23 mld. €. Od roku 2028 by se pak mělo jednat o 36 mld. €, což odpovídá zhruba 18–20 % celkových příjmů.

V červnu 2023 vydala **Komise výroční zprávu o zdanění 2023¹²⁷** /Zpráva o zdanění/, která představuje aktuální stav zdanění a daňových systémů v EU. Zpráva o zdanění se zabývá problémy, kterým čelí různé typy daní, a tím, jak návrh daní může ovlivnit různé ekonomické subjekty a jejich chování. Cílem Zprávy o zdanění je popsat nejnovější reformy daňových systémů a hlavní ukazatele, které Komise používá k posouzení daňových politik v ČS a na úrovni EU. Zpráva o zdanění uvádí, že v roce 2021 činily daňové příjmy v absolutním vyjádření 40,6 % HDP v celé EU, což bylo o 0,6 procentního bodu více než v roce 2020. Evropská unie se do značné míry spoléhá na zdanění práce, které včetně příspěvků na sociální zabezpečení vytváří 51,4 % všech daňových příjmů v EU-27 v kterémkoli daném roce. Významným zdrojem příjmů je také DPH, která vzrostla z 6,9 % HDP v roce 2020 na 7,4 % HDP v roce 2021. Příjmy z daně z příjmu právnických osob jako podíl na HDP vzrostly z cca 2,4 % v roce 2020 na 3 % v roce 2021. Environmentální daně zůstaly v EU v roce 2020 i 2021 nezměněny ve výši 2,2 % HDP.

120 Návrh nařízení Evropského parlamentu a Rady, o zřízení nástroje pro Ukrajinu, COM(2023) 338 v konečném znění ze dne 20. června 2023.

121 Návrh nařízení Evropského parlamentu a Rady, kterým se zřizuje Platforma strategických technologií pro Evropu („STEP“) a mění se směrnice 2003/87/ES, nařízení (EU) 2021/1058, nařízení (EU) 2021/1056, nařízení (EU) 2021/1057, nařízení (EU) č. 1303/2013, nařízení (EU) č. 223/2014, nařízení (EU) 2021/1060, nařízení (EU) 2021/523, nařízení (EU) 2021/695, nařízení (EU) 2021/697 a nařízení (EU) 2021/241, COM(2023) 335 v konečném znění ze dne 20. června 2023.

122 *Own resources legal texts* (https://commission.europa.eu/publications/own-resources-legal-texts_en), Evropská komise, 2021.

123 Viz EU report 2023.

124 Sdělení Komise Evropskému parlamentu, Radě, Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru a Výboru regionů: *Upravený balíček pro novou generaci vlastních zdrojů*, COM(2023) 330 v konečném znění ze dne 20. června 2023.

125 Na základě hrubého provozního přebytku za sektory finančních a nefinančních podniků vypočteného Eurostatem.

126 *Směrnice o stanovování převodních cen – daňový systém pro malé a střední podniky založený na vnitrostátním pravidlu ústředí (Head Office Tax System) – Podnikání v Evropě: rámec pro zdanění příjmů* (https://ec.europa.eu/info/law/better-regulation/have-your-say/initiatives/13463-Smernice-o-stanovovani-prevodnich-cen-danovy-system-pro-male-a-stredni-podniky-zalozeny-na-vnitrostatnim-pravidlu-ustredi-Head-Office-Tax-System-Podnikani-v-Evropě-ramec-pro-zdani-prijmu_cs), Evropská komise, 2023.

127 *Výroční zpráva o daních za rok 2023*, Generální ředitelství pro daně a celní unii, Evropská komise, Úřad pro publikace Evropské unie, Lucemburk, 2023.

Ke zdanění práce Zpráva o zdanění dále uvádí, že přesun části daňové zátěže ze zdanění práce na zdanění spotřeby a majetku by mohl podpořit hospodářský růst. Průměrné daňové zatížení práce (tzv. daňový klín) v EU klesá, ale v roce 2021 zůstal na 39,6 % nákladů práce. Rozdíly mezi jednotlivými zeměmi jsou značné, ale průměr EU zůstává nad průměrem OECD, který činí 34,6 %.

Environmentální zdanění je v mnoha ČS stále nedostatečně využíváno, protože představuje pouze 5,5 % celkových daňových příjmů v EU. V roce 2021 tvořily energetické daně 78 % celkových příjmů z ekologických daní, následovaly daně z dopravy (18 % příjmů z ekologických daní) a daně ze zdrojů a znečištění (3,5 % příjmů z ekologických daní).

Zpráva o zdanění dále podává přehled o vývoji výběru DPH, která je dalším významným zdrojem daňových příjmů rozpočtu EU. V roce 2021 představovaly příjmy EU ze spotřebních daní cca 11,2 % HDP a DPH tvořila 7,4 % HDP v EU. Průměrná základní sazba DPH v EU se mezi lety 2017 a 2022 téměř nezměnila a zůstala ve výši 21,5 %. Implicitní sazba daně ze spotřeby v EU se v roce 2021 zvýšila na 17,9 % (o 0,8 procentního bodu více než v roce 2020), což je nejvyšší hodnota zaznamenaná od roku 2009.

Zpráva o zdanění také pojednává o tom, že digitalizace může zjednodušit dodržování předpisů, snížit související náklady a být významným nástrojem pro boj proti daňovým únikům a podvodům s DPH. Využití informačních technologií usnadňuje firmám výpočet částek, které musí zaplatit, a sledování dalších souvisejících administrativních úkolů. Členské státy, které zavedly požadavky na digitální vykazování, zaznamenaly nárůst příjmů z DPH. Digitální vykazování pravděpodobně pomůže daňovým správám v boji proti daňovým únikům, ale také se vyskytuje riziko, že by se v celé EU mohlo objevit velké množství různých systémů digitálního hlášení. Aby se vypořádala s těmito výzvami, předložila Komise v prosinci 2022 svou iniciativu týkající se DPH v digitálním věku (ViDA), která změní způsob vykazování transakcí uvnitř EU a zároveň harmonizuje hlavní rysy vykazování u vnitrostátních transakcí¹²⁸.

V říjnu 2023 vydala Komise jedenáctou **zprávu o výběru DPH**¹²⁹. Jedná se o každoroční zprávu o výpadku příjmů DPH (tzv. daňová mezera DPH), která měří účinnost opatření v oblasti vynucování předpisů týkajících se DPH v každém ČS. Odhaduje ušlé příjmy v důsledku podvodů a daňových úniků, vyhýbání se daňovým povinnostem, ale také úpadků, případů finanční insolvence a nesprávných výpočtů. V roce 2021 představoval podíl příjmů z DPH na celkových daňových příjmech cca 27 % celkových ročních daňových příjmů EU-27.

Zpráva o výběru DPH uvádí roční odhady výpadku příjmů z DPH pro EU-27 za pětileté období 2017 až 2021. Celkově se mezera na DPH v zemích EU-27 v roce 2021 meziročně snížila o 38,7 mld. € a činila 61 mld. €. ¹³⁰ Jak ukázala statistická analýza posunů mezery DPH a další vývoj po vypuknutí pandemie covidu-19, hlavními hnacími silami k jejímu snížení a dosažení většího souladu v oblasti DPH byly vládní politiky. Členské státy, které zavedly nejrozsáhlejší podpůrná opatření, často závislá na placení daní, zaznamenaly i největší pokles mezery DPH. Dále se také jednalo o ty ČS, kde se zatížení prostřednictvím DPH výrazně snížilo. V meziročním srovnání tento výrazný a neočekávaný pokles souvisí také se změnami v obchodování směrem ke kategoriím, kde je dodržování předpisů obecně vyšší (např. on-line nakupování) a se zvýšeným podílem bezhotovostních plateb.

V České republice mezera na DPH v roce 2021 poklesla o 5,1 % a klesající trend pokračuje. Z důvodu prevence daňových úniků rozšířila ČR uplatňování mechanismu přenesení daňové povinnosti na domácí dodávky zemního plynu a elektřiny, stavebnictví, šrotu, počítačových čipů, mobilních telefonů, herních konzol, notebooků a tabletů, některých komodit a emisních certifikátů CO₂.

V boji proti daňovým únikům byly v rámci EU provedeny změny a aktualizace stávajících opatření s cílem posílit spolupráci k zamezení těmto únikům. Radou byl opětovně přezkoumán **seznam jurisdikcí nespolutracujících v daňové oblasti**¹³¹. Tento seznam byl poprvé sestaven v prosinci roku 2017 a je aktualizován dvakrát ročně. Jednotlivé země jsou posuzovány na základě kritérií řádné správy v oblasti daní.

128 V souladu s touto iniciativou byl v květnu 2023 vydán návrh směrnice Rady k celní reformě a návrh nařízení Rady, kterým se mění nařízení (EHS) č. 2658/87, pokud jde o zavedení zjednodušeného sazebního zacházení pro prodej zboží na dálku, a nařízení (ES) č. 1186/2009, pokud jde o zrušení prahové hodnoty osvobození od cla.

129 *VAT gap in the EU, Report 2023*, Komise, dne 24. října 2023.

130 Nejnižší mezera na DPH v relativním vyjádření byla vyčíslena v Nizozemsku (-0,2 %) a Finsku (0,4 %) a naopak největší v Rumunsku (36,7 %). Nominálně byla nejvyšší mezera na DPH zaznamenaná v Itálii (14,6 mld. €). Nejvýznamnějšího meziročního snížení mezery DPH dosáhly Itálie, Kypr, Polsko, Belgie a Irsko.

131 *Závěry Rady o revidovaném unijním seznamu jurisdikcí nespolutracujících v daňové oblasti* 13879/23 FISC 221 ECOFIN 976, ze dne 17. října 2023.

Kritéria zahrnují splnění mezinárodních norem, jejichž cílem je zabránit erozi základu daně a přesouvání zisku. Dále tento soubor objektivních kritérií řádné správy v oblasti daní zahrnuje také daňovou transparentnost či spravedlivé zdanění. V této souvislosti bylo v roce 2023 rozhodnuto o zařazení tří nových zemí¹³² na unijní seznam jurisdikcí nespolupracujících v daňové oblasti a současně byly z tohoto seznamu tři jurisdikce vyňaty¹³³, takže současný seznam obsahuje celkem 16 zemí.

Rada v říjnu 2023 přijala směrnici obsahující novou sadu změn pravidel dle směrnice o správní spolupráci (DAC8)¹³⁴. Tyto změny se týkají zejména informací o předběžných daňových rozhodnutích určených nejbohatším fyzickým osobám¹³⁵ a oznamování a automatické výměny informací o příjmech z transakcí s kryptoaktivy. Snahou je nejen rozšířit povinnosti registrace a oznamování, ale také posílit správní spolupráci mezi orgány daňových správ. Nová pravidla se vztahují na další kategorie aktiv a příjmů, jako jsou kryptoaktiva. Daňové orgány si budou muset na základě této směrnice automaticky vyměňovat informace, které jim poskytovatelé služeb souvisejících s kryptoaktivy oznámí. Důvodem pro toto řešení je skutečnost, že pro daňové správy ČR bylo až dosud obtížné zajistit, aby byly daňové předpisy v této specifické oblasti dodržovány. Jedním z hlavních rysů kryptoaktiv je totiž decentralizovanost, a to včetně faktu, že se s nimi snadno obchoduje přes hranice. Pro zajištění účinného výběru daní je proto intenzivní mezinárodní správní spolupráce nezbytná.

Na základě **nových pravidel (DAC7)**¹³⁶ přijatých Radou již začátkem roku 2021 si přitom daňové správy ČR od roku 2023 automaticky vyměňují informace o příjmech prodejců na digitálních platformách. To pomáhá posílit daňovou spravedlnost, zajistit rovné podmínky pro prodejce i platformy a předcházet daňovým únikům a vyhýbání se daňovým povinnostem v souvislosti s činnostmi na těchto platformách.

Rada v květnu roku 2023 formálně přijala pravidla související s trhy kryptoaktiv¹³⁷. Pro poskytovatele služeb souvisejících s kryptoaktivy to znamená například povinnost předkládat informace o environmentální a klimatické stopě. Nejen vzhledem k ochraně příjmů je však podstatnější, že na základě této regulace budou tito poskytovatelé k činnosti v EU potřebovat povolení. To s sebou přináší i to, že budou muset dodržovat přísné požadavky na ochranu peněženek spotřebitelů, kdy v případě ztráty kryptoaktiv svěřených jim investory ponесou odpovědnost¹³⁸. Toto nařízení tak historicky prvně začleňuje poskytovatele služeb souvisejících s kryptoaktivy, samotná kryptoaktiva a jejich vydavatele do jednoho regulačního rámce. Cílem těchto nových pravidel je pak nejen lepší ochrana investorů a regulování rizik spojených s kryptoaktivy, ale také stimulování inovace či posílení úlohy EU jakožto tvůrce norem pro digitální politiku.

Rada v říjnu 2023 přijala nařízení o vytvoření standardu pro evropské zelené dluhopisy¹³⁹. To stanovuje jednotné požadavky na emitenty, kteří chtějí používat označení „evropský zelený dluhopis“ u svých dluhopisů, o nichž tvrdí, že jsou environmentálně udržitelné. Zavádí např. systém pro registraci subjektů jednajících jako externí posuzovatelé těchto dluhopisů, včetně dohledu nad nimi a regulace dohledu nad emitenty. Veškeré výnosy z těchto dluhopisů musejí být investovány do hospodářských činností, které jsou v souladu s taxonomií EU pro udržitelné činnosti.¹⁴⁰

Komise v listopadu 2023 přijala návrh prováděcího rozhodnutí Rady¹⁴¹ v souvislosti s vystoupením Spojeného království z EU k 31. lednu 2020. Od 1. ledna 2021 se na Spojené království nevztahují právní předpisy EU o DPH. Součástí dohody o vystoupení byl i Protokol o Irsku a Severním Irsku, ve kterém se uvádí, že na Severní Irsko se i nadále vztahují právní předpisy EU o DPH, pokud jde o zboží. V případě, že jde o služby, se Severní Irsko považuje za třetí zemi. Toto vede ke dvojímu či smíšenému systému DPH. Aby bylo možné v Severním Irsku i nadále uplatňovat zvláštní režim DPH, který stanoví paušální opatření při neodečitatelné DPH na náklady na pohonné hmoty u podnikových vozidel, prováděcím rozhodnutím

132 Antigua a Barbuda, Belize a Seychely.

133 Britské Panenské ostrovy, Kostarika a Marshallovy ostrovy.

134 Směrnice Rady (EU) 2023/2226 ze dne 17. října 2023, kterou se mění směrnice 2011/16/EU, o správní spolupráci v oblasti daní.

135 S vysokým čistým jměním.

136 Směrnice Rady (EU) 2021/514 ze dne 22. března 2021, kterou se mění směrnice 2011/16/EU, o správní spolupráci v oblasti daní.

137 Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2023/1114 ze dne 31. května 2023, o trzích kryptoaktiv a o změně nařízení (EU) č. 1093/2010 a (EU) č. 1095/2010 a směrnic 2013/36/EU a (EU) 2019/1937.

138 Evropský orgán pro bankovníctví povede veřejný rejstřík poskytovatelů služeb souvisejících s kryptoaktivy, kteří příslušná pravidla nedodržují.

139 Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2023/2631 ze dne 22. listopadu 2023, o evropských zelených dluhopisech a o volitelném zveřejňování informací o dluhopisech nabízených jako environmentálně udržitelné a informací o dluhopisech vázaných na udržitelnost.

140 Pro odvětví, na něž se taxonomie EU dosud nevztahuje, a pro některé velmi specifické činnosti bude existovat rezerva flexibility ve výši 15 %.

141 Návrh prováděcího rozhodnutí Rady, kterým se mění prováděcí rozhodnutí (EU) 2021/512, kterým se Spojenému království povoluje používat ve vztahu k Severnímu Irsku zvláštní opatření odchylná se od článků 16 a 168 směrnice 2006/112/ES, o společném systému daně z přidané hodnoty, pokud jde o prodloužení povolení, COM/2023/704 v konečném znění ze dne 20. listopadu 2023.

Rady z roku 2021 bylo Spojenému království ve vztahu k Severnímu Irsku povoleno používat zvláštní opatření odchylovající se od článků 16 a 168 směrnice 2006/112/ES, jehož platnost měla skončit dne 31. prosince 2023. Spojené království proto ve vztahu k Severnímu Irsku požádalo, aby mohlo nadále odchylku uplatňovat, a to od 1. ledna 2024¹⁴².

V souvislosti se Spojeným královstvím byl přijat **rámec pro správní spolupráci mezi ČS a Spojeným královstvím**¹⁴³. Cílem tohoto návrhu pravidel je, aby si jednotlivé orgány státní správy mohly vzájemně pomáhat při zajišťování dodržování právních předpisů v oblasti DPH a při ochraně příjmů z DPH a při vymáhání pohledávek vyplývajících z daní, poplatků a cel.

V květnu 2023 předložila Komise návrh na celní reformu¹⁴⁴. Cílem této reformy je vytvořit nákladově efektivnější a účelnější rámec spolupráce upravující celní unii, založený na novém partnerství mezi celními orgány EU, jakož i mezi celními orgány a podniky, se dvěma zastřešujícími cíli:

1. snížit náklady správních orgánů a podniků na dodržování předpisů prostřednictvím zjednodušených a modernizovaných postupů;
2. umožnit celním orgánům EU lépe chránit finanční i nefinanční zájmy EU a jejích ČS, jakož i jednotný trh, a to na základě společného celounijního řízení rizik a harmonizovanějších kontrol.

K naplnění této ambice navrhuje reforma zřídit dva klíčové nástroje: **Celní úřad Evropské unie a celní datové centrum EU**. Klíčovou funkcí Celního úřadu Evropské unie bude sdružovat odborné znalosti a kompetence, které jsou v současné době v EU rozptýleny. Dále bude řídit, koordinovat a podporovat vnitrostátní celní orgány v rámci EU. Nové celní datové centrum EU bude nezbytným předpokladem pro posílení dohledu a zjednodušení postupů. Reforma zajistí několik miliard eur dodatečných veřejných příjmů v EU tím, že omezí daňové a celní podvody a vyřeší podhodnocování. Rovněž režim uzpůsobený konkrétně pro elektronické obchodování přinese dodatečné příjmy, které jsou odhadovány na 1 mld. € ročně.

V květnu 2023 Komise přijala také návrh nařízení Rady¹⁴⁵, kterým se zrušuje prahová hodnota osvobození od cla. Tento návrh doplňuje návrh revize celního kodexu Unie s cílem řešit specifické problémy, které představuje zboží v rámci elektronického obchodu, a to tak, že zrušuje osvobození od cla pro dovoz zboží, jehož hodnota nepřesahuje 150 € a zavádí zjednodušené sazební zacházení pro zboží dovezené v rámci transakce mezi podnikem a spotřebitelem (B2C), která se pro účely DPH považuje za prodej na dálku.

V souvislosti s celní reformou dále Komise schválila návrh nařízení EP a Rady¹⁴⁶, kterým se stanoví nový celní kodex EU a zřizuje Celní úřad Evropské unie.

Dále Komise v květnu 2023 přijala v souvislosti s celní reformou návrh směrnice¹⁴⁷, která se týká režimu jednoho správního místa. Předkládaný návrh zavádí pojem „domnělý dovozce“, což je jakákoli osoba zapojená do prodeje na dálku u zboží, které má být dovezeno z třetích území nebo ze třetích zemí, a která je oprávněna využívat jedno správní místo pro dovoz. Režim „domnělého dodavatele“ zmírňuje riziko nezaplacení DPH. Při použití tohoto režimu se jednotliví prodejci na elektronických tržištích nemusí registrovat k DPH ve vztahu k dodávkám, na něž se vztahuje pravidlo domnělého dodavatele. Podle tohoto návrhu by bylo možno využívat režim jednoho správního místa pro dovoz k přiznávání a odvádění DPH splatné za veškeré prodeje na dálku u zboží dováženého do EU bez ohledu na jeho hodnotu, nevztahoval by se

142 Návrh počítá s prodloužením odchylky od článku 16 a 168 směrnice 2006/112/ES do 31. prosince 2026, přičemž Spojené království může do 31. března 2026 požádat o jeho opětovné prodloužení.

143 Návrh rozhodnutí Rady o postoji, který má být zaujat jménem Evropské unie ve specializovaném obchodním výboru pro celní spolupráci v oblasti DPH a výběru daní, poplatků a cel zřízeném dohodou o obchodu a spolupráci mezi Evropskou unií a Evropským společenstvím pro atomovou energii na jedné straně a Spojeným královstvím Velké Británie a Severního Irsku na straně druhé, COM/2023/504 v konečném znění ze dne 4. září 2023.

144 Sdělení Komise Evropskému parlamentu, Radě a Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru: *Celní reforma: posunutí celní unie na další úroveň*, COM(2023) 257 v konečném znění ze dne 17. května 2023.

145 Návrh nařízení Rady, kterým se mění nařízení (EHS) č. 2658/87, pokud jde o zavedení zjednodušeného sazebního zacházení pro prodej zboží na dálku, a nařízení (ES) č. 1186/2009, pokud jde o zrušení prahové hodnoty osvobození od cla, COM(2023) 259 v konečném znění ze dne 17. května 2023.

146 Návrh nařízení Evropského parlamentu a Rady, kterým se stanoví celní kodex Unie a zřizuje Celní úřad Evropské unie a kterým se zrušuje nařízení (EU) č. 952/2013, COM(2023) 258, ze dne 17. května 2023.

147 Návrh směrnice Rady, kterou se mění směrnice 2006/112/ES, pokud jde o pravidla DPH vztahující se na osoby povinné k dani, které usnadňují prodej na dálku u dováženého zboží, a o uplatňování zvláštního režimu pro prodej na dálku u zboží dovezeného ze třetích území nebo třetích zemí a zvláštního režimu pro přiznání a odvod DPH při dovozu, COM/2023/262 v konečném znění ze dne 17. května 2023.

však na výrobky podléhající spotřební dani, které by byly z tohoto režimu i nadále vyloučeny. Obdobně by byl rozšířen jak zvláštní režim, tak režim domnělých dodavatelů na základě zrušení prahové hodnoty 150 €, která v současné době omezuje jejich uplatňování a účinnost.

E.1.2 VÝVOJ V OBLASTI ROZPOČTOVÝCH PŘÍJMŮ V ČR V ROCE 2023

V roce 2023 byl zákon o DPH¹⁴⁸ novelizován zákonem č. 417/2023 Sb.¹⁴⁹ z důvodu implementace směrnice 2020/284¹⁵⁰, kterou se mění směrnice 2006/112/ES. Tato novela zákona byla zaměřena na oblast elektronického obchodování, kde byla zavedena nová zjednodušení, která mají pomoci daňovým subjektům plnit povinnosti v oblasti DPH při poskytování služeb, prodeji zboží na dálku a dovozu, včetně elektronické registrace k DPH a placení DPH prostřednictvím jednoho správního místa (registrace v jednom ČR namísto ve všech ČR spotřeby).

Nově byla v roce 2023 zavedena tzv. dorovnávací daň zákonem č. 416/2023 Sb.¹⁵¹. Tato daň byla zavedena prostřednictvím transpozice předpisu směrnice 2022/2523¹⁵². Cílem právní úpravy je eliminovat excesivní daňovou konkurenci mezi státy a dosáhnout danění na efektivní úrovni ve výši 15 %. Zákon zavádí dvě nové přímé daně, a to přiřazovanou dorovnávací daň, která dopadne na významné mateřské společnosti skupin s ročními výnosy přes 750 mil. € a vnitrostátní dorovnávací daň, jejíž cílem je zabránění přenosu efektivního zdanění do zahraničí.

V roce 2023 byl schválen tzv. konsolidační balíček¹⁵³. Na základě tohoto zákona došlo k velkému množství změn napříč všemi daněmi. Konsolidační balíček například mění sazbu daně z příjmu právnických osob¹⁵⁴ z 19 % na 21 %, na jeho základě došlo k znovuzavedení nemocenského pojištění, které si hradí každý zaměstnanec, a to ve výši 0,6 %, či omezuje daňovou uznatelnost při nákupu osobních automobilů pro podnikatelské účely na 2 mil. Kč z ceny vozu. Například v roce 2020 bylo v ČR celkem 96 ze 101 nově pořízených automobilů značky Ferrari registrováno za účelem podnikání. Fakticky se tak jedná o částečný návrat před rok 2007, kdy v zákoně o dani z příjmů platilo pro odpisování automobilů ze základu daně omezení ve výši 1,5 mil. Kč.

Změny v oblasti daně z příjmů fyzických osob se týkají omezení či zrušení daňových výjimek, jako jsou omezení slevy na dani na manželku/manžela, zrušení slevy na dani za umístění dítěte (tzv. školkovné) nebo zrušení slevy na dani na studenta. Cílem novely nebylo pouze dosažení fiskálního efektu, ale především zjednodušení a narovnání stávajícího stavu.

V rámci zákona o dani z hazardních her¹⁵⁵ došlo prostřednictvím konsolidačního balíčku ke snížení limitu pro osvobození příjmů z tombol a hazardních her, a to ze stávajícího 1 mil. Kč na 50 000 Kč, kdy tyto výhry i nadále podléhají 15% srážkové dani.

Dále v rámci konsolidačního balíčku dochází s účinností od 1. ledna 2024 v rámci zákona o DPH k redukci počtu sazeb DPH, a to na základní 21 % a sníženou 12 %.

Zákon o spotřebních daních¹⁵⁶ byl dále novelizován, mj. v oblasti daně z minerálních olejů. Hlavním důvodem byla potřeba zohlednit dopady energetické krize promítající se do cen pohonných hmot (důsledek invaze ozbrojených sil Ruské federace na území Ukrajiny) na podnikatelské subjekty i na občany ČR. Došlo ke zrušení dočasného snížení spotřební daně z motorové nafty a jejích substitutů o 1,50 Kč na 1 litr, a to k 1. srpnu 2023. Další novelou v rámci konsolidačního balíčku došlo k změně sazeb daně z tabáko-

148 Zákon č. 235/2004 Sb., o dani z přidané hodnoty.

149 Zákon č. 417/2023 Sb., kterým se mění zákon č. 235/2004 Sb., o dani z přidané hodnoty, ve znění pozdějších předpisů, a další související zákony.

150 Směrnice Rady (EU) 2020/284 ze dne 18. února 2020, kterou se mění směrnice 2006/112/ES, pokud jde o zavedení určitých požadavků na poskytovatele platebních služeb.

151 Zákon č. 416/2023 Sb., o dorovnávacích daních pro velké nadnárodní skupiny a velké vnitrostátní skupiny.

152 Směrnice Rady (EU) 2022/2523 ze dne 14. prosince 2022, o zajištění globální minimální úrovně zdanění nadnárodních skupin podniků a velkých vnitrostátních skupin v Unii.

153 Zákon č. 349/2023 Sb., kterým se mění některé zákony v souvislosti s konsolidací veřejných rozpočtů.

154 Zákon č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů.

155 Zákon č. 187/2016 Sb., o dani z hazardních her.

156 Zákon č. 353/2003 Sb., o spotřebních daních.

vých výrobků a zahřívávaného tabáku a zavedení daně z alternativních výrobků. Na základě novely zákona o spotřebních daních dojde k pravidelnému zvýšení spotřební daně z cigaret, tabáku na kouření, doutníků a cigarillos, a to o 10 % v roce 2024 a o 5 % v každém roce 2025–2027. Dále dojde k pravidelnému zvýšení daně u zahřívávaného tabáku o 15 % v každém roce 2024–2027 a zavedení nové spotřební daně z ostatních tabákových výrobků (do které mají spadat např. žvýkácí a šňupací tabák) a z výrobků souvisejících s tabákovými výrobky (zde se bude jednat např. o nikotinové sáčky a náplně do e-cigaret, ale též výrobky obsahující nikotin, které by byly v budoucnu uvedeny na trh).

E.2 VÝDAJE NA PODPORU POLITIKY SOUDRŽNOSTI

Rok 2023 byl formálně třetím rokem PO21+ (fakticky se však toto programové období naplno rozběhlo až v roce 2022), ale byl to významný rok i z pohledu PO14+, a to s ohledem na dobíhající aktivity vč. plateb, na které se vztahuje pravidlo n+3 (viz bod E.2.1.2).

E.2.1 PROGRAMOVÉ OBDOBÍ 2014–2020

E.2.1.1 AKTUÁLNÍ STAV ČERPÁNÍ ALOKACE NA PO14+

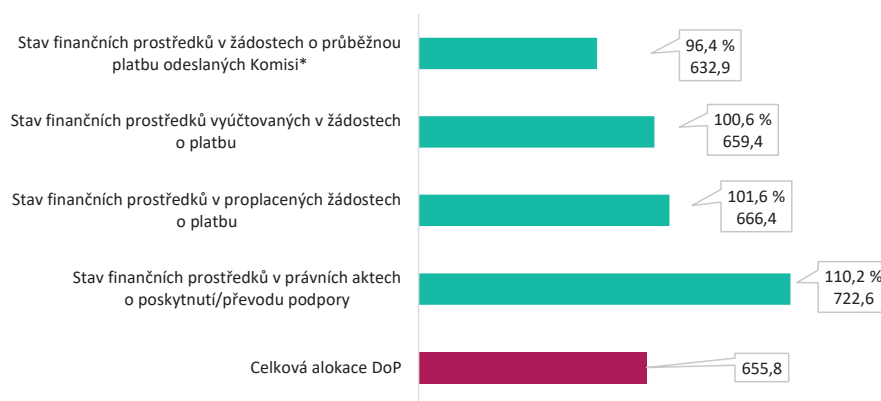
Čtvrtletní zpráva o implementaci ESI fondů v České republice v programovém období 2014–2020, I. čtvrtletí 2024¹⁵⁷ uvádí, že k 31. březnu 2024 bylo vyhlášeno celkem 1 205 výzev s úhrnnou alokací 924,3 mld. Kč (tj. 141,0 % celkové alokace ČR).

Na základě vyhlášených výzev byly vydány právní akty o poskytnutí/převodu podpory v celkové výši 722,6 mld. Kč, což představuje 110,2 % celkové alokace PO14+. Nejvyšší podíl prostředků ve vydaných právních aktech vzhledem k celkové alokaci programu vykázal OPR14+ (124,2 % své alokace) a OPTP14+ (118,6 %).

Do konce března 2024 bylo na úrovni celé DoP proplaceno příjemcům celkem 666,4 mld. Kč, tj. 101,6 % celkové alokace. Nejvíce prostředků vzhledem k alokaci programu bylo proplaceno v případě OP VVV (108,7 %) a OPTP14+ (106,0 %).

Objem všech prostředků vyúčtovaných v žádostech o platbu k 31. březnu 2024 činil 659,4 mld. Kč, tj. 100,6 % celkové alokace PO14+. Nejvyšší míru vyúčtování finančních prostředků vzhledem k celkové alokaci programu vykázaly opět OP VVV (106,7 %) a OPTP 14+ (106,0 %).

Komisi byly do konce března 2024 odeslány žádosti o platbu za všechny programy v souhrnné hodnotě 632,9 mld. Kč, tj. 96,4 % celkové alokace DoP. Nejvyšší procenta prostředků vykázanych Komisi v průběžných žádostech o platbu dosáhly vzhledem ke své alokaci OP PPR (100,5 %) a OPŽP14+ (100,3 %).

Graf č. 11: Stav čerpání dohody o partnerství na PO14+ (příspěvek EU) ke dni 31. března 2024 (v mld. Kč)

Zdroj: MS2014+, stav k 31. březnu 2024.

Pozn.: Do grafu nejsou zahrnuty údaje o programech v cíli evropská územní spolupráce.

E.2.1.2 PLNĚNÍ PRAVIDLA N+3

Vzhledem k aktuální fázi ukončování PO14+ se od 1. čtvrtletí 2023 sleduje dočerpání celkové alokace programů. Stav odeslaných žádostí o průběžnou platbu k 31. březnu 2024 na úrovni jednotlivých programů je uveden v tabulce č. 14.

Tabulka č. 14: Odeslané žádosti o průběžnou platbu do Komise k 31. březnu 2024

Program	Celková alokace	Odeslané žádosti o platbu		Zbývá odeslat do Komise
	(v mil. €)	(v mil. €)	%	(v mil. €)
OP Podnikání a inovace pro konkurenceschopnost	3 850,11	3 672,10	95,4	178,01
OP Výzkum, vývoj a vzdělávání	2 768,06	2 763,73	99,8	4,33
OP Zaměstnanost 2014–2020	2 386,16	2 347,79	98,4	38,37
OP Doprava 2014–2020	4 559,77	4 537,89	99,5	21,88
OP Životní prostředí 2014–2020	2 789,61	2 797,88	100,3	0,00
Integrovaný regionální operační program	5 911,21	5 397,35	91,3	513,86
OP Praha – pól růstu ČR	201,59	202,62	100,5	0,00
OP Technická pomoc 2014–2020	209,70	207,74	99,1	1,96
Program rozvoje venkova na období 2014–2020	3 075,73	2 886,27	93,8	189,46
OP Rybářství 2014–2020	31,11	29,65	95,3	1,45
Celkem	25 783,05	24 843,02	96,4	949,32

Zdroj: Čtvrtletní zpráva o implementaci ESI fondů v České republice v programovém období 2014–2020, I. čtvrtletí 2024, MMR-NOK, květen 2024.

Pozn.: PRV14+ má oproti ostatním programům prodlouženou způsobilost výdajů.

Pravidlo n+3 po celé PO14+ plnily všechny programy a ČR v této souvislosti nepřišla o žádné finanční prostředky.

MMR-NOK v březnu 2024 předložil vládě *Zprávu o rizicích a opatřeních implementace fondů EU k datu 31. prosince 2023 /ZRO/*. Ze ZRO mj. vyplývá, že z pohledu řádného dočerpání alokace PO14+ jsou stěžejní právě roky 2023 a 2024. Ke konci února 2024 vyčíslil MMR-NOK alokaci ohroženou nedočerpáním na 485 mil. Kč (dohromady za OPR14+, IROP14+ a OPŽP14+).

E.2.2 PROGRAMOVÉ OBDOBÍ 2021–2027

Na konci září 2022 byl schválen Komisí poslední český OP, kterým byl OP *Spravedlivá transformace /OPST/*, a ČR se stala druhým členským státem, kterému byly schváleny všechny programy. V průběhu roku 2023 se tak naplno rozběhlo PO21+.

V roce 2023 a do konce března 2024 nebyly plánovány žádné vnější realokace mezi programy.

K 31. březnu 2024 neobdržel MMR-NOK žádnou zprávu, která by informovala o pozastavení financování či o korekcích týkajících se PO21+.

E.2.2.1 AKTUÁLNÍ STAV ČERPÁNÍ ALOKACE NA PO21+

K datu redakční uzávěrky *EU reportu 2024*, tj. k 31. březnu 2024, vydal MMR-NOK *Měsíční informaci o implementaci fondů EU (2021–2027), březen 2024*.¹⁵⁸ Informace uváděné v tomto bodě EU reportu pocházejí právě z tohoto dokumentu a také z dalších informací, které MMR-NOK poskytl Nejvyššímu kontrolnímu úřadu.

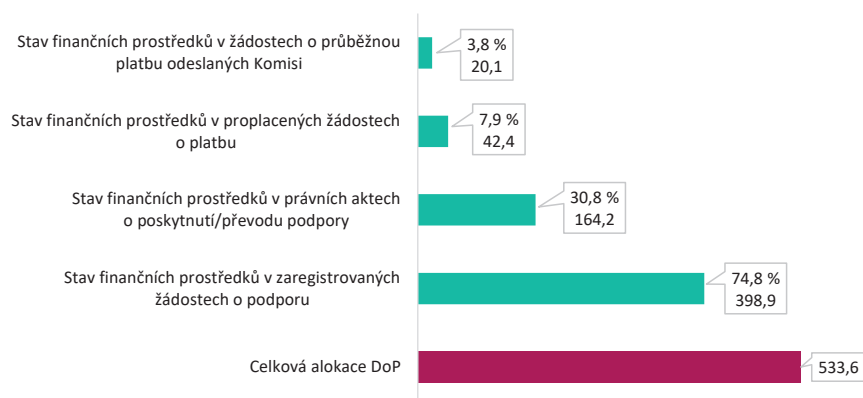
Do konce března 2024 bylo v rámci PO21+ vydáno celkem 14 867 právních aktů o poskytnutí/převodu podpory v úhrnné výši téměř 164,24 mld. Kč, tedy 30,8 % celkové alokace tohoto programového období. Nejvyšší podíl prostředků ve vydaných právních aktech vzhledem ke své alokaci zaznamenal OPZ+ (57,8 %), OP JAK (42,5 %) a OPŽP (42,1 %).

Příjemcům bylo proplaceno celkem 42,4 mld. Kč, tj. 7,9 % celkové alokace, přičemž relativně nejvíce bylo proplaceno v případě OP JAK (17,8 %) a OPZ+ (15,0 %). Nejvyšší procenta prostředků vykázaných Komisí v průběžných žádostech o platbu zaznamenaly vzhledem ke své alokaci OPD (11,2 %) a OPZ+ (4,2 %).

Ačkoliv se tato čísla mohou jevit jako nízká, odpovídají fázi sedmiletého programového období a v rámci EU-27 staví ČR mezi vůbec neúspěšnější ČS z hlediska průběhu čerpání prostředků přidělené alokace.

Graf č. 12: Stav čerpání dohody o partnerství na PO21+ (příspěvek EU) ke dni 31. března 2024

(v mld. Kč)

Zdroj: MS2021+, stav k 31. březnu 2024.

158 MMR-NOK vydává tyto zprávy každý měsíc. Vstupní data těchto zpráv pocházejí z MS2021+.

E.2.2.2 PLNĚNÍ PRAVIDLA N+3

Vzhledem ke zpoždění zahájení PO21+ bylo pravidlo n+3 upraveno tak, že plánovaná alokace roku 2021 byla přičtena k alokaci roku 2022. První rok, kdy se uplatní pravidlo n+3, bude rok 2025. Aktuální stav naplnění tohoto pravidla právě pro rok 2025 je uveden v následující tabulce.

Tabulka č. 15: Plnění pravidla n+3 pro rok 2025 (příspěvek EU) ke dni 31. března 2024

Program	Alokace do roku 2022 (n+3)	Předběžné platby (2021–2025)	Odeslané žádosti o platbu	Nesplněné základní podmínky	Plnění limitu
	(v mil. €)	(v mil. €)	(v mil. €)	(v mil. €)	(v %)
OP <i>Technologie a aplikace pro konkurenceschopnost 2021–2027</i>	535,70	109,76	2,90	0,00	21,0
OP <i>Jan Amos Komenský</i>	382,08	89,27	50,77	0,00	36,7
OP <i>Zaměstnanost plus</i>	249,14	51,05	61,36	0,00	45,1
OP <i>Doprava 2021–2027</i>	882,82	169,89	542,26	0,00	80,7
OP <i>Životní prostředí 2021–2027</i>	408,31	86,06	64,18	124,79	67,4
<i>Integrovaný regionální program 2021–2027</i>	820,43	165,70	74,88	0,00	29,3
OP <i>Technická pomoc 2021–2027</i>	37,63	7,71	6,56	0,00	37,9
OP <i>Rybářství 2021–2027</i>	5,82	0,75	0,37	0,00	19,2
OP <i>Spravedlivá transformace 2021–2027</i>	580,47	41,04	18,92	0,00	10,3
Celkem	3 902,40	721,23	822,20	124,79	X

Zdroj: informace MMR-NOK, červen 2024.

Pozn.: Výdaje související s nesplněnými základními podmínkami Komise neproplácí, ale do plnění pravidla n+3 se započítávají. Uvedená částka odpovídá výši fiktivní žádosti o platbu.

Podle informace uvedené v ZRO je z pohledu optimálního čerpání alokace a řádné implementace programů PO21+ identifikována vysoká rizikovost u OPST a OP TAK.

OPST je specifickým programem s vícezdrojovým financováním. U strategických projektů je typická jak jejich komplexnost a náročnost na přípravu a hodnocení, tak i samotná realizace. Ačkoliv ŘO predikuje naplnění pravidla n+3 pro rok 2026, MMR-NOK označil riziko nenaplnění pravidla n+3 pro rok 2026 a stanovených věcných milníků a cílů za významné. **MMR-NOK na základě predikcí odhaduje možný de-commitment (zrušení části závazku ze strany Komise) v roce 2026 na 4–9 mld. Kč.** MMR-NOK k tomu dále uvádí, že se zpožděním implementace prostředků z *Fondu spravedlivé transformace* se potýkají všechny ČS, které tyto prostředky mají přidělené. V tomto srovnání je na tom ČR nejlépe.

V případě OP TAK identifikoval MMR-NOK zvýšené riziko nenaplnění stanovených věcných milníků a cílů a také riziko plnění pravidla n+3, prozatím však bez ztráty části alokace.

E.2.3 STAV ADMINISTRATIVNÍ KAPACITY IMPLEMENTAČNÍ STRUKTURY V ČR V ROCE 2023

MMR-NOK uvedl v ZRO, že mezi hlavní rizika PO21+ patří především riziko nedostatečných administrativních kapacit. Na žádost NKÚ popsal MMR-NOK aktuální stav administrativní kapacity implementační struktury v ČR.¹⁵⁹

Implementační struktura fondů EU v ČR /IS/ z hlediska lidských zdrojů disponuje kvalifikovanou a zkušenou administrativní kapacitou. Fluktuace implementační struktury mírně stoupla na 9,44 % (oproti 8,34 % v roce 2022). Z hlediska přepočtených úvazků se na implementaci v roce 2023 podílelo 3 405,71 FTE¹⁶⁰, což je srovnatelné číslo s předchozím rokem (3 433,12 FTE). Ke konci roku 2023 bylo pro implementaci fondů EU vyčleněno 3 788,63 systemizovaných míst, což představuje 0,65 % celkového počtu státních zaměstnanců v ČR (75 868 zaměstnanců).¹⁶¹

Případné další redukce systemizovaných míst IS mohou zásadně ohrozit vyčerpání příslušných alokací, plnění pravidla n+3, plynulost a rychlost proplácení finančních prostředků z rozpočtu EU. Zároveň je třeba zmínit, že pozice v IS jsou z větší části financovány z projektů technické pomoci a jejich redukce tedy pro státní rozpočet nepředstavuje výraznou úsporu.

Podle pravidelné *Zprávy o ČR pro rok 2024* (Country Report)¹⁶² vydávané Komisí je veřejná správa v ČR počtem zaměstnanců i výdaji na ně pod průměrem EU. **Mzdy jsou při srovnatelné úrovni vzdělání nižší než v soukromém sektoru a od roku 2004 reálně klesly o více než 10 %.** Tím se dále snižuje atraktivita státního sektoru jako zaměstnavatele a je náročné přilákat a udržet talentované a vzdělané odborníky. Toto se týká zejména manažerských, analytických a IT pozic.

V ČR proběhlo v roce 2023 vyhodnocení a aktualizace *Rámce pro posilování administrativní kapacity implementační struktury evropských fondů v programovém období 2021–2027* (tzv. Roadmap) z roku 2021. Také tento dokument v oblasti řízení lidských zdrojů a administrativní kapacity IS konstatuje, že administrativní kapacita v ČR je adekvátní a kompetentní, což se mimo jiné promítá i do úspěšnosti v čerpání z fondů EU. Ke konci roku 2023 nevyvstala potřeba stanovovat nová opatření k posílení administrativní kapacity. Důraz je kladen na náležitou implementaci opatření stávajících, aby nedocházelo k nadbytečnému zvyšování administrativní zátěže.

Česká republika zvládla přechod mezi programovými obdobími 2014–2020 a 2021–2027 dobře a daří se jí nadále úspěšně pokračovat v implementaci fondů EU.

¹⁵⁹ Zdroj: informace MMR-NOK, červen 2024.

¹⁶⁰ Ekvivalent plného pracovního úvazku.

¹⁶¹ *Informace o zajištění administrativní kapacity implementační struktury Dohody o partnerství a Národního strategického referenčního rámce za rok 2023: Zpráva pro informaci členů vlády*, MMR-NOK, 2024.

¹⁶² *2024 Country Report – Czechia*, DIRECTORATE-GENERAL FOR ECONOMIC AND FINANCIAL AFFAIRS.

Online. 2024 European Semester: Country Reports. 2024. Dostupné z: https://economy-finance.ec.europa.eu/document/download/facc4bb2-4e1b-471f-998e-6895c4091e3c_en?filename=SWD_2024_603_1_EN_Czechia.pdf.

E.2.4 MIMORÁDNÉ ÚKOLY ŘEŠENÉ ZVLÁŠTNÍMI OPATŘENÍMI REALIZOVANÝMI V RÁMCI POLITIKY SOUDRŽNOSTI¹⁶³

E.2.4.1 COVID-19 A NÁSTROJ REACT-EU

Nástroj REACT-EU poskytl finanční prostředky v celkové hodnotě více než 28 mld. Kč na řešení dopadů pandemie covidu-19. Celkově bylo příjemcům k 31. březnu 2024 vyplaceno 25,3 mld. Kč.

V rámci prioritní osy 6 IROP14+ bylo vypsáno osm výzev a realizováno 609 projektů. Díky podpoře z REACT-EU bylo vylepšeno 98 pracovišť zdravotní péče a ochrany veřejného zdraví. Bylo přidáno 1 925 nových lůžek pro pacienty s covidem-19 a zajištěno 29 prvků pro zlepšení standardů kybernetické bezpečnosti. Bylo pořízeno 269 nových sanitních vozů a 509 nových vozidel pro rychlou reakci na mimořádné události. IZS obdržel 1 449 sad techniky a věcných prostředků a bylo modernizováno 61 objektů pro IZS. Kapacity služeb a sociální péče byly navýšeny o možnost obsloužit dalších 2 569 klientů a bylo podpořeno 690 zázemí pro služby a sociální práci.

Tabulka č. 16: Stav čerpání z nástroje REACT-EU (příspěvek Unie) k 31. březnu 2024

Prioritní osa IROP14+	Celková alokace	Finanční prostředky v zaregistrovaných žádostech o podporu			Finanční prostředky v právních aktech o poskytnutí/převodu podpory			Finanční prostředky proplacené v žádostech o platbu	
	(v mil. Kč)	(v mil. Kč)	Počet	% alokace	(v mil. Kč)	Počet	% alokace	(v mil. Kč)	% alokace
06.6	27 701,48	33 351,14	728	120,4	29 160,85	610	105,3	25 339,26	91,5
06.7	29,32	49,88	3	170,1	21,36	2	72,9	12,50	42,6
06.9	561,40	388,23	5	69,2	359,27	4	64,0	0,00	0,0

Zdroj: MS2014+.

E.2.4.2 PODPORA UPRCHLÍKŮ Z UKRAJINY

Podpora uprchlíků z Ukrajiny byla realizována v rámci IROP14+ prostřednictvím SC 8.1 a 9.1. Cílem bylo zvládnout migrační krizi v České republice, která nastala v důsledku ruské vojenské agrese na Ukrajině. Podpořené projekty byly zaměřeny na poskytování základních životních potřeb včetně bydlení a pomáhaly socioekonomickému začlenění uprchlíků do společnosti.

Celkové prostředky určené na realizaci těchto projektů převýšily 937 mil. Kč. Projekty ve SC 8.1 bylo možné realizovat pouze na území hlavního města Prahy, zatímco projekty ve SC 9.1 bylo možné realizovat na území celé ČR včetně hlavního města. Finanční prostředky z EU ve SC 8.1 dosahovaly téměř 376 mil. Kč a ve SC 9.1 přesáhly hodnotu 561 mil. Kč.

Dne 31. ledna 2023 IROP14+ vyhlásil výzvu č. 105 *Podpora ubytování uprchlíků z Ukrajiny* zaměřenou na řešení bezprostřední potřeby zajištění bydlení pro uprchlíky. Jediným oprávněným žadatelem byl ÚP. Pro realizaci jeho projektu bylo vyčleněno přes 184 mil. Kč z EFRR. Dne 29. června 2023 byla vyhlášena výzva č. 106 *Podpora uprchlíků z Ukrajiny* soustřeďující se na základní materiální pomoc uprchlíkům (např. dostupnost potravin, hygienických potřeb, oblečení atd.) a také na přímé služby, jako jsou ubytování, zdravotní služby, zdravotní prevence a integrace do společnosti. EFRR připravil záchranný balíček ve výši přes 163 mil. Kč. IROP14+ vyhlásil dne 12. prosince 2023 výzvu č. 107 *Podpora ubytování uprchlíků z Ukrajiny z REACT EU* zaměřenou na řešení bezprostřední potřeby bydlení uprchlíků. Jediným oprávněným žadatelem byl opět ÚP. Pro realizaci projektu bylo vyčleněno 285 mil. Kč z prostředků REACT-EU.

¹⁶³ Zdroj: informace MMR-NOK, červen 2024.

Dne 18. prosince 2023 vyhlásil IROP14+ výzvu č. 108 *Podpora uprchlíků z Ukrajiny z REACT-EU*. Tato výzva byla zaměřená na zajištění základních životních potřeb a socioekonomickou integraci uprchlíků z Ukrajiny. Jediným oprávněným žadatelem bylo hl. m. Praha. Pro realizaci projektů bylo vyčleněno 127 mil. Kč z prostředků *REACT-EU*.

E.2.5 INFORMACE MMR-NOK O STAVU PŘÍPRAVY PROGRAMOVÉHO OBDOBÍ 2028–2034 /PO28+/¹⁶⁴

MMR-NOK se aktivně věnuje přípravě PO28+. Již během českého předsednictví v Radě Evropské unie v roce 2022 zahájil diskuze o budoucí podobě politiky soudržnosti EU po roce 2027 se zástupci evropských institucí a ČS. Toto téma bylo stěžejní také během předsednictví ČR ve Visegrádské skupině (1. července 2023 – 30. června 2024), v jehož rámci byla podepsána deklarace 11 podobně smýšlejících ČS. Tato deklarace obsahuje klíčové oblasti politiky soudržnosti, jako je její role, hlavní aspekty a rozsah po roce 2027, finanční aspekty a implementační pravidla nebo možné dopady rozšiřování EU na tuto politiku.

Paralelně s prosazováním pozice ČR v nastavení politiky soudržnosti po roce 2027 je nezbytné zahájení přípravy věcných priorit ČR. Evropské prostředky představují až 40 % investic ČR, a politika soudržnosti je tedy klíčovou investiční politikou. Proto je nezbytné zajištění jejího pokračování i po roce 2027. S ohledem na to, že alokace pro ČR se budou pravděpodobně postupně snižovat, a nepokryjí tak předpokládané potřeby státu, je nutné prioritizovat oblasti, na které se v příštím programovém období ČR zaměří.

MMR-NOK zapojuje do diskuzí k prioritám o budoucím zaměření financování z fondů EU v České republice všechny relevantní aktéry, jako jsou odpovědné resorty, hospodářští, územní a sociální partneři, akademická sféra a církve, s cílem připravit národní pozici za ČR. **Spolupráce probíhá zejména prostřednictvím pracovní skupiny v gesci MMR, jejíž činnost byla zahájena v září 2023. Tyto diskuze s experty a partnery ohledně prioritizace věcných témat jsou žádoucí již před zveřejněním návrhu nového VFR a legislativy EU pro budoucí období, aby se závěry z diskuzí promítly ve vyjednávání s Komisí.**

Ze strany MMR-NOK je připravován materiál shrnující základní východiska pro směřování politiky soudržnosti po roce 2027, který bude předložen vládě ČR v červenci 2024. Měl by sloužit jako podklad pro odborná a politická jednání na evropské, ale i národní úrovni. MMR-NOK dále plánuje připravit a předložit vládě do poloviny roku 2025 návrh hlavních věcných oblastí pro financování z fondů EU. Budoucí struktura programů se však bude tvořit později až na základě nové legislativy a požadavků Komise.

V roce 2023 provedl MMR-NOK dvě velké evaluace ke zhodnocení dopadů fondů politiky soudržnosti v ČR v PO14+. První, regionální evaluace hodnotí dopady fondů EU na územní rozvoj regionů na úrovni krajů. Druhá, tematická evaluace hodnotí, jakým způsobem byly prostředky využity a jakých výsledků se dosáhlo podle jednotlivých podporovaných oblastí (vymezeno tematickými cíli). Hlavní závěry z evaluací poskytují klíčová data pro využití fondů EU v budoucnu.

Na evropské úrovni probíhají teprve obecné diskuze o budoucí podobě VFR a politiky soudržnosti jako takové – konkrétní doporučení pro ČS lze očekávat až po zveřejnění legislativních návrhů pro PO28+.

164 Zdroj: informace MMR-NOK, červen 2024.

E.3 MODERNIZAČNÍ FOND A NÁRODNÍ PLÁN OBNOVY

E.3.1 MODERNIZAČNÍ FOND

*Modernizační fond*¹⁶⁵ byl zřízen směrnicí Evropského parlamentu a Rady (EU) 2018/410, kterou se mění směrnice 2003/87/ES¹⁶⁶. Tato směrnice byla do českého právního řádu implementována zákonem č. 1/2020 Sb.¹⁶⁷ Cílem MoF je pro období let 2021–2030 podpořit investice do modernizace energetických soustav a zlepšení energetické účinnosti. Tyto investice by měly zároveň přispět k energetické nezávislosti ČR. MoF čerpá prostředky zejména zpeněžením 2 % celkového počtu emisních povolenek v systému EU ETS¹⁶⁸ na období 2021–2030. Od roku 2024 se přidává dalších 2,5 % povolenek dražených mezi roky 2024–2030. Na úrovni EU připadá rozhodující hodnotící a schvalující role Evropské investiční bance, tzv. investičnímu výboru a Komisi.

Aktuální odhad disponibilní částky pro ČR na léta 2021–2030 představuje v přepočtu hodnotu cca 500 mld. Kč. Na přípravě a administraci MoF v České republice se podílí výbor pro Modernizační fond a platforma pro Modernizační fond¹⁶⁹. Příjemcem prostředků je SFŽP.

Prostředky jsou směřovány do celkem osmi programů s energeticky úspornými opatřeními. **Nejvíce vyhlášených výzev se týkalo programu HEAT (sektor teplárenství), po ověření absorpční kapacity je plánováno navýšení alokace programu na cca 100 mld. Kč. Podobně byl aktualizován předpoklad u programu RES+ (obnovitelné zdroje energie), pro který bude alokováno rovněž cca 100 mld. Kč. Vzroste podpora programu ENERGETICKÝ PRŮMYSL (energeticky náročný průmysl), kde by alokace měla dosáhnout 80 mld. Kč.** Posílena bude rovněž alokace dalších programů, konkrétně program ENERGOV (energetická účinnost ve veřejných budovách a infrastruktura) by měl dosáhnout 20 mld. Kč, program TRANSGOV (modernizace veřejné dopravy) bude zvýšen na 50 mld. Kč. Programy GREENGAS (podpora zelených plynů vč. biometanu a vodíku) a SMARTNET (modernizace veřejných a ostatních sítí) by oba měly dosáhnout alokace 20 mld. Kč a program KOMUNERG (podpora komunitní energetiky) cca 14 mld. Kč.

Podle informací SFŽP¹⁷⁰ bylo do konce roku 2023 podpořeno téměř 1 600 projektů zásadního významu. ČR tak v tomto ohledu patří k nejúspěšnějším ČS. Na úrovni Evropské investiční banky a Komise se podařilo obhájit projektované prostředky, které dosáhly úhrnné částky v přepočtu 194 mld. Kč. Vyplaceno bylo do roku 2023 v přepočtu cca 66 mld. Kč (kurz 24,6 Kč/€), tj. zhruba jedna třetina obhájených investic.

E.3.2 NÁRODNÍ PLÁN OBNOVY

NPO pro roky 2021–2026 je v ČR financován formou grantů a dotací z Nástroje pro oživení a odolnost, který je největším nástrojem *NextGenerationEU*. NPO byl v roce 2023 aktualizován¹⁷¹ a k vyčleněné celkové částce byla přidána rovněž tzv. zápůjčková část. **Došlo tím k navýšení celkové alokace NPO z původních více než 7,0 mld. € na 9,2 mld. €, tj. v přepočtu 228,4 mld. Kč,** z toho cca 209,0 mld. Kč ve formě grantů a 19,4 mld. Kč jako půjčky.

165 MoF byl zřízen na podporu v deseti ČS, kterými jsou Bulharsko, Česká republika, Estonsko, Chorvatsko, Maďarsko, Lotyšsko, Litva, Polsko, Rumunsko a Slovensko.

166 Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2003/87/ES ze dne 13. října 2003, o vytvoření systému pro obchodování s povolenkami na emise skleníkových plynů a o změně směrnice Rady 96/61/ES.

167 Zákon č. 1/2020 Sb., kterým se mění zákon č. 383/2012 Sb., o podmínkách obchodování s povolenkami na emise skleníkových plynů, ve znění pozdějších předpisů, a zákon č. 458/2000 Sb., o podmínkách podnikání a o výkonu státní správy v energetických odvětvích a o změně některých zákonů (energetický zákon), ve znění pozdějších předpisů.

168 *Systém pro obchodování s emisemi skleníkových plynů (EU Emissions Trading System).*

169 Organizační struktura: https://www.mzp.cz/cz/modernizacni_fond.

170 Data dostupná na webu SFŽP <https://www.sfzp.cz/dotace-a-pujcky/modernizacni-fond/>.

171 Provdávací rozhodnutí Rady, kterým se mění prováděcí rozhodnutí ze dne 8. září 2021, o schválení posouzení plánu pro oživení a odolnost Česka, ze dne 10. října 2023 č. 13383/23.

Závazné podmínky pro implementaci NPO, tzv. CID, byly stanoveny v rámci schvalování NPO České republiky Radou pro hospodářské a finanční věci v roce 2021¹⁷². V polovině období realizace se ukázalo, že administrativní zátěž spojená s poskytováním grantů je významně vyšší. Komise proto zaslala ČS návrh aktualizovaných pokynů pro implementaci RRF. V tomto návrhu stanovuje přípustné typy změn v cílech, resp. procesních opatřeních, avšak bez snížení celkových ambicí plánu. Současně aktualizované pokyny zjednodušují požadavky na podávání zpráv (úprava monitorovacích kroků), řeší komplementární financování a stanovují způsoby posílení spolupráce s EÚD k zabránění překrývání auditů.

Primární zásadou navrhovaných úprav zůstává, aby ČS zajistily pokrok v reformách a investicích a upřednostnily opatření, která mohou být dokončena do srpna 2026. **Stále totiž platí, že dané cíle a milníky musí být dokončeny do 31. srpna 2026.**

K datu redakční uzávěrky *EU reportu 2024* byla České republice v grantech vyplacena částka téměř 1,88 mld. € na celkem tři podané žádosti. **Včetně předfinancování dosáhla celková částka vyplacená příjemcům v ČR již cca 2,7 mld. €, což představuje více než 29 % finanční podpory smluvně zajištěné pro ČR z RRF, a současně tak bylo uspokojivě splněno 19 % dohodnutých milníků a cílů NPO.** V termínu k 15. září 2024 plánuje ČR podat 4. a 5. žádost o výplatu v úhrnné částce téměř 2,0 mld. € a žádost o platbu v rámci zápůjčky v částce cca 191 mil. €. Tím by měla ČR splnit dalších 63 milníků a cílů NPO.

Tyto milníky musely být splněny nejpozději do 31. prosince 2023, avšak existují dílčí problémy, resp. zpoždění v realizaci. Konkrétně ve čtvrté žádosti o výplatu se ukazuje jako kritický milník 193 – *přijetí zákona o dlouhodobé péči*. Tato záležitost je projednávána s Komisí vzhledem k hrozbě odložení účinnosti či přechodných ustanovení, jež se přímo vztahují k prováděcímu rozhodnutí Rady. **Aktuálně tak hrozí zpoždění termínu pro podání žádosti o výplatu v částce téměř 1,3 mld. €.**

E.4 VÝDAJE NA PODPORU VNITŘNÍCH VĚCÍ EU

Finanční příspěvky z fondů EU v oblasti vnitřních věcí poskytují podporu na posílení svobody, bezpečnosti, práva a spravedlnosti a zajištění migrační politiky.

Uvedené oblasti jsou z rozpočtu EU podporovány dlouhodobě. V České republice byly tyto aktivity finančně kryty nejprve *Evropským uprchlickým fondem* (PO4+), později pak obecným programem *Solidarita a řízení migračních toků* (PO7+). V minulém programovém období fungovaly národní programy AMIF a FVB. Počínaje PO21+ dochází k začlenění fondů působících v oblasti vnitřních věcí k dalším unijním fondům, a to včetně jejich zakomponování do společného právního rámce.

V programovém období 2021–2027 tak přibyla do skupiny fondů EU se společným právním rámcem trojice nových fondů:

- ***Azylový, migrační a integrační fond***¹⁷³,
- ***Fond pro vnitřní bezpečnost***¹⁷⁴,
- ***Nástroj pro finanční podporu správy hranic a vízové politiky***¹⁷⁵.

Řídicím orgánem všech tří OP financovaných z uvedených fondů je v České republice MV. Alokace těchto OP činí úhrnem 135 mil. €.

¹⁷² Prováděcí rozhodnutí Rady o schválení posouzení plánu pro oživení a odolnost Česka ze dne 31. srpna 2021 č. 11047/21.

¹⁷³ V České republice se OP AMIF zaměřuje na implementaci tří ze čtyř SC. Jedná se o tyto oblasti *Integrace, Návraty a Azyl*. ČR může z OP AMIF čerpat peněžní prostředky do výše téměř 70 mil. €.

¹⁷⁴ FVB má tři SC, do kterých lze podporu směřovat, a to *zlepšení a usnadnění výměny informací mezi příslušnými orgány a relevantními institucemi a jinými subjekty Unie, zlepšení a zintenzivnění přeshraniční spolupráce a posilování kapacit v oblasti předcházení trestné činnosti, terorismu a radikalizaci a boje proti nim*. ČR může prostřednictvím OP FVB čerpat peněžní prostředky do výše téměř 35 mil. €.

¹⁷⁵ NSHV definuje dva SC. Jde o *Podporu evropské integrované správy hranic a Podporu společné vízové politiky*. ČR může z OP NSHV čerpat peněžní prostředky do výše přesahující 30 mil. €.

MV vydalo v březnu 2024 průběžnou evaluační zprávu¹⁷⁶ (k 31. prosinci 2023) za jím řízené OP. V této zprávě je mj. uvedeno, že dotčené OP jsou na počátku implementace, a proto není možné vyhodnotit jejich dopady, byť krátkodobé. **Přesto v obecné rovině hodnotí OP jako vhodně nastavené. I přes nízkou alokaci mohou tyto OP konkrétním skupinám pomoci k řešení jejich potřeb.**

Ke dni 31. prosince 2023 bylo právními akty vázáno 38,2 % finančních prostředků z celkové alokace, přičemž relativně nejvíce finančních prostředků se podařilo schválit v projektech OP FVB (52,8 %). Do konce roku 2023 však byla proplacena pouze nepatrná částka finančních prostředků, která se pohybovala mezi 1 a 2,5 %.

Ke konci roku 2023 bylo ve třech OP schváleno dohromady 21 projektů z celkově 46 podaných projektových žádostí. Dvanáct projektů bylo schváleno v OP AMIF, šest v OP FVB a tři projekty v OP NSHV.

Externí evaluátor (Ernst & Young, s.r.o.) mj. zjistil, že:

- u značné části aktivit chybí ukazatel (kvantitativní či kvalitativní), podle kterého by bylo možné vyhodnocovat úspěšnost realizovaných aktivit a jejich dopad;
- indikátory nepokrývají veškeré podporované aktivity, případně nereflektují věcnou náplň projektů (nerelevantní sledování rozpadu podle pohlaví, věku) a potřeby cílových skupin (děti, ohrožené osoby);
- ačkoliv je ŘO povinen pravidelně vykazovat datové sady vůči Komisi, využitelnost těchto výkazů není jasná;
- zařazení těchto OP pod Obecné nařízení vytváří další administrativní nároky jak na ŘO, tak na příjemce;
- respondenti velmi pozitivně vnímají možnost zjednodušeného vykazování výdajů nabízející významné zjednodušení administrativy (např. jednotkové vykazování mzdových nákladů).

Externí evaluátor mj. doporučil:

- zpracovat intervenční logiku jednotlivých OP v plném rozsahu, včetně vnějších vlivů, které mají na intervence dopad;
- poučit se z aktuální situace a pro příští programové období zpracovat komplexní intervenční logiku včetně vazby na ukazatele výstupů a výsledků, na základě kterých bude možné úspěch programů hodnotit;
- při přípravě nového programového období vyhodnotit relevanci zařazení programů v oblasti vnitřních věcí pod Obecné nařízení a ve spolupráci s Komisí případně upravit či zjednodušit plošná pravidla, která jsou pro tyto programy nadbytečná, a nadále nepřebírat bez řádného vyhodnocení automaticky pravidla politiky soudržnosti na fondy v oblasti vnitřních věcí.

Zjištění a doporučení externího evaluátora učiněná v oblasti podpory vnitřních věcí EU v ČR v polovině PO21+ se v zásadě shodují se zjištěními a doporučeními NKÚ, která se týkala politiky soudržnosti PO14+.

176

Evaluační zpráva v polovině období OP AMIF, OP FVB a OP NSHV v programovém období 2021–2027, Ernst & Young, s.r.o., březen 2024.

E.5 VÝDAJE NA SPOLEČNOU ZEMĚDĚLSKOU POLITIKU

E.5.1 AKTUÁLNÍ VÝVOJ SPOLEČNÉ ZEMĚDĚLSKÉ POLITIKY¹⁷⁷

Základní principy fungování SZP na období 2023–2027 jsou zaměřeny na podporu a stabilizaci příjmů zemědělců a zajišťování potravinové bezpečnosti, a to při provozování odolného, udržitelného a konkurenceschopného zemědělství se zaměřením na ochranu životního prostředí. V tomto programovém období došlo ke sloučení podpor v rámci SZP do jediného strategického dokumentu, což má umožnit lepší řízení pro naplňování stanovených cílů. Strategický plán SZP je nástrojem podpory zemědělského, potravinářského, lesnického sektoru a venkova ze zdrojů dvou zemědělských fondů (EZZF a EZFRV) fungujících i v předešlém programovém období.

Strategický plán Společné zemědělské politiky České republiky na období 2023–2027 /SP SZP 23+/ byl Komisí schválen v listopadu 2022. Obsahuje tři základní oblasti podpory: přímé platby, rozvoj venkova a sektorové intervence. Tyto oblasti jsou dále rozděleny do 92 intervencí. Na jejich financování je určeno více než 8 013,13 mil. € (z toho 5 646,82 mil. € z rozpočtu EU a 2 366,31 mil. € ze státního rozpočtu).

Nejvíce finančních prostředků (více než 51 %) je cíleno na přímé platby, které zemědělcům pomáhají zajistit stabilní příjmy a vybalancovat nestálost zemědělských trhů. Poskytují se formou platby na hektar využívané zemědělské plochy nebo v souvislosti s počtem chovaných zvířat. Poskytnutí přímých plateb je mimo podmínek jednotlivých podpor podmíněno řádným obhospodařováním zemědělské půdy, tj. dodržováním povinných požadavků na hospodaření a podmínek standardů dobrého zemědělského a environmentálního stavu půdy.

Intervence rozvoje venkova (47 % plánovaného rozpočtu SP SZP 23+) jsou rozděleny na plošné intervence a intervence cílené na chov hospodářských zvířat a dále na projektové intervence. Pomocí projektových intervencí se poskytují prostředky do zemědělství, potravinářství, venkovského prostoru, ale i příspěvky do lesního hospodářství nebo na vodohospodářská opatření. Projektové intervence by měly mj. přispět ke vzniku nových pracovních míst na venkově, k modernizaci zemědělských podniků. Také by měly podpořit výzkum a inovace a činnosti v oblasti odborného vzdělávání a poradenství.

Sektorové intervence, které představují zbývající necelá 2 % plánovaného rozpočtu SP SZP 23+, jsou podpory vybraných odvětví. V rámci ČR jsou stanoveny pro odvětví ovoce a zeleniny, brambor, vajec, okrasných rostlin, vína a včelařských produktů.

E.5.2 STAV ČERPÁNÍ PROSTŘEDKŮ SZP PŘIDĚLENÝCH ČR V ROCE 2023

V roce 2023 bylo dle údajů SZIF¹⁷⁸ v rámci SZP v ČR vyplaceno 30 949,38 mil. Kč (z toho prostředky EU 23 857,01 mil. Kč a prostředky státního rozpočtu 7 092,37 mil. Kč). Podrobnější údaje jsou uvedeny v následující tabulce.

¹⁷⁷ Zdroj informací: <http://eagri.cz/public/web/mze/dotace/szp-pro-obdobi-2021-2027/>; <https://www.europarl.europa.eu/factsheets/cs/sheet/106/financovani-spolecne-zemedelske-politiky>; https://ec.europa.eu/info/food-farming-fisheries/key-policies/common-agricultural-policy/new-cap-2023-27/key-policy-objectives-new-cap_cs a <https://www.mfcr.cz/cs/zahranici-a-eu/hospodareni-eu/prostredky-alokovane-pro-cr>.

¹⁷⁸ Zdrojem informací je *Rozpočet Společné zemědělské politiky a marketingu na rok 2023 a jeho čerpání k 31. prosinci 2023* sestavený SZIF.

Tabulka č. 17: Přehled prostředků vyplacených v hlavních oblastech SZP za rok 2023 (v tis. Kč)

Oblast výdaje	Příspěvek EU	Příspěvek ČR	Celkem
Přímé platby*	15 074 792	532 606	15 607 398
SOT	645 577	335 009	980 586
PRV**	8 136 642	6 224 757	14 361 399
Celkem	23 857 011	7 092 372	30 949 383

Zdroj: podklady poskytnuté SZIF – *Rozpočet SZP a marketingu na rok 2023 a jeho čerpání k 31. prosinci 2023*, tabulka *Celkové užití zdrojů Společné zemědělství politiky v roce 2023*.

* Jde o součet přímých plateb vyplacených z obálky za období 2014–2020 (8 685 324 tis. Kč) a přímých plateb v rámci SP SZP 23+ (6 605 889 tis. Kč). Rovněž je zde zahrnuta kompenzace finanční disciplíny (vratka částí dotace zemědělcům, o které byla v předchozím roce snížena ve výši 314 345 tis. Kč a převod propadlého podílu z vratek dotací ve výši 1 840 tis. Kč).

** Jde o součet prostředků *Programu rozvoje venkova ČR na období 2007–2013* (26 048 tis. Kč), *Programu rozvoje venkova na období 2014–2020* (12 730 716 tis. Kč) a *Rozvoje venkova 2023–2027* (1 604 635 tis. Kč).

E.5.2.1 PŘÍMÉ PLATBY

Přímé platby jsou nárokové platby, které SZIF vyplácí zemědělcům již od vstupu ČR do Evropské unie v roce 2004. Jsou poskytovány téměř výhradně ze zdrojů EU, konkrétně z EZZF. Výjimkou jsou přechodné vnitrostátní podpory, které byly vypláceny v období 2014–2020. Pro zemědělce jsou přímé platby jistým zdrojem peněz, a to téměř bez ohledu na jejich zemědělskou produkci. Přímé platby se vyplácí na základě žadatelem vyplněné jednotné žádosti a v závislosti na dodržování stanovených podmínek pro hospodaření.

V roce 2023 vyplatil SZIF prostředky poskytnuté v rámci přímých plateb za PO14+ a od podzimu 2023 poprvé i ze SP SZP 23+ jako přímé platby 2023+. **Přímé platby v roce 2023 dosáhly celkové hodnoty 15 607 mil. Kč**, což je ve srovnání s rokem 2022 pokles zhruba o 7 351 mil. Kč. Důvodem je podání nižšího počtu žádostí a především nižší sazba přímých plateb pro rok 2023.

Přímé platby PO14+

V roce 2023 vyplatil SZIF v rámci přímých plateb za období 2014–2020 celkem téměř 8 687 mil. Kč. Největší objem připadá na platbu pro zemědělce dodržující zemědělské postupy příznivé pro klima a životní prostředí (tzv. greening), a to 6 204 mil. Kč. Dále bylo vyplaceno téměř 1 600 mil. Kč jako podpora vázaná na produkci, přičemž největší částka z toho byla vyplacena na chov telete masného typu (více než 603 mil. Kč). Poté následovaly přechodné vnitrostátní podpory ve výši 531 mil. Kč, platby SAPS (jednotná platba na plochu) v částce 264 mil. Kč a platby pro mladé zemědělce ve výši 91 mil. Kč.

Přímé platby 2023+

Intervence v oblasti přímých plateb ve stávajícím programovém období 2023–2027 částečně navazují na přímé platby 2014+. I v současném programovém období zaujímají největší podíl prostředků vyplacených v rámci SZP. **Přímé platby zařazené pod schválený SP SZP 23+ se primárně dělí na přímé platby odělené od produkce a přímé platby vázané na produkci.** Smyslem přímých plateb je stabilizace příjmů zemědělců, měly by více přispět k rozvoji menších zemědělských farem a zároveň motivovat k šetrnějším postupům hospodaření.

Pro přímé platby platí obecně základní podmínka, že žadatel musí být aktivním zemědělcem, musí obhospodařovat minimálně 1 ha zemědělské půdy evidované v LPIS¹⁷⁹, která musí být řádně zemědělsky obhospodařována podle standardů dobrého zemědělského a environmentálního stavu půdy a povinných požadavků na hospodaření, anebo žadatel musí chovat zvířata řádně evidovaná v Ústřední evidenci podle

179 Evidence využití zemědělské půdy dle uživatelských vztahů.

plemenářského zákona. Pro každou intervenci je Ministerstvem zemědělství každoročně nastavená sazba, která vychází z rozpočtových stropů a směnného kurzu stanoveného Evropskou centrální bankou před 1. říjnem daného roku.

U přímých plateb oddělených od produkce není podmínkou pro poskytnutí dotace samotná zemědělská produkce. Tyto platby jsou vyplaceny žadatelům podle rozlohy obhospodařované zemědělské půdy bez ohledu na velikost podniku a objem produkce. Mezi přímé platby oddělené od produkce patří:

- *základní podpora příjmu pro udržitelnost /BISS/,*
- *platba pro malé zemědělce,*
- *doplňková redistributivní podpora příjmu pro udržitelnost,*
- *doplňková podpora příjmu pro mladé zemědělce,*
- *režimy pro klima a životní prostředí – celofaremní ekoplatba (základní/prémiová).*

Nejvýznamnější platbou je *základní podpora příjmu pro udržitelnost (BISS)*, která navazuje na *jednotnou platbu na plochu (SAPS)* poskytovanou do roku 2022. Je poskytována formou roční platby na hektar obhospodařované zemědělské půdy. K této základní platbě BISS je mladým zemědělcům do věku 40 let poskytována doplňková podpora na maximálně 90 hektarů zemědělské půdy. Jde o stejnou platbu, jaká byla vyplácena do roku 2022. Od roku 2023 se nově zavedla platba pro malé zemědělce hospodařící na ploše do 10 ha půdy evidované v LPIS, doplňková redistributivní podpora poskytovaná všem žadatelům na prvních 150 hektarů a dále takzvaná ekoplatba zaměřená na podporu postupů prospěšných pro životní prostředí a udržitelnost.

Malý zemědělec, hospodařící na ploše do 10 ha půdy evidované v LPIS, může získat dotaci na maximálně 4 ha zemědělské půdy, avšak nemůže žádat o jinou přímou platbu. Redistributivní platba je poskytována k základní platbě BISS a měla by zajistit výrazně vyšší podporu malých a středních zemědělců. Mělo by na ni připadnout 23 % celkového rozpočtu na přímé platby. Poskytování ekoplatby je závislé na dodržení požadavků a specifických podmínek na všech jednotlivých obhospodařovaných zemědělských kulturách. Pokud zemědělec splní stanovené postupy a podmínky základní úrovně celofaremní ekoplatby, bude mít nárok na platbu na všechny hektary podniku. Cílem prémiové úrovně celofaremní ekoplatby je navýšení zastoupení neprodučních ploch v zemědělské krajině a příspěví k ochraně vodních toků.

Přímé platby vázané na produkci mají za cíl podpořit podniky s produkcí vybraných komodit a jejich konkurenceschopnost a udržitelnost zemědělské výroby. Podpora se poskytuje na pěstování ovoce, zeleniny, cukrové řepy, chmele, škrobových brambor a bílkovinných plodin nebo na stavy zvířat v odvětví chovu skotu, ovcí a koz.

V roce 2023 vyplatil SZIF přímé platby 2023+ ve výši téměř 6 606 mil. Kč. Nejrozšířenější podporou v rámci přímých plateb 2023+ byla *základní podpora příjmu pro udržitelnost (BISS)*. V roce 2023 bylo podáno 24 295 žádostí na celkovou výměru 3 505 595 ha. Sazba dotace BISS byla stanovena na 1 760,44 Kč/ha. Celkem bylo na BISS vyplaceno 4 267 mil. Kč. Druhou nejvýznamnější složkou přímých plateb 2023+ byly podpory vázané na produkci v celkové částce cca 1 564 mil. Kč, přičemž nejvyšší částka byla vyplacena na produkci mléka (997 mil. Kč). Dalšími poskytnutými platbami byla *doplňková redistributivní podpora příjmu pro udržitelnost* ve výši 749 mil. Kč a *platba pro malé zemědělce* v celkové výši 26 mil. Kč.

E.5.2.2 SPOLEČNÁ ORGANIZACE TRHŮ

Společnou organizaci trhů aplikuje EU u vybraných zemědělských komodit, u nichž závazným způsobem stanovuje některé podmínky výroby a obchodu a podporuje je některými intervenčními zásahy, dotacemi, licenční politikou při dovozu a vývozu z/do třetích zemí, úpravou obchodních podmínek apod. Jde o podporu financovanou z EZZF a doplněnou o prostředky ze státního rozpočtu ČR.

V období 2023–2027 jsou opatření SOT administrována a vyplácena jak v rámci schváleného SP SZP 23+, tak i mimo něj. Je to dáno specifickým přístupem v rámci SZP, kdy byly pouze některé vybrané dotační tituly zahrnuty do SP SZP 23+ a ostatní se dále řídí původní legislativou, zejména nařízením č. 1308/2013¹⁸⁰ v platném znění.

Celkem bylo v roce 2023 v rámci SOT vynaloženo 981 mil. Kč, z toho 646 mil. Kč z rozpočtu EU a 335 mil. Kč ze státního rozpočtu.

Společná organizace trhů – mimo SP SZP 23+

V roce 2023 byly administrovány a vypláceny dotační tituly a oblasti, které nebyly součástí SP SZP 23+ a nebudou její součástí ani v dalších letech. Jde o školní programy, jejichž cílem je vytvářet zdravé stravovací návyky dětí ve vzdělávacích zařízeních a zlepšit distribuci zemědělských produktů – *Mléko do škol* (vyplaceno 137 mil. Kč) a *Ovoce a zelenina do škol* (vyplaceno 134 mil. Kč). Dále se jednalo o tržní opatření – *podpora pro organizace producentů ovoce a zeleniny* (vyplaceno 170 mil. Kč), *podpora produktů včelařství* (vyplaceno 30 mil. Kč) a *podpora v odvětví vína* (vyplaceno 141 mil. Kč). Rovněž byla vyplácena *podpora propagace zemědělských produktů* (vyplaceno 5 mil. Kč). V roce 2023 byla přijata mimořádná opatření v souvislosti s ruskou invazí na Ukrajinu jako pomoc zemědělcům kompenzovat klesající výkupní ceny zemědělských produktů (vyplaceno 211 mil. Kč).

Společná organizace trhů – v rámci SP SZP 23+

V rámci SP SZP 23+ budou administrovány a vypláceny intervence v těchto oblastech:

- včelařství,
- víno,
- organizace producentů (ovoce a zelenina, vejce, brambory, okrasné rostliny).

V roce 2023 došlo v rámci SP SZP 23+ k výplatě pouze u intervencí v oblasti včelařství (školení pro včelaře a výstavnictví, investice do hmotného majetku, boj proti včelím nálezům, racionalizace kočování včelstev, plemenářské práce, analýza včelích produktů). Celkem SZIF vyplatil 71 mil. Kč (z toho polovina z rozpočtu EU a polovina ze státního rozpočtu).

E.5.2.3 PROGRAM ROZVOJE VENKOVA

Podpora rozvoje venkova je financována z prostředků EZFRV za spoluúčasti státního rozpočtu ČR. Podporovány jsou projekty zaměřené do oblasti inovací, výzkumu a předávání znalostí v zemědělství či lesnictví, na zvyšování konkurenceschopnosti zemědělství, na organizaci potravinového řetězce, na dobré životní podmínky, ale jde také o podporu ekologického zemědělství, ochranu zemědělské půdy a ochranu lesů, podporu přechodu na nízkouhlíkovou ekonomiku s ohledem na klima, na ekosystémy či podporu sociálního rozvoje venkova.

¹⁸⁰ Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1308/2013 ze dne 17. prosince 2013, kterým se stanoví společná organizace trhů se zemědělskými produkty a zrušují nařízení Rady (EHS) č. 922/72, (EHS) č. 234/79, (ES) č. 1037/2001 a (ES) č. 1234/2007.

V roce 2023 probíhala administrace a výplata opatření PRV14+ (prodlouženého do roku 2022) zejména ze žádostí minulých let. Zároveň začala administrace nových intervencí *Rozvoje venkova*, které již probíhají v rámci schváleného SP SZP 23+.

Celkem bylo v roce 2023 na PRV14+ a Rozvoj venkova v rámci SP SZP 23+ vynaloženo 14 361 mil. Kč (z toho 8 136 mil. Kč z rozpočtu EU a 6 225 mil. Kč ze státního rozpočtu).

Program rozvoje venkova na období 2014–2020

Komise schválila finální znění základního programového dokumentu PRV14+ dne 26. května 2015. Ke dni 29. prosince 2020 vstoupilo v platnost nařízení 2020/2220¹⁸¹, kterým se stanovila pravidla pro dvouleté přechodné období, tj. výdaje na rozvoj venkova v letech 2021–2022, jež zůstala z velké části stejná jako pravidla určená pro období 2014–2020. Dne 24. července 2023 schválila Komise již 11. aktualizaci programového dokumentu. PRV14+ prodloužený do roku 2022 definitivně skončí na konci roku 2025. Žadatelé mohou podávat žádosti o platbu do 30. června 2025.

V rámci PRV14+ bylo v roce 2023 vyplaceno celkem 12 756,764 mil. Kč, z toho podíl prostředků rozpočtu EU činil 7 575,020 mil. Kč a národní podíl 5 181,744 mil. Kč. V těchto částkách jsou započítány i dodatečné prostředky vyplacené z „EURI fondu“, které byly na úrovni Evropské unie schváleny v rámci dohody o tzv. *Plánu obnovy (NextGenerationEU)*. Jedná se o posílení finančního nástroje EU pro rozvoj venkova mající za cíl podpořit rozvoj venkovských oblastí. Tyto prostředky byly vynaloženy na opatření M04 – *Investice do hmotného majetku*, M06 – *Rozvoj zemědělských podniků a podnikatelské činnosti* a M11 – *Ekologické zemědělství (EZ)*, tzn. v projektové i neprojektové části opatření PRV14+.

Větší část využitých dotací připadá na plošná/neprojektová opatření, jde o částku 7 147,46 mil. Kč, což je 56 % z celkově vyplacených dotací v rámci PRV14+ v roce 2023. Na projektová opatření bylo vyplaceno 5 609,30 mil. Kč, přičemž nejvíce dotací bylo vyplaceno na investice do hmotného majetku (opatření M04). Jedná se o celkovou částku 3 657,54 mil. Kč, což činí cca 65 % prostředků určených na projektová opatření.

Žádosti o dotaci v rámci neprojektových opatření jsou stejně jako přímé platby součástí jednotné žádosti podávané v květnu každého kalendářního roku. Výplata z těchto žádostí pak probíhá v naprosté většině do 30. června následujícího kalendářního roku. Rozpočtově patří všechny prostředky do PRV14+, ale některé dobíhající závazky vyplývají z předchozích programových období. Příkladem jsou opatření patřící do *Horizontálního plánu rozvoje venkova ČR pro období 2004–2006* nebo do *Programu rozvoje venkova ČR na období 2007–2013*, a proto jsou stále v přehledech a reportech rozlišována.

V rámci projektových opatření PRV14+ bylo v roce 2023 spuštěno již 16. kolo příjmu žádostí o dotaci a pokračoval i kontinuální příjem žádostí opatření technické pomoci a opatření Leader.

Podrobný přehled o celkových prostředcích vyplacených v rámci PRV14+ v roce 2023 je uveden v tabulce č. 18.

¹⁸¹ Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2020/2220 ze dne 23. prosince 2020, kterým se stanoví určitá přechodná ustanovení o podpoře z Evropského zemědělského fondu pro rozvoj venkova (EZFRV) a z Evropského zemědělského záručního fondu (EZZF) v letech 2021 a 2022 a kterým se mění nařízení (EU) č. 1305/2013, (EU) č. 1306/2013 a (EU) č. 1307/2013, pokud jde o jejich zdroje a použití v letech 2021 a 2022, a kterým se mění nařízení (EU) č. 1308/2013, pokud jde o zdroje a rozdělení takové podpory v letech 2021 a 2022.

Tabulka č. 18: Přehled o prostředcích vyplacených z Programu rozvoje venkova (rozpočtově z PRV14+) v roce 2023
 (v tis. Kč)

Program rozvoje venkova		Vyplacené finanční prostředky		
		Příspěvek EU	Příspěvek ČR	Celkem
Horizontální plán rozvoje venkova ČR pro období 2004–2006		289	102	391
<i>Lesnictví; předčasné ukončení zemědělské činnosti</i>		289	102	391
Program rozvoje venkova ČR na období 2007–2013		16 353	9 695	26 048
Osa I	<i>Zlepšení konkurenceschopnosti zemědělství a lesnictví</i>	6 179	6 304	12 483
Osa II	<i>Zlepšování životního prostředí a krajiny</i>	10 174	3 391	13 565
Program rozvoje venkova na období 2014–2020		5 574 906	4 331 627	9 906 533
M01	<i>Předávání znalostí a informační akce</i>	3 286	3 352	6 638
M04	<i>Investice do hmotného majetku</i>	406 559	1 907 810	2 314 369
M06	<i>Rozvoj zemědělských podniků a podnikatelské činnosti</i>	184 990	188 728	373 718
M08	<i>Investice do rozvoje lesních oblastí a zlepšování životaschopnosti lesů (bez M8.1)</i>	100 178	168 966	269 144
M10	<i>Agroenvironmentálně-klimatické opatření</i>	2 210 206	736 736	2 946 942
M11	<i>Ekologické zemědělství</i>	4 369	1 456	5 825
M12	<i>Platby v rámci sítě Natura 2000</i>	11 108	3 703	14 811
M13	<i>Platby pro oblasti s přírodními či jinými zvláštními omezeními</i>	1 445 912	481 971	1 927 883
M14	<i>Dobré životní podmínky zvířat</i>	355 568	362 751	718 319
M15	<i>Lesnicko-environmentální a klimatické služby a ochrana lesů</i>	20 373	6 791	27 164
M16	<i>Spolupráce</i>	36 269	37 002	73 271
M19	<i>Podpora místního rozvoje LEADER</i>	707 436	397 934	1 105 370
M20	<i>Technická pomoc</i>	88 652	34 427	123 079
Program rozvoje venkova 2014–2020 (EURI)		1 983 472	840 320	2 823 792
M04	<i>Investice do hmotného majetku</i>	873 060	470 110	1 343 170
M06	<i>Rozvoj zemědělských podniků a podnikatelské činnosti</i>	353	190	543
M11	<i>Ekologické zemědělství</i>	1 110 059	370 020	1 480 079
Program rozvoje venkova celkem		7 575 020	5 181 744	12 756 764

Zdroj: informace SZIF o objemu vyplacených dotací za PRV14+ v roce 2023.

Rozvoj venkova – SP SZP 23+

Základním dokumentem v programovém období 2023–2027 je SP SZP 23+. Neexistuje již samostatný programový dokument pro podporu rozvoje venkova, jako tomu bylo v předešlých programových obdobích. Výběr intervencí a projektů je primárně v kompetenci každého ČS.

Rozvoj venkova je financovaný jak z evropských zdrojů (EZFRV), tak i ze státního rozpočtu, přičemž podíl spolufinancování ze státního rozpočtu se v případě ČR poměrně výrazně zvýšil, neboť národní zdroje představují již 65 %.

Intervence v oblasti *Rozvoje venkova* jsou rozděleny na dvě základní oblasti:

- neprojektové (plošné) intervence, včetně intervencí cílených na chov hospodářských zvířat,
- projektové intervence.

Na Rozvoj venkova v rámci SP SZP 23+ bylo v roce 2023 vyplaceno celkem téměř 1 604,64 mil. Kč, z toho podíl prostředků EU činil 561,62 mil. Kč a národní podíl 1 043,01 mil. Kč. V celém objemu se jednalo o neprojektové (plošné) intervence. Podrobnější přehled o vyplacených dotacích je uveden v následující tabulce.

Tabulka č. 19: Přehled prostředků vyplacených na Rozvoj venkova v rámci SP SZP 23+ v roce 2023 (v tis. Kč)

Název intervence (dle SP SZP 23+)		Příspěvek EU	Příspěvek ČR	Celkem
Neprojektové intervence				
Z toho:	Zalesňování zemědělské půdy	642	1 193	1 835
	Oblasti s přírodními omezeními	559 190	1 038 496	1 597 686
	Oblasti NATURA 2000 na zemědělské půdě	1 790	3 324	5 114
Rozvoj venkova celkem		561 622	1 043 013	1 604 635

Zdroj: informace SZIF o objemu vyplacených dotací v roce 2023 v rámci SP SZP 2023–2027.

Neprojektové (plošné) intervence Rozvoje venkova SP SZP 23+ zabezpečují stabilní přínosy pro zemědělské hospodaření. Struktura intervencí i dotační podmínky zůstaly téměř stejné jako v PO14+ (prodlouženém do roku 2022). I nadále jsou tyto intervence součástí Jednotné žádosti, přičemž právě v roce 2023 proběhl první příjem žádostí intervence *Rozvoje venkova* v rámci SP SZP 23+. Výplaty dotací byly zahájeny v prosinci 2023, a to primárně na intervence *Oblasti s přírodními omezeními*, *Oblasti Natura 2000 na zemědělské půdě* a částečně také dobíhající závazky v rámci *Zalesňování zemědělské půdy*. Administrovány byly i další intervence, jako např. *Agroenvironmentálně-klimatická opatření*, *Ekologické zemědělství*, *Dobré životní podmínky zvířat*, *Agrolesnictví* atd.

U projektových intervencí Rozvoje venkova SP SZP 23+ bylo v roce 2023 spuštěno 1. a 2. kolo příjmu žádostí o dotaci. Byly v nich přijímány žádosti zaměřené na investice do zemědělských podniků, zpracování zemědělských produktů a jejich uvádění na trh, zahájení činnosti mladých zemědělců, na inovace při zpracování zemědělských produktů nebo na investice do obnovy kalamitních ploch. Současně byl zahájen kontinuální příjem žádostí pro intervence *Podpora poradenství*. Celkem bylo zaregistrováno 5 786 žádostí o dotaci (projektů) ve výši 13 442,91 mil. Kč.

E.6 VÝDAJE NA SPOLEČNOU RYBÁŘSKOU POLITIKU

SRP je základním prostředkem pro řízení rybolovu a akvakultury v EU. Její první pravidla byla vytvořena již v roce 1970. SRP nyní sdružuje řadu opatření, jejichž cílem je prosperita, konkurenceschopnost a udržitelnost evropského odvětví rybolovu. V České republice je SRP od roku 2007 naplňována prostřednictvím operačních programů cílených na rybářství a platných vždy pro sedmileté období.

V roce 2023 byly v ČR v oblasti rybářství implementovány současně dva OP, a to dobíhající OPR14+ a nový OP *Rybářství 2021–2027*. Funkci ŘO obou těchto OP zastávalo MZe.

E.6.1 PROGRAMOVÉ OBDOBÍ 2014–2020

OPR14+ financovaný z *Evropského námořního a rybářského fondu* schválila Komise v červnu 2015 a rok 2023 byl posledním rokem, v němž mohli příjemci realizovat své projekty. Závazné datum dokončení fyzické realizace projektu, resp. termín pro způsobilost výdajů, byl stanoven na 30. září 2023 a závazné datum předložení žádosti o platbu na 31. října 2023. K 31. prosinci 2023 vyhlásil řídicí orgán OPR14+ celkem 59 výzev, resp. kol příjmů žádostí o dotace.

Alokace na celé PO14+ činila téměř 41,14 mil. € (tj. přibližně 1,02 mld. Kč¹⁸²), z toho téměř 31,12 mil. € představoval příspěvek EU (cca 769,11 mil. Kč) a 10,03 mil. € (cca 247,96 mil. Kč) byla část financovaná z národních zdrojů.

Podle údajů poskytnutých ze strany SZIF bylo v roce 2023 v rámci OPR14+ proplaceno 159 žádostí o platbu s celkovou výší podpory 144,10 mil. Kč, z toho prostředky EU činily téměř 110,80 mil. Kč a prostředky státního rozpočtu 33,30 mil. Kč. K 31. prosinci 2023 bylo z OPR14+ proplaceno celkem 1 047 žádostí o platbu ve výši 987,39 mil. Kč, z toho podíl prostředků EU činil 746,10 mil. Kč (tj. 97 % alokace evropského příspěvku na celé období) a podíl národních prostředků 241,29 mil. Kč.

E.6.2 PROGRAMOVÉ OBDOBÍ 2021–2027¹⁸³

Komise schválila OPR dne 20. června 2022 a ČR tak byla prvním ČS se schváleným programovým dokumentem.¹⁸⁴ OPR je nástrojem čerpání prostředků z *Evropského námořního, rybářského a akvakulturního fondu*. Program je zaměřen na odvětví sladkovodní akvakultury a jeho hlavním cílem je konkurenceschopná, odolná a udržitelně se rozvíjející akvakultura, což je zároveň hlavním cílem pro oblast akvakultury definovaným v *Zelené dohodě pro Evropu* a v navazující strategii Komise *Od zemědělce ke spotřebiteli*.

OPR navazuje na OPR14+, přičemž v novém programovém období je kladen větší důraz na ekologii, biologickou rozmanitost a zdravé potravinové systémy. Podporovány jsou také projekty zaměřené na účinné využívání zdrojů nebo obnovitelných zdrojů a nově na mimoprodukční funkce rybníků, tj. na akumulaci vody v krajině, sportovní a rekreační účely rybníků nebo na údržbu břehů.

Na OPR je v ČR připravena v přepočtu zhruba 1 mld. Kč, a to v úhrnu z evropských zdrojů a národních zdrojů. Je to obdobná částka jako v předešlém programovém období. Ke změně však došlo v míře spolufinancování, kdy ČR ze svého rozpočtu přispívá 30 % oproti 25 % v minulém programovém období. Podrobnější přehled o alokaci na OPR je uveden v tabulce č. 20.

182 Pro přepočet byl použit kurz ECB 24,724 Kč/€ ke dni 29. prosince 2023.

183 Zdroj informací: <http://eagri.cz/public/web/mze/dotace/operacni-program-rybarstvi-na-obdobi-2021-2027>; <https://dotaceeu.cz/cs/evropske-fondy-v-cr/kohezni-politika-po-roce-2020/programy>.

184 Zdroj informací: <http://eagri.cz/public/web/mze/dotace/operacni-program-rybarstvi-na-obdobi-2021-2027>.

Tabulka č. 20: Přehled plánovaného rozpočtu OPR

(v €)

Priorita	Specifický cíl	Příspěvek EU	Příspěvek ČR	Celkem
1. Podpora udržitelného rybolovu a obnova a zachování vodních biologických zdrojů	1.4	853 268	365 687	1 218 955
	1.6	1 199 909	514 247	1 714 156
2. Podpora udržitelných akvakulturních činností, zpracování produktů rybolovu a akvakultury a jejich uvádění na trh	2.1	23 645 282	10 133 693	33 778 975
	2.2	2 506 476	1 074 205	3 580 681
5. Technická pomoc	5.1	1 800 314	771 564	2 571 878
Celkem		30 005 249	12 859 396	42 864 645

Zdroj: operační program *Rybářství 2021–2027* (verze: leden 2022), uveřejněný na <https://www.szif.cz/cs/opr2021-programove-dokumenty>.

Pozn.: Alokace OP je stanovena v eurech.

Jak vyplývá z informací poskytnutých SZIF, v roce 2023 pokračovaly přípravy na spuštění nových aktivit OPR. Rovněž probíhala implementace požadavků na systémové a metodické nastavení administrativních procesů v novém informačním systému MS2021+. V roce 2023 se uskutečnil příjem žádostí o dotaci v sedmi kolových a pěti kontinuálních výzvách, ve kterých bylo zaregistrováno celkem 228 žádostí v úhrnné výši 288,20 mil. Kč. **K 31. prosinci 2023 bylo proplaceno 30 žádostí o platbu s celkovou částkou 12,84 mil. Kč**, z toho podíl prostředků EU činil 8,99 mil. Kč.

Problematika řešená prostřednictvím SRP je NKÚ průběžně monitorována. V roce 2023 byla ukončena KA č. 22/15, jejíž výsledky jsou prezentovány v bodě B.2.1.2.

F. PRÁVNÍ OTÁZKY

F.1 DOPORUČENÍ NKÚ KE ZMĚNÁM PRÁVNÍHO PROSTŘEDÍ V ROCE 2023

Na vyžádání Sněmovny nebo Senátu a jejich orgánů zpracuje NKÚ v dohodnutém termínu stanovisko k návrhům právních předpisů týkajících se rozpočtového hospodaření, účetnictví, státní statistiky a výkonu kontrolní, dozorové a inspekční činnosti¹⁸⁵. V roce 2023 Sněmovna ani Senát tohoto oprávnění spočívajícího v podání formální žádosti o stanovisko nevyužily.

Poznatky NKÚ ve vztahu k potřebným legislativním úpravám byly prezentovány v souvislosti s projednáváním KZ na jednáních kontrolního výboru Sněmovny.

NKÚ se dále vyjadřoval k návrhům právních předpisů¹⁸⁶, které se vztahovaly k jeho působnosti nebo se jej týkaly jako organizační složky státu. V období od 1. dubna 2023 do 31. března 2024 obdržel NKÚ k posouzení celkem 145 legislativních návrhů a nelegislativních materiálů. Konkrétní připomínky vycházející především z poznatků z kontrolní činnosti uplatnil NKÚ celkem k 24 předloženým návrhům.

Z okruhu návrhů legislativních úprav právních předpisů se vztahem k EU uplatnil NKÚ, vedle doporučujících připomínek, zásadní připomínku k návrhu věcného záměru zákona o řízení a kontrole veřejných financí. Navrhovaný zákon je implementací směrnice 2011/85/EU¹⁸⁷. Zásadní připomínka NKÚ týkající se požadavku na vypuštění povinnosti zpřístupnit svůj plán kontrolní činnosti jiným kontrolním orgánům prostřednictvím *Informačního systému finanční kontroly ve veřejné správě* byla akceptována a tato povinnost byla z návrhu vypuštěna, neboť plán kontrolní činnosti NKÚ je ze zákona uveřejňován ve *Věstníku NKÚ* na internetových stránkách NKÚ a je zasílán Sněmovně, Senátu a vládě. Materiál byl projednán vládou dne 21. února 2024, přičemž vláda uložila ministru financí vypracovat a předložit návrh zákona o řízení a kontrole veřejných financí a návrh zákona, kterým se mění některé zákony v souvislosti s přijetím zákona o řízení a kontrole veřejných financí. Oba uvedené návrhy byly předloženy do připomínkového řízení dne 5. dubna 2024.

NKÚ dále uplatnil připomínky k návrhu zákona o kybernetické bezpečnosti a jeho dvěma prováděcím předpisům. Navrhovaný zákon je transpozicí směrnice 2022/2555¹⁸⁸. Materiál projednala Legislativní rada vlády dne 21. března 2024.

NKÚ se v rozhodném období vyjádřil také k návrhu zákona o dorovnávacích daních pro účely zajištění minimální úrovně zdanění velkých nadnárodních a velkých vnitrostátních skupin. Zákon je transpozicí směrnice 2022/2523¹⁸⁹, a byl vyhlášen ve Sbírce zákonů pod č. 416/2023 Sb.

NKÚ uplatnil své připomínky v rámci meziresortního připomínkového řízení rovněž k návrhu zákona, kterým se mění zákon č. 226/2013 Sb., o uvádění dřeva a dřevařských výrobků na trh, jehož hlavním cílem je adaptace na nařízení 2023/1115¹⁹⁰. Návrh novely zákona je v současné době předmětem mezi-resortního připomínkového řízení.

V rámci předložených návrhů legislativních úprav právních předpisů se vztahem k EU se ve sledovaném období vyjádřil NKÚ také k návrhu vyhlášky o uveřejňování formulářů pro účely zákona o zadávání veřejných zakázek a náležitostech profilu zadavatele. Vyhláška je implementací prováděcího nařízení 2019/1780¹⁹¹. Do materiálu byly po projednání vládou zapracovány změny a materiál byl předložen Sněmovně.

185 Ustanovení § 6 zákona o NKÚ.

186 V meziresortním připomínkovém řízení, jehož proces je upraven *Legislativními pravidly vlády*.

187 Směrnice Rady 2011/85/EU ze dne 8. listopadu 2011, o požadavcích na rozpočtové rámce členských států.

188 Směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2022/2555 ze dne 14. prosince 2022, o opatřeních k zajištění vysoké společné úrovně kybernetické bezpečnosti v Unii a o změně nařízení (EU) č. 910/2014 a směrnice (EU) 2018/1972 a o zrušení směrnice (EU) 2016/1148 (směrnice NIS 2).

189 Směrnice Rady (EU) 2022/2523 ze dne 14. prosince 2022, o zajištění globální minimální úrovně zdanění nadnárodních skupin podniků a velkých vnitrostátních skupin v Unii.

190 Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2023/1115 ze dne 31. května 2023, o dodávání na trh Unie a vývozu z Unie některých komodit a produktů spojených s odlesňováním a znehodnocováním lesů a o zrušení nařízení (EU) č. 995/2010.

191 Prováděcí nařízení Komise (EU) 2019/1780 ze dne 23. září 2019, kterým se stanoví standardní formuláře pro uveřejňování oznámení v oblasti zadávání veřejných zakázek a kterým se zrušuje prováděcí nařízení (EU) 2015/1986 (elektronické formuláře).

F.2 IMPLEMENTACE A TRANSPOZICE PRÁVA EVROPSKÉ UNIE V ČR

F.2.1 TRANSPOZIČNÍ DEFICIT

Vstupem do Evropské unie převzala ČR povinnost plnit závazky vyplývající z členství v EU. K nim patří i povinnosti vycházející z čl. 4 odst. 3 *Smlouvy o Evropské unii*, která ukládá ČR povinnost provádět veškerá vhodná opatření k plnění závazků vyplývajících ze smluv nebo právních aktů orgánů EU. Pokud to jeho povaha vyžaduje, musí být právo EU řádně a včas uvedeno do vnitrostátního právního řádu. Implementace a její monitoring jsou pak prováděny rozdílným způsobem podle toho, o jaký druh právního aktu EU se jedná. U směrnic je hodnocena nejen jejich transpozice členským státem, ale také následná notifikace vnitrostátních transpozičních předpisů Komisi.

Transpoziční činnost ČR je Komisí monitorována a výsledky jsou zpracovávány do průběžných hodnocení nazvaných *Single Market Scoreboard /SMS/*, která jsou publikována na příslušném webovém portálu Komise. Údaje za ČR jsou publikovány v každoročně vydávané zprávě vlády o přejímání legislativních závazků vyplývajících z členství České republiky v Evropské unii /Zpráva o přejímání/.

V září 2023 oznámila Komise, že dojde ke změnám ve formátu hodnocení SMS. Od následujícího vydání pro rok 2023 dojde zejména ke změně názvu hodnocení na *Single Market and Competitiveness Scoreboard /SMCS/* a požadovaná horní hranice transpozičního deficitu by nově neměla přesahovat 0,5 % obecně pro všechny směrnice, přičemž by mělo být dosaženo transpozičního deficitu 0 % pro směrnice, u nichž zpoždění v transpozici přesahuje dva roky. Dále Komise zkrátila akceptovaný termín pro provedení notifikace pro směrnice se lhůtou pro provedení transpozice k 30. listopadu z deseti na pět dnů.

Poslední oficiální vydání SMS bylo zveřejněno dne 14. července 2023 a vycházelo z údajů k 30. listopadu 2022, resp. 10. prosinci 2022. Jeho předmětem byly směrnice vnitřního trhu, jejichž transpoziční lhůta k rozhodnému datu uplynula. Česká republika k rozhodnému datu nedokončila transpozici 14 směrnic a uvedená hodnota představuje transpoziční deficit ve výši 1,4 % (průměr EU je 1,1 %). **V žebříčku úspěšnosti ČR v transpozici směrnic se ČR umístila na 20. místě a výsledky ČR byly v hodnocení označeny jako průměrné. Oproti roku 2021 bylo zaznamenáno zlepšení všech sledovaných parametrů, s výjimkou průměrné délky zpoždění transpozice, která se naopak prodloužila.**

V *Single Market Scoreboard* je dále sledován počet řízení vedených z důvodu neprovedení notifikace transpozičních předpisů či chybně provedené transpozice u směrnic vnitřního trhu. **Česká republika má podle posledního oficiálně publikovaného hodnocení *Single Market Scoreboard* 56 neuzavřených řízení.**

Dne 14. února 2024 bylo publikováno hodnocení pro rok 2023 poprvé jako SMCS. Pro rok 2023 bylo průběžné hodnocení provedeno Komisí ve vztahu ke směrnicím, jejichž transpoziční lhůta uplynula k 30. listopadu 2023, přičemž byl brán zřetel na notifikace provedené k 5. prosinci 2023. **V průběhu roku 2023 docházelo k postupnému snižování transpozičního deficitu a k rozhodnému datu klesl pod jednoprocentní hranici. K tomuto datu vykazovala ČR devět netransponovaných směrnic, což odpovídá transpozičnímu deficitu ve výši 0,9 % a umístění na 17. místě v žebříčku ČR.**

Snížení transpozičního deficitu ke konci hodnoceného období se již výrazně promítlo i do snížení počtu řízení vedených proti ČR z důvodu neprovedení notifikace transpozičních předpisů. **K datu uzávěrky pro rok 2023 bylo proti České republice vedeno 25 těchto řízení, tedy o 31 řízení méně než v předcházejícím roce 2022.**

F.2.2 ŘÍZENÍ PRO NESPLNĚNÍ POVINNOSTI (INFRINGEMENT)

Jak je uvedeno v části V. Zprávy o přejímání za rok 2023, řízení pro nesplnění povinnosti (infringement procedure – řízení pro porušení SFEU) je mechanismem, jehož prostřednictvím vykonává Komise svoji povinnost dohlížet na uplatňování unijního práva (srov. čl. 17 odst. 1 *Smlouvy o Evropské unii*). Dojde-li podle názoru Komise k porušení práva EU ze strany ČS, má Komise dle článku 258 SFEU možnost zahájit řízení rozdělené do několika fází, které může vyústit až v podání žaloby k Soudnímu dvoru Evropské unie /SDEU/.

Řízení pro nesplnění povinnosti může být zahájeno z důvodu neprovedení směrnice EU, resp. neoznámení vnitrostátních transpozičních předpisů představujících plnou transpozici k dotčené směrnici (tzv. notifikací řízení), nebo za nesprávné provedení předpisu EU, resp. nesprávnou aplikaci právních předpisů EU (tzv. věcná řízení).

Pokud Komise zjistí porušení práva nebo pokud je porušení práva Komisi nahlášeno ve stížnosti, usiluje o dohodu k odstranění příčiny s členským státem formou strukturovaného dialogu (*EU Pilot*). Cílem je najít rychlé řešení v souladu s právem EU a předejít řízení o nesplnění povinnosti. Pokud ČS se stanoviskem Komise nesouhlasí nebo nápravné opatření neprovede, může Komise zahájit formální řízení o porušení práva. Přitom postupuje takto:

- Komise vyzve ČS, aby se k namítanému porušení práva vyjádřil.
- Pokud Komise neobdrží odpověď nebo je odpověď neuspokojivá, vydá odůvodněné stanovisko, v němž stanoví lhůtu (zpravidla dvouměsíční) k nápravě namítaného porušení.
- Nevyhoví-li ČS stanovisku ve lhůtě stanovené Komisí, může Komise předložit věc SDEU.
- Jestliže je SDEU prokázáno porušení práva, vynese SDEU odsuzující rozsudek a ČS je povinen přijmout opatření vyplývající z rozsudku.
- Pokud ČS neodstraní porušení práva ani po vynesení odsuzujícího rozsudku, Komise zasílá další výzvu. Pokud Komise neobdrží odpověď nebo je odpověď neuspokojivá, může předložit věc SDEU a navrhuje uložení paušální pokuty a/nebo penále.

Celkově bylo ke dni 30. listopadu 2023 proti ČR vedeno 59 řízení pro nesplnění povinnosti, což je o 35 řízení méně než v roce předcházejícím. V rámci systému *EU Pilot* bylo k těmto dnům vůči ČR vedeno 18 řízení, což je o jedno řízení méně oproti předcházejícímu roku.

V hodnoceném období, tj. od 1. prosince 2022 do 30. listopadu 2023, bylo ze strany Komise rozhodnuto v jednom řízení o podání žaloby.

V návaznosti na řízení č. 2022/0043 v gesci MSp byla dne 15. března 2023 doručena České republice žaloba ve věci C-152/23. Komise zastává názor, že ČR nepřijala veškeré právní a správní předpisy nezbytné pro dosažení souladu se směrnicí 2019/1937¹⁹², a navrhuje sankce za nesplnění legislativních závazků. ČR v mezidobí po doručení žaloby provedla notifikaci všech transpozičních předpisů k této směrnici a tyto předpisy nabyly účinnosti, proto by mělo být ČR uloženo zaplatit paušální částku, jejíž maximální výše se může pohybovat kolem 70 mil. Kč.

192 Směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2019/1937 ze dne 23. října 2019, o ochraně osob, které oznamují porušení práva Unie.

Podle aktualizovaných údajů ke dni 31. března 2024¹⁹³ bylo vedeno proti České republice celkem 57 řízení pro nesplnění povinností, z toho 39 se nacházelo ve fázi formálního upozornění, 15 ve fázi odůvodněného stanoviska a ve třech případech byla podána žaloba k SDEU.

Pokud se jedná o druh porušení práva EU, neprovedení notifikace transpozičních předpisů se odrazilo ve 26 řízeních, chybná transpozice byla Komisí shledána v 16 řízeních, aplikační pochybení jsou předmětem sedmi řízení a nesplnění požadavků nařízení, smluv a rozhodnutí bylo předmětem osmi řízení.

NKÚ opakovaně upozorňuje na rizika, která z titulu transpozičního deficitu a počtu infringementů České republiky hrozí. Následkem chybějící nebo nenáležité transpozice směrnic EU je mj. také bezprostřední účinek směrnic, riziko vzniku odpovědnosti za škodu způsobenou chybějící nebo nenáležitou transpozicí fyzickým a právnickým osobám a řízení pro porušení SFEU s možnými finančními důsledky.

193

Viz Zpráva o stavu přidělování gescí a plnění legislativních závazků vyplývajících z členství České republiky v Evropské unii za I. čtvrtletí 2024.

PRAMENY A LITERATURA

- *Čtvrtletní zpráva o implementaci ESI fondů v České republice v programovém období 2014–2020, I. čtvrtletí 2024*, MMR-NOK, květen 2024.
- *Doporučení pro doporučení Rady ze dne 24. května 2023 k národnímu programu reforem Česka na rok 2023 a stanovisko Rady ke konvergenčnímu programu Česka z roku 2023; Úřední věstník Evropské unie (2022/C 334/03) ze dne 1. září 2022.*
- Doporučení pro jednotlivé členské státy EU schválená Radou Evropské unie ve formátu ministrů financí (ECOFIN) dne 12. července 2022.
- Informace MMR-NOK pro NKÚ, červen 2024.
- *Informace o zajištění administrativní kapacity implementační struktury Dohody o partnerství a Národního strategického referenčního rámce za rok 2023: Zpráva pro informaci členů vlády*, MMR-NOK, 2024.
- Informace SZIF o objemu vyplacených dotací za PRV14+ v roce 2023.
- Informační systém Auditního orgánu.
- Jednací řád vlády schválený usnesením vlády ze dne 16. září 1998 č. 610 a naposledy novelizovaný usnesením vlády ze dne 28. června 2023 č. 481 s platností od 29. června 2023.
- *Kontrolní a informační systém NKÚ.*
- *Konvergenční program České republiky* schválený usnesením vlády ČR ze dne 26. dubna 2023 č. 278.
- MS2014+, stav k 31. březnu 2024.
- MS2021+, stav k 31. březnu 2024.
- *Národní plán obnovy České republiky* schválený usnesením vlády ze dne 17. května 2021 č. 467.
- Národní program reforem České republiky 2023 schválený na jednání vládního výboru pro EU dne 12. dubna 2023.
- *Rozpočet Společné zemědělské politiky a marketingu na rok 2023 a jeho čerpání k 31. prosinci 2023* sestavený SZIF.
- Sbíрка zákonů.
- Sdělení Komise Evropskému parlamentu, Evropské radě, Radě, Evropské centrální bance, Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru, Výboru regionů a Evropské investiční bance: *Roční analýza udržitelného růstu 2023*, COM(2022) 780 v konečném znění ze dne 22. listopadu 2022.
- Sdělení Komise Evropskému parlamentu, Evropské radě, Radě, Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru a Výboru regionů: *REPowerEU: společná evropská akce pro cenově dostupnější, bezpečnější a udržitelnější energii*, COM(2022) 108 v konečném znění ze dne 8. března 2022.

- Sdělení Komise Evropskému parlamentu, Evropské radě, Radě, Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru a výboru regionů: *Revize víceletého finančního rámce na období 2021–2027 v polovině období*, COM(2023) 336 v konečném znění ze dne 20. června 2023.
- Sdělení Komise Evropskému parlamentu, Radě a Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru: *Celní reforma: posunutí celní unie na další úroveň*, COM(2023) 257 v konečném znění ze dne 17. května 2023.
- Sdělení komise Evropskému parlamentu, Radě, Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru a Výboru regionů: *Upravený balíček pro novou generaci vlastních zdrojů*, COM(2023) 330 v konečném znění ze dne 20. června 2023.
- Tisková zpráva MF: *Česká republika získala v roce 2023 z rozpočtu EU o téměř 50 mld. Kč více, než zaplatila*, MF, 8. února 2024.
- *Úřední věstník Evropské unie*.
- *VAT gap in the EU, Report 2023*, Komise, 24. října 2023.
- *Věstník Evropského účetního dvora*.
- *Věstník NKÚ*.
- Výroční kontrolní zprávy Auditního orgánu.
- Výroční zpráva 2023 Národní centrály proti organizovanému zločinu služby kriminální policie a vyšetřování Policie České republiky.
- *Výroční zpráva o daních za rok 2023*, Generální ředitelství pro daně a celní unii – Evropská komise; Lucemburk, Úřad pro publikace Evropské unie, 2023.
- *Výroční zpráva o činnostech financovaných z devátého, desátého a jedenáctého Evropského rozvojového fondu (ERF) za rozpočtový rok 2022*; Lucemburk, Úřad pro publikace Evropské unie, 2023.
- *Výroční zpráva o plnění rozpočtu EU za rozpočtový rok 2022*; Lucemburk, Úřad pro publikace Evropské unie, 2023.
- Zpráva Komise Radě a Evropskému parlamentu: *34. výroční zpráva o ochraně finančních zájmů Evropské unie a boji proti podvodům – 2022*, COM(2023) 484 v konečném znění ze dne 27. července 2023.
- *Zpráva o Česku 2022*, SWD(2022) 605 v konečném znění vydaná dne 23. května 2022.
- *Zpráva o stavu přidělování gescí a plnění legislativních závazků vyplývajících z členství České republiky v Evropské unii za I. čtvrtletí 2024*.

Použité internetové servery

<http://eagri.cz/public/web/mze/dotace/>
<https://cohesiondata.ec.europa.eu/>
<https://commission.europa.eu/strategy-and-policy/eu-budget/>
<https://dotaceeu.cz>
<https://dotaceeu.cz/cs/evropske-fondy-v-cr/>
<https://dotaceeu.cz/cs/statistiky-a-analyzy/>
<https://ec.europa.eu/info/food-farming-fisheries/>
<https://public.tableau.com/app/profile/>
https://single-market-scoreboard.ec.europa.eu/_en
<https://vlada.cz/>
<https://vlada.gov.cz/assets/evropske-zalezitosti/>
<https://www.consilium.europa.eu/cs/policies/>
<https://www.europarl.europa.eu/>
<https://www.mfcr.cz/>
<https://www.mmr.cz>
https://www.mzp.cz/cz/modernizacni_fond
<https://www.nku.cz/>
<https://www.sfzp.cz/dotace-a-pujcky/modernizacni-fond/>
<https://www.szif.cz>

PŘÍLOHY

1. Přehled shrnutí doporučení NKÚ publikovaných v EU reportech 2008–2023
2. Přehled auditních misí Evropského účetního dvora provedených v České republice v letech 2022 a 2023
3. Přehled auditních a ověřovacích misí Evropské komise provedených v České republice v letech 2022 a 2023

PŘÍLOHA Č. 1**Přehled shrnutí doporučení NKÚ publikovaných v EU reportech 2008–2023**

Doporučení odrážející aktuální situaci v programových obdobích z pohledu NKÚ byla v jednotlivých vydáních EU reportů směřována do následujících oblastí:

- **v programovém období 2004–2006 /PO4+/** zejména do legislativní oblasti s doporučením zlepšit legislativní rámec implementační struktury politiky soudržnosti (zvýšit efektivitu hodnocení žádostí a systém řídicích kontrol), zjednodušit právní úpravu řízení o poskytnutí dotace a návratné finanční výpomoci a omezit užívání metodických pokynů namísto právních předpisů;
- **v programovém období 2007–2013** především do oblasti řídicích a kontrolních systémů s doporučením nastavit systém monitorovacích indikátorů pro sledování účinnosti programů a hodnocení dosažení kvantifikovatelných cílů (výchozí a cílové hodnoty indikátorů, jejich měřitelnost pro hodnocení), vymezit delegaci pravomocí mezi implementačními orgány k výkonu veřejnosprávních kontrol a správně nastavit strategie a směry rozvoje, do kterých se má investovat, s ohledem na provedené analýzy potřeb;
- **v programovém období 2014–2020** hlavně do oblasti způsobilosti výdajů podle stanovených pravidel se zavedením limitů způsobilých výdajů, posuzování míry dotovaných způsobilých výdajů pro motivaci k vyšší hospodárnosti a efektivnosti výdajů, ověřování absorpční kapacity a garantování dostatečných zdrojů pro využití vytvořených výstupů po dobu udržitelnosti; dále NKÚ doporučil stanovit dohled nad dodržováním společných jednotných závazných pravidel (jednotné metodické prostředí), který je předpokladem jejich vymahatelnosti;
- **pro programové období 2021–2027** do řady oblastí s opakujícími se nedostatky, například zjednodušit implementační systémy a procesy poskytování dotací, snížit byrokracii zjednodušením předpisů a pravidel pro poskytování dotací, provést analýzy potřeb k přesnému zacílení podpory, při výběru projektů se zaměřit na účelnost a efektivnost, aby podpořené projekty vykazovaly hodnotu za peníze, zlepšit kontrolní systémy a zajistit plnou funkčnost informačních systémů pro administraci podpor již od zahájení programového období.

PŘÍLOHA Č. 2: Přehled auditních misí Evropského účetního dvora provedených v České republice v letech 2022 a 2023

Rok	Číslo auditu	Datum provedení	Auditovaný OP (subjekt)	Předmět auditu (program)	Typ auditu (DAS/audit výkonnosti)	Stav kontra-diktorního řízení	Průběh auditu, zjištění	Přijatá opatření
2022	CL-13517	19.09.2022	OP VVV	Audit work for the ECA's 2022 statement of assurance 2014–2020 programme period – OP VVV	DAS	Ukončeno	19. 09.2022 – Oznamovací dopis 09.02.2024 – Uzávěrka auditu k prohlášení o věrohodnosti za rok 2022	Bez návazných opatření.
	CL-13518	01.10.2022	OP PIK	Audit k prohlášení o věrohodnosti za rozpočtový rok 2022: programové období 2014–2020, operační program 2014CZ16RFOP001 „Podnikání a inovace pro konkurenceschopnost“, 22CH2SOA	Audit výkonnosti	Ukončeno	08.02.2023 – Předběžné závěry vykonaného auditu EÚD v anglické verzi; dne 03.03.2023 byla doručena česká verze. 14.04.2023 – Odeslání stanoviska k závěrům z vykonaného auditu – prohlášení o věrohodnosti za rok 2022 27.03.2024 – Konečná zpráva o auditu – identifikována čtyři zjištění systémového charakteru a šest zjištění z operací	Předáno na ŘO.
	CL-14055	21.11.– 25.11.2022	FVB	Audit k prohlášení o věrohodnosti za rok 2022 (22CH3MF4) – Česká republika – Fond pro vnitřní bezpečnost (ISF) v období 2021–2027 – Audit systémů auditních orgánů	DAS	Ukončeno	19.09.2022 – Oznamovací dopis 24.11.2022 – Informace o ověření předběžných zjištění z kontrolní návštěvy 13.03.2023 – Zpráva o výsledku auditu k prohlášení o věrohodnosti - bez připomínek.	
2023	CL-13549	07.06.2023	OP PIK	Audit k prohlášení EÚD o věrohodnosti za rok 2022 k FN; CCI: 2014CZ16RFOP001	Audit výkonnosti	Ukončeno	Oznamovací dopis ze dne 01.02.2023 21.04.2023 – Doručeny předběžné závěry 31.05.2023 – Odesláno stanovisko členského státu 28.08.2023 – Doručena konečná zpráva 05.09.2023 – Doručena konečná zpráva v českém jazyce	Ze strany EÚD je audit ukončen. Následné kroky souvisí s reakcí Komise. V auditu byla identifikována čtyři zjištění, jedno s finančním dopadem, bez vlivu na chybovost.
	CL-14479	07.06.2023	OPD14+	Dvojí financování mezi Nástrojem pro oživení a odolnost a fondy politiky soudržnosti	Audit výkonnosti	Probíhá	07.06.2023 – Oznámení o zahájení 13.12.2023 – Informace o ověření a identifikovaných zjištění 08.03.2024 – Reakce členského státu na identifikovaná zjištění	
	CL-14199	08.09.2023	OPD14+	Audit v souvislosti s prohlášením o věrohodnosti EÚD za rok 2023, programové období 2014–2020, CCI 2014CZ16M1OP001	Audit výkonnosti	Probíhá	07.09.2023 – Oznámení o zahájení	
	CL-14200	21.6.– 22.11.2023	IROP	Audit v souvislosti s prohlášením o věrohodnosti EÚD za rok 2023, programové období 2014–2020, CCI: 2014CZ16RFOP002	Audit výkonnosti	Probíhá	16.06.2023 – Oznámení o zahájení 14.01.2024 – Informace o předběžných zjištěních 20.02.2024 – Stanovisko členského státu k předběžným zjištěním	
	CL-14201	19.06.2023	OP PIK	Auditní práce pro prohlášení EÚD o věrohodnosti z roku 2023; programové období 2014–2020; operační program 2014CZ16RFOP001 (Podnikání a inovace pro konkurenceschopnost)	Audit výkonnosti	Probíhá	27.06.2023 – Oznámení o zahájení 29.09.2024 – Informace o předběžných zjištěních 19.04.2024 – Stanovisko členského státu k předběžným zjištěním	

PŘÍLOHA Č. 3: Přehled auditních a ověřovacích misí Evropské komise provedených v České republice v letech 2022 a 2023

Rok	Datum provedení	Auditovaný OP (subjekt)	Číslo auditu	Předmět auditu (program)	Stav kontradiktorního řízení	Průběh auditu, zjištění	Přijatá opatření
2022	13.–17.06.2022	OP PPR	DAC214CZ1353	OP PPR – EPM ověření práce AO; CCI: 2014CZ16M2OP001	Ukončeno	Audit práce AO – KP 16 adekvátní audity operací, vzorek osmi projektů, dvě hlavní zjištění s finančním dopadem, konečná zpráva zaslána dne 14.02.2024, česká verze dne 08.04.2024.	Reakce společná MR stanovisko 02.12.2022. Stanovisko odesláno SFC 20.12.2022.
	03.–07.10.2022 10.–14.10.2022	IROP	DAC214CZ1354	Hlavním cílem auditu je získat přiměřenou jistotu, že řídicí a kontrolní systémy fungují účinně.	Ukončeno	Audit proveden ve dvou fázích. První fáze na dálku 03.–07.10.2022, dokončena u příjemců (10.–14. 10. 2022). Závěrečná zpráva o auditu ze dne 14.08.2023, čtyři zjištění systémového charakteru, výrok s výhradou, významné nedostatky: - chybějící postupy pro kontrolu udržitelnosti operací, - nedostatečné kontroly finanční způsobilosti žadatelů.	Zaslána informace o realizaci opatření dne 16.10.2023.
	05.–09.09.2022	OPR	Thematic audit/MARE/E1	EPM 'Thematic audits 2014–2020' European Maritime and Fisheries Fund – Operational Programme for the Czech Republic, CCI 2014CZ14MFOP001	Ukončeno	Oznámení ze dne 10.06.2022. Posouzení Komisí dokončeno bez návazných opatření. VKZ schválena v SFC 14.3.2023	
2023	06.–08.03.2023	Všechny OP	DAC214CZ1993	Ověření legality vynaložených výdajů za operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání, 2014CZ05M9OP001 – operační program Zaměstnanost, 2014CZ16M1OP001 – operační program Doprava, 2014CZ16M1OP002 – operační program Životní prostředí, 2014CZ16M2OP001 – operační program Praha – pól růstu ČR, 2014CZ16RFOP001 – operační program Podnikání a inovace pro konkurenceschopnost 2014–2020, 2014CZ16RFOP002 – Integrovaný regionální operační program and 2014TC16RFCB025 – Interreg V-A – Czech Republic – Poland	Ukončeno	Oznámení ze dne 16.12.2022. Oznámení o ukončení – 04.04.2023 (Analysis of the documents submitted under Article 138(b) and (c) of Regulation (EU) No 1303/2013 ('the CPR') – legality and regularity aspects of the annual control report, audit opinion, management declaration and annual summary). Bez návazných opatření.	
	20.–24.11.2023	OP PIK	DAC214CZ2438	EPM „Přezkum práce auditních orgánů / audity souladu v období 2014–2020“	Probíhá	29.08.2023 – Oznamovací dopis. 05.04.2024 – Zaslán návrh zprávy. 19.04. 2024 – Zasláno stanovisko k auditu členského státu k návrhu zprávy.	
	09.–20.10.2023	OPZ14+	DAC214CZ1769	Thematic Audits (2014–2020) Operational Programme(s) 2014CZ05M9OP001 – operační program Zaměstnanost Covered Funds: ESF 2014	Probíhá	24.07.2023 – Oznamovací dopis. 21.12.2023 – Varovný dopis: informace o zjištěných nedostatcích. 13.06.2024 – Stanovisko členského státu k návrhu zprávy.	
	05.–06.06.2023	OP SN-CZ	DAC314TC1788	OP SN-CZ kontrola nastavení řídicího a kontrolního systému programu; Interreg V-A Deutschland/Sachsen–Tschechische Republik	Probíhá	17.05.2023 – Zahajovací dopis. 26.02.2024 – Finální zpráva, bez návazných opatření.	

Zdroj: Auditní orgán, duben 2024.

Česká republika
Nejvyšší kontrolní úřad

Vydal Nejvyšší kontrolní úřad
2024